

OCTAVIAN NEAMȚU

TARĂ NOUĂ

10 — CARTEA ECHIPELOR — 10

FUNDAȚIA CULTURALĂ REGALĂ „PRINCIPELE CAROL”

1939

SOCIOLBUC

CUPRINSUL:

ȚARA NOUA

PARTEA I

Pagina

ÎNȚELEȘUL MUNCII NOASTRE	9
1. Înțelesul muncii noastre	9
2. România nouă prin ridicarea satelor ..	14
3. Despre noi, cei din Echipa	17
4. Pentru camaraderie	19
5. Carturarii României de mâine	21
6. Cuvânt de indemn și de mulțumire	25
7. SA mai privim odată'n jurul nostru ...	28
8. Despre fața cealaltă a satului	30
9. Cronica mișcării noastre	32

PARTEA II

MUNCA LA SATE A STUDENȚIMII	49
ECHIPELE STUDENȚEȘTI ÎN SLUJBA MOTILOR	54
ECHIPE STUDENȚEȘTI ȘI TABERE DE MUNCĂ	64

PARTEA III

MUNCA SOCIALĂ ÎN ROMÂNIA	77
PROPUNERI PENTRU ORGANIZAREA MUNCII OBȘTEȘTI ÎN ROMÂNIA	141

PARTEA IV

SERVICIUL SOCIAL, câteva cuvinte despre înțelesul unei legiuri noi	163
SERVICIUL SOCIAL AL MUNCII LA SATE	167
SERVICIUL SOCIAL AL TINERETULUI ..	178

ÎNȚELESUL MUNCII NOASTRE *)

1.

Sunt echipieri cari au pierdut încrederea în munca lor și sunt echipe a căror activitate nu s'a desfășurat bine fiindcă au înțeles greșit rostul unei Echipe și a unui Cămin Cultural și fiindcă nu au cunoscut chipul cum trebuie să muncim noi pentru ridicarea culturală a satelor.

Între adevăr, unii echipieri și chiar unele Echipe cred că rostul nostru este numai acela de a arăta autorităților, instituțiilor și sătenilor ce este de făcut, urmând ca acestea să se pună apoi pe lucru, iar noi numai să supraveghem totul.

Sosit în sat, echipierul care vede lucrurile așa, pornește să străbată ulițele, aruncă ochii în curtea gospodariilor, mai intră și în două trei case și apoi, lămurit asupra „realităților satului“, întocmește programul de lucru și apoi începe ceea ce socotește el că trebuie să se facă: intervenție la

*) „Curierul Echipelor Studentești“.

Camera de Agricultură, intervenție la Prefectură, intervenție la fabrica de ciment, altă intervenție la fabrica de cărămidă, încă una la Ministerul de Domenii, intervenții peste intervenții, pentru toate lucrările posibile și pentru foarte multe lucruri imposibile. Unele din autoritățile și instituțiile solicitate vor răspunde, altele nu. De cele mai multe ori însă, deși Echipa Studențești au un puternic sprijin în toate autoritățile locale și la cele centrale, ajutorul primit este mult mai slab decât cel așteptat de către Echipierul care și-a făcut socoteala că va putea înfăptui ceva pe calea asta. Și atunci descurajarea își face drum în sufletul său.

Lucrând astfel, el va fi pe o altă cale decât aceea a programului nostru de lucru și cu totul în afara spiritului muncii Echipelor Studențești.

Rostul nostru nu este acela de a concentra în satele în cari ne aflăm toate serviciile tehnice ale județului și nici acela de a hotărî investiții uriașe de fonduri în lucrări cari se ridică dela sine în ochii mirați ai sătenilor. Asemenea lucrări nu pot fi cu adevărat folositoare satului, care le va privi ca adaosuri străine în viața lui. Rostul nostru este de a arăta prin faptă, prin jertfă, calea de ridicare a satului prin munca organizată a obștei sătenilor, adunați în Căminul Cultural. Datoria noastră este aceea de a dovedi prin munca pilduitoare a Echipa, care va trebui dusă mai departe de către Căminul Cultural, că satul poate înainta, chiar fără ajutoare din afară, numai prin străduințele săteni-

lor. Începând noi prin a face și nu prin a cere, vom câștiga încrederea satului, stima autorităților și sprijinul tuturor, chiar fără să mai fie nevoie de intervenții.

Zidurile și înfăptuirile, ce vor îmbogăți și vor împodobi satul prin munca echipierilor și a sătenilor, vor fi atunci cu adevărat ale noastre și ale lor, crescute din străduință omenească, întărite cu dragostea pusă în toate încheieturile lor, însuflețite din sufletul nostru, rodire și înfăptuire din viața însăși a satului și pentru viața lui. De vom ridica într'un sat chiar un palat, el nu va fi de niciun folos obștesc, dacă la temeliea lui nu stă dragostea sătenilor și credința lor în folosul lui pentru viața satului lor. Când vom izbuti să adunăm zece oameni la lucru, să fim mai bucuroși decât dacă am fi obținut zeci de mii ca subvenții.

Să părăsim, de aceea, cu totul, biurocratismul în munca de ridicare a satelor și să muncim numai cu puterile noastre și ale satului, afară pe teren.

Gândiți-vă cu toții că la Rudăria s'a lucrat cărămidă pentru cămin și tot așa la Lescovița pentru biserică, de către echipă și săteni; nu uitați deasemenea că la Cusuiul din Vale, în Dobrogea sunt doi kilometri de șosea lucrată de săteni și echipă; amintiți-vă că la Nereju s'a ridicat căminul de către săteni și recitiți dările de seamă din acest Curier al nostru, în care s'au însemnat atâtea fapte de muncă ale echipierilor și sătenilor.

Desprindeți din ele tot ce este muncă jertfelnică și însuflețire a satelor și întăriți-vă sufletele întru crezul faptei constructive, ridicând satul prin tăria muncii și credinței sătenilor.

Acesta este înțelesul muncii noastre.

16 August 1936.

2.

Ne scriu mulți camarazi din Echipa despre greutățile pe cari le întâmpină din partea acelor din frunțașii ori conducătorii comunelor cari, după-ce-au stat ani de zile în mijlocul sătenilor la locuri de răspundere și de autoritate fără să facă nimic, sunt acuma necăjiți din pricina pildei de muncă și energie pe care o dau Echipa.

Astfel, un camarad din Banat ne arată că deși la început intelectualii din sat i-au dat tot sprijinul, astăzi aceștia se arată mai puțin gata de lucru, geloși de rezultatele frumoase obținute, în timp de-o lună, de echipă. Tot la fel se străduiesc să învingă certuri locale și camarazii noștri dintr'un județ din Ardeal, cari nu isbutesc să arate intelectualilor de-acolo datoria de a se uni în munca dezinteresată pentru ridicarea comunei.

Programul nostru ne arată datoria de a munci întotdeauna cot la cot cu localnicii. Deaceia, în tot ce facem trebuie să arătăm nu numai dor de muncă, dar și răbdare și stăruință în raporturile noastre cu oamenii. Nouă nu ne este îngăduită mânia, nouă nu ne este îngăduită re-

volta împotriva nepăsării. Noi venim pregătiți să înfruntăm razeala, neîncrederea, pizma și rezuia credință și venim hotărâți să le învingem, prin pilda muncii, a cugetului curat, a dezinteresului. Acolo unde încă nu isbutim să fluturăm flamura victoriei noastre, să stăm și să ne gândim: oare am făcut tot ce-a trebuit să facem? Oare n'au mai rămas îndemnuri nerostite, fapte neîmplinite? Oare numai de atâta jertfă a fost de lipsă ori mai trebuie să mergem înainte pe drumul spinos al muncii noastre pilduitoare? Iar dacă, supunându-ne unui asemenea examen riguros de conștiință, găsim că am făcut totul ca să câștigăm încrederea localnicilor și să-i avem alături de noi pe toți cărturarii satelor, dar ei n'au socotit de a lor datorie să vină cu noi, atunci, zicând din nou Doamne ajută!, să mergem înainte singuri, tari în credința noastră, cu fruntea sus, cu cugetul curat și cu nădejdea biruinței în ochi. Astea sunt gândurile noastre pentru voi camarazi de muncă din Banat și din Hunedoara și pentru voi toți ceilalți camarazi cari treceți prin aceleași frământări și întâmpinați aceleași urită piedică a reacredinței.

Munca noastră tăcută este aproape totdeauna o inovare pentru cei cari ar fi putut-o face dar n'au făcut-o. N'au făcut-o fiindcă n'au avut împrejurări prielnice și n'au făcut-o alții fiindcă au fost prea plini de alte griji lăaturalnice. Să le arătăm tuturor că a sosit acum vremea muncii pentru sat și să le arătăm că au locurile păstrate și să-i chemăm: veniți cu noi, în munca pentru

ridicarea satelor! Și primiți-i cu bărbătească strângere de mână, pornind uniți spre înfăptuiri tot mai mari.

Iar dacă vor urma să tacă și să se ascundă în bârlogul cârtirii și nepăsării lor, noi să mergem înainte, trecând mândri peste neputincioasa lor răutate, căci vom avea dreptatea și biruința de partea noastră. Și vor fi și ei printre cei ce vor recunoaște adevărul a cărui soli am fost.

27 Septembrie 1936.

3. România nouă, prin ridicarea satelor *)

Recitesc scrisori primite mai de mult dela camarazii din Echipa. Sunt rânduri ce cuprind, însăilate în fugă, ca într'o vorbire simplă dela om la om, gânduri despre munca cea nouă a tineretului cărturar. Venite la răstimpuri mari și din locuri felurite, scrisorile acestea vorbesc aceeași limbă, mărturii mult grăitoare, ale unei experiențe noi de viață și muncă românească.

Întâlnirea noastră cu doctrina Fundației și cu viața satului românesc nu s'a petrecut fără încredări și frământări sufletești. În anii 1934, 1935, 1936 și 1937, anii de început ai noului voluntariat de muncă românească, sufletele noastre au trăit și trăesc, crezul tare al unei Românii noi, puternice și bogate. Nimic nu poate sta împotriva acestei aspirații generale și totale, care se impune conștiinței noastre și sufletelor noastre, ca o nestăvilită pornire a unei generații.

*) „Curierul Echipelor Studențești”, 10 Febr. 1935.

Programul de lucru al Fundației a fost un prilej de verificare și de încercare pentru fiecare din noi. O verificare și o încercare a adâncimii crezului nostru de muncă și a puterii noastre de realizare. Programul de lucru al Fundației a cerut mai mult decât o adesiune sinceră și totală a sufletului nostru la credința în viitorul neamului, cerând, fără înconjur, munca de fiecare zi a echipierului în cadrul profesiei sale. Programul de lucru al Fundației a prilejuit tineretului cărturar mai mult decât o adesiune platonice la o ideologie nouă, dându-i puțința unei munci pozitive, în cadrul unui mare program de reconstrucție națională.

Cei patru ani de muncă la sate ai Echipelor Regale Studențești, sunt o mare experiență a generației noi de cărturari ai țării. Încheerile nu sunt totdeauna îmbucurătoare. Suntem încă departe de o sinceră apropiere a păturii cărturăriștii de lumea satelor, în care traiul nu este, de cele mai multe ori, nici ușor, nici plăcut. Dar, iarăși, este negrăit de prețios să constați că sunt sute de studenți, sute de cărturari tineri, cari vor doborî mîine și cari dețin astăzi, posturi de comandă pentru lumea satelor, cari au găsit adevărul vieții lor și idealul muncii lor, în lozinca cea nouă: România nouă, prin ridicarea satelor.

Iată, am alături două scrisori. Una scrisă de un tânăr camarad a cărui trecere prin echipe s'a încheiat cu părăsirea rândurilor noastre. Credința lui nu s'a împăcat cu convingerile noastre de muncă. Dincolo de îndatoririle sale de echi-

pier, sufletul său era frământat de viziunea unei misiuni care depășește scopurile muncii noastre. Cadrul muncii echipei era prea strâmt pentru aspirațiile sale înnoitoare. Ceeace pentru noi era totul, pentru dânsul nu era decât o încercare timidă, lipsită de îndrăsneala pe care o revendica, așa cum revendici o virtute care numai ție ți-ar aparține. Aci a stat isvorul unor neînțelegeri și pricina despărțirii. Dar, și bucuria mea este mare constatând acest lucru, în rândurile, uneori aspre, alteori calde și înflăcărare ale camaradului nostru, eu ghicesc deacum înrădăcinat adevărul cel nou: România cea nouă, prin ridicarea satelor.

A doua scrisoare, îmi vine dela un camarad și prieten, mai încercat și în munca de echipier și în credința naționalistă. Înflăcărarea ceasului dintâi a trecut la dânsul prin încercarea muncii efective și a cumpănirii faptelor, în lumina experienței personale. Vorbește, în scrisoarea despre care pomenesc acum, un om care socotește venit ceasul muncii constructive și a găsit tărâmul înfăptuirilor. Este o cale nouă, care nu și-a desăvârșit nici metodele și nici nu și-a rotunjit definitiv țința. Dar este un drum întemeiat pe un adevăr românesc: satul, și cere o virtute ce nu poate greși niciodată, munca. Între așteptarea înfrigurată a ceasului izbăvirii totale și datoria de a începe, cu orice greutate, de pe-acum, munca pentru clădirea țării celei noi, noi am ales, fără cale de întoarcere, răspunderea cea mare a muncii pentru ridicarea satelor.

Și aci stă o mare biruință a mișcării echipelor. Este o biruință în cugete, o biruință în convingere, o biruință întru credință. Cel care a venit cu îndoieli, a plecat întărit; cel care a venit potrivnic, a plecat învins; cel care a crezut, a fost câștigat pentru totdeauna.

Îndoielile, pricinile de potrivnicie, ca și temerile de credință, în lumina faptelor, s'au lămurit și s'au adunat într'o lozincă ce nu poate fi zdrobinită: România nouă, prin ridicarea satelor.

4. Despre noi, cei din echipe *)

Porunca domnească, ce ne-a trimis la munca pentru ridicarea satelor, are două părți: Întâia hotărăște neînfrântă stăruință pentru a arăta, cu pilda vie a faptei de muncă, drumul adevărat al vieții unei obștii sătești. A doua parte a poruncii, rostită la încheierea lucrărilor din anul 1934, vorbește despre noi, cei din echipe, arătând că munca asta este orânduită și pentru a ne arăta nouă, cărturarilor tineri din țară, „care este calea cea sănătoasă a muncii și a surplusurilor de energie”.

Și iată, ziua în care, prăfuiți încă de pulberea drumurilor pe cari le-am umblat și păstrând încă în obraz prospețimea vânturilor cari ne-au bălănt, ne vom înfățișa, ca să arătăm împlinirea poruncii, se apropie.

*) „Curierul Echipelor Studentești”, 15 Septembrie 1935.

Semnele de până acum arată că ne vom putea da, cu prisosință, seama de împlinirea părții dintâi a poruncii domnești, care ne-a trimis la muncă.

Rămâne să se vadă ce-am isbutit să facem cu noi, cu sufletele și gândurile noastre, potrivit cu indemnul din partea cea de a doua a poruncii.

Am intrat în echipele astea așa cum ne-au făcut școlile prin cari am trecut, liceele și universitatea, adică, hrăniți din belșug cu cunoștințe, învățați în meseria pe care ne-am ales-o, porniți spre critică stearpă și străini de frământările obștei, cu gândul mic de a ne găsi, cât mai de grabă, îndeletnicirea tihnită care să ne scoată din grija zilei de mâine, printr'o oarecare leneșă îndeplinire a slujbei. Câtă vreme ne bucurăm de energia anilor tinereții, ne mai sbuciumă, uneori, dorul unei schimbări și indemnul spre un alt soi de viață decât aceea a cărturărimii noastre, ostentivă în nelucrare. Dar, pe măsură ce trece vremea, nici nu ne mai gândim măcar la starea cea rea a sufletelor noastre.

Organizația nouă a echipelor dă prilej tinerimii cărturare din țara noastră să treacă prin focul preschimbător al muncii la sate.

Aici, cărturarii tineri ai României, au câmp larg deschis ca să-și arate mult strigatul dor de acțiune practică, precum și puterea de muncă și energia preschimbătoare de stări și suflet omenească, căci organizația echipelor de muncă la sate este mijlocul practic adevărat pentru noua organizare a vieții românești.

La ceasul socotelilor vom arăta în ce măsură,

legați trei luni de zile de sate, de țărâtime, de munca ei, de viața adevărată a nației, din cărturari stingheri și desrădăcinați, ne întoarcem oamenii unei credințe noi, drumetii cei dintâi pe calea neștiută până acum, „a muncii și a surplusurilor de energie“.

Ca pretutindeni unde se adună oameni la o chemare de luptă, se va alege și aici, potrivit unui adevăr străvechiu, ceata celor mulți chemați de aceea a celor puțini dar aleși. Vor fi acești aleși poate o sută, ori poate numai zece sau cinci, dar să fie, pentru bucuria sufletului lor și pentru folosul nației, luptătorii cei dintâi în cea dintâi legiune a muncii îndârjite pentru o țară nouă.

5. Pentru camaraderie *)

Dușmanii cei mai mari ai muncii noastre sunt oamenii de rea credință. Acei prieteni mincinoși cari se apropie de noi cu zâmbet de bucurie și cu vorbă amăgitoare, aducând gând ascuns de trădare.

I-am întâlnit cu toții și-i vom întâlni mereu în calea noastră, deoarece ei vin spre noi, căutând și pândind cai noi pentru folos personal. Nici unul din aceștia n'a cunoscut și nu va cunoaște bucuria rară și aleasă a muncii pentru obște, a muncii pentru cei mulți, a muncii pentru alții, a muncii pentru nație. Ei au stat mereu închiși în ei înșiși, în sufletul lor mic și

*) „Curierul Echipelor Studentești“, 5 Sept. 1937.

sărac, lipsit de marea posibilitate a entuziasmului, a generosității, a idealismului.

La început ei ne vor ispiti, cu josnica dorință să găsească în noi tovarăși pentru încercările lor urâte. Ne vor încerca și ne vor pune la încercare sinceritatea, căutând să sape tăria credinței noastre și trăinicia jurământului nostru de muncă. Vor face tot ce le stă în putință, ca să facă din noi tovarăși și ne vor amăgi cu ispita unor prietenii de veselie și petrecere. Iar de nu vor isbuti, atunci vor porni să întrebuițeze arma necinstită a defăimării cu șoapte și svonuri mincinoase, cântind împotriva noastră, ațâțând pe săteni împotriva Echipelor și a chemărilor ei de muncă.

Privesc, cu durere, echipele în cari această încercare de destrămare a isbutit să provoace tulburări. E trist să vezi cum un mănunchiu de tineri, prieteni și camarazi de muncă, măcar și pentru scurtă vreme, trec prin ceasuri de neîncredere și neînțelegere. Uită atunci de chemarea lor, uită de munca celor două luni de până acum și de cea care-i așteaptă. Se privesc, prietenii de până acum, cu supărare și-și ocolesc privirea, stau alături pe șantier și nu se mai cunosc; ba poate nici mâna nu și-o mai întind, cu drag și cu camaraderie, ca până acum... Iar cei răi, provocatorii, se bucură, cu bucuria rea, a amăgitorilor.

De ce să le dăm prilej de rea lucrare? De ce să ne lăsăm pradă ușoară răutății și relei lor credințe, uitând că tăria noastră se află aci, în prie-

tenia dintre noi, și în adevărul programului nostru de lucru.

Să nu ne lăsăm amăgiți de minciuna lor și să nu ne dăm învinși în fața armelor lor. Avem o credință a cărui adevăr are mărturia a trei ani de muncă, în care stă zidită hărnicia și idealismul celor 1000 de camarazi echipieri cari au fost înaintea noastră, în luptă cu aceleași greutăți — și au învins. Tari în credința noastră, cu gândul mereu treaz la datorie, uniți între noi ca un bloc de granit pe care nimic nu-l poate frânge, să înfruntăm pe dușmanii noștri, amăgitorii de rea credință, cu marea mândrie a celor cari nu cunosc decât o singură bucurie, munca pentru obște, munca pentru nație.

Le ceasuri de cumpănă, să ne alăturăm, umăr la umăr, camarazi de muncă și prieteni buni, împrumutându-ne unul altuia tărie, din prisosul sufletului nostru curat, generos, tânăr și curajos. Nicăiri nu vom găsi un prieten mai bun decât în camaradul cu care am stat până acum alături și nimeni și nimic să nu ne poată îndepărta de lângă el. Nimeni, căci el ne este camarad și prieten...

6. Cărturarii României de mâine *)

Se deslușește tot mai limpede, în faptele, în rapoartele și în atitudinea echipierilor, puterea de prefacere sufletească a muncii pentru ridicarea satelor.

*) „Curierul Echipelor Studentești“, 30 August 1936.

Am plecat cu toții spre sate ca spre un pământ necunoscut, unde, așa ne închipuiam, vom găsi numai mizerie, greutate și multă neînțelegere și încăpățănare. Toată lumea era de acord că starea de înapoiere a satelor este urmarea de neînălțur a răutății oamenilor cari, oricât li s'ar spune ce să facă, nu vor să asculte și deaceea vor rămâne veșnic înfrățiți cu boala și sărăcia. Munca noastră nu se anunța prea ușoară, iar sufletele noastre de tineri cărturari cari ne pregătim pentru cariere orășenești erau destul de înfricoșate, în drumul spre țara necunoscută a satelor. Nimic și nimeni nu ne-a arătat niciodată, nici datoria întoarcerii la sat ori a muncii desinteresate pentru țărănime. În anii de după Unire, Universitatea era frământată de problemele cele mai felurite și mai înalte, dar și cele mai depărtate de întrebările vieții sociale românești, cari prindeau să frământă tineretul Universităților noastre. Chemarea Seminarului de Sociologie, care a făcut întâile lucrări pe teren în satele românești, a răsunat ciudat și nou în lumea asta deprinsă cu ceasuri nesfârșite de discuții și lecturi, dar străină de orice deprindere a muncii practice pe teren. Au trebuit câțiva ani de stăruință, plină de încredere în isbândă, ca gândul coborîrii la sate să cucerească sufletul tinerimii cărturare de toate breslele și să crească până la uriașa desfășurare de energie organizată în slujba unui program de muncă la sate, a campaniei echipelor din anul acesta *).

*) 1936.

Dar iată, după zece ani de muncă, tineretul din 1936 este sufletește altul decât cel din 1926 și altul decât cel care a dat pe conducătorii de astăzi ai vieții noastre economice, politice ori administrative.

Munca la sate, cercetările monografice și echipele studențești, au arătat tineretului nostru universitar, precum și profesioniștilor din aproape toate ramurile de activitate, o altă față a satului românesc, fața adevărată, învățându-l să cunoască și să iubească țara necunoscută a țăranilor. Indelețnicirile de peste vară ale studenților din echipe, precum și ale tehnicienilor cari îi însoțeau sprijinindu-i cu experiența lor, au arătat tuturor că dacă lucrurile merg prost în sate nu e numai din pricina încăpățănării ori îndărătniciei săteanului care-i deprins cu răul, dar și din vina conducătorilor cari nu s'au mai socotit datori să arate, prin muncă dezinteresată, prin stăruință neînfrântă și cu dragoste nesfârșită, drumul binelui și a muncii cuminți.

Iar sufletul tineretului s'a cutremurat în fața marelui păcat al părăsirii satului și s'a întors spre țărănime curat, dornic de muncă, gata de sacrificiu.

Crește astfel în țara românească o armată puternică de medici, ingineri, teologi, profesori, învățători, de intelectuali din toate breslele cari își învață datoriile meseriei acolo unde greutățile sunt mai mari ca oriunde în altă parte și cari, mai ales, învață să-și cunoască țara și să muncească pentru ea.

Este de-o însemnătate covârșitoare pentru România de mâine faptul că se formează an de an 300—400 de tineri cari între 20 și 25 de ani, știu ce înseamnă lupta pentru construirea unui dispensar, ori a unei băi populare, cari știu cum se organizează o cooperativă și cari știu despre ce trebuie să vorbești sătenilor ca să nu le răpești vremea fără folos pentru ei și mai ales cari își dau seama de rostul adânc al unor asemenea lucrări pentru viața satului.

Iată, coborînd din Vrancea pe medicinistul Echipiei, plin de grijă pentru chipul cum se va lămuri odată întrebarea turburătoare a pădurii deacolo, dar și plin de bucurie la gândul că, după trei ani de de muncă, s'a ridicat acolo un Cămin puternic și larg, ca să adune într'însul toată viața obștei, iată, din altă parte, din ținutul Iașilor pe tânărul profesor de filosofie care pornit în compania de lucru a Fundației, se străduiește acum să găsească puțințele clădirii unei băi populare; și iată pe agronomul Echipiei Naipu socotind ca un arhitect mărimea încăperilor și grosimea pereților unei case în care-ar vrea să adăpostească deocamdată, Căminul Cultural din satul său; și mai departe, pe macedoneanul aprig care-a înfipt steagul de muncă al Fundației între coloniștii din Dobrogea și care-ți povestește, strâns, cum a izbutit să adune la treabă zece sate cu câte 80 de căruțe și 100 de oameni pe zi, și alții risipiți pe tot cuprinsul țării, purtând în gând și suflet acelaș crez de muncă; ridicarea vieții satelor.

Așa crește, între hotarele ei tot mai largi, o

lume nouă, cu o viață nouă, prin puterea de prefăcure sufletească a muncii la sate.

Dar, tot așa cum ne străduim să asigurăm continuarea muncii noastre în sate înființând Cămine Culturale, ar trebui să apărăm și acest câștig al sufletelor noastre, anume: înțelegerea deaprtă a chemării noastre în meseria pentru care ne-am pregătit, credința în datoria muncii de ridicare culturală a satelor, ca o preocupare stăruitoare a vieții noastre.

Unde stă chezașia păstrării neștirbite a acestei înălțimi, unde stă taina statorniciei întru acest crez de muncă?

7. Cuvânt de îndemn și de mulțumire *)

Munca în Echipele Studentești nu este ușoară. Timpul de trei luni de zile cât durează campania de lucru a Fundației „Principele Carol” este vreme de muncă, de sacrificiu și de neostenită hărnicie. Cine s'a înscris în Echipe și a iscălit angajamentul de onoare, că va lucra neîntrerupt trei luni pentru înfăptuirea programului, a făcut legământ să nu se lase înfrânt, de nici o greutate din afară și mai ales de nici o îndoială și ne-mulțumire lăuntrică.

Generația noastră a intrat în viață arătându-și dorul neîntrerupt de muncă constructivă și hotărârea de a sta în mijlocul încercărilor de tot felul fără frică și gata de jertfă. În măsura în care facem parte din această generație, nu numai

*) „Curierul Echipelor Studentești”, 9 August 1936.

cu vârsta, ci și sufletește, se presupune că răspunzând chemării Fundației, am fost îndemnați de o aspră poruncă de a făptui pentru binele oștesc. Asta însemnează că cine a pornit la drum cu Echipele știa că nu-l așteaptă petrecere și îmbuibare și nici ceasuri de plimbare și reverie, ci o viață aspră, de disciplină și muncă bărbătească, o viață de privațiuni. Și mai însemnează că cine, cunoscând aceste lucruri, a venit totuși la muncă asta a noastră, a fost mânat de dor de muncă și din pornire de a-și încerca puterea de răbdare a sufletului și măsura energiei sale creatoare.

Cea mai frumoasă dovadă de dreaptă înțelegere a datoriei de echipier și a vieții de muncitor pentru ridicarea culturală a satelor, ne-o dau încă și azi acei austeri și eroici echipieri dela Macedonia, răspândiți în anul acesta și la Banloc și mai ales la Lescovița, satul acela greu depe malul Dunării bănățene. Rostim aici cuvânt de recunoaștere pentru ei, fără teamă că vom fi desmințiți. Nu putem să nu aducem în fața celor cari mai pierd încă vremea făcând socoteli și gândindu-se dacă nu cumva vre-un camarad are o mai bună socoteală materială decât el, pilda minunată a acestor echipieri cari, din fondul unei singure echipe, susțin trei echipe, toate cu mai mult de zece oameni și toate cu o activitate grea în roade. Rup dela gură și pun mână dela mână, economisesc fiecare leu și se ostenesc s'o scoată la capăt cât mai efin, străduind să mai pună și deoparte ceva, ca să facă un fond pentru por-

țirea muncii Căminelor Culturale pe cari le vor înfăptui. Să ne gândim puțin cu toții la fapta acestor camarazi ai noștri și să ne judecăm și gândurile noastre. Câți suntem la înălțimea suferințelor a acestora? Câți dintre noi am rămas credincioși hotărârilor noastre dintâi așa ca ei și câți dintre noi și-au respectat cuvântul de onoare dat așa precum și-l respectă ei?

Căci iată, lucrurile astea nu trebuie să le pierdem din vedere niciodată, nici azi, când suntem încă tineri și jurăm în numele celor mai înalte idealuri și nici mâine, când suntem chemați să creștem pe alții. Nu la masă să ne gândim și nici la perna pe care ne lăsăm noi capul, ci la mâncarea proastă și insuficientă a bieților țărani și la piatra pe care-și lasă capul muncitorii din păduri. Căci noi am coborât la sate ca să-i ajutăm pe aceștia și ca să le facem mai bună și mai ușoară viața lor și asta cu prețul sacrificiilor comodității noastre, cu prețul jertfei noastre de suflet și muncă. Pun față în față echipele mândre și nobile cari se scoală în zori de zi, la ceasul când se ridică soarele de după creasta munților, dorm pe jos sub cerul înalt și înstelat, muncesc până seara și se hrănesc așa cum pot, în sate mici și sărace și — echipierii răzleți cari tot se mai plâng de greutate, deși locuiesc în case largi și încăpătoare, n'au nici odată grija aprovizionării, dar încă n'au deprins nici legea disciplinei și nici a muncii, ori a camaraderiei.

Cine știe să muncească și cine vine cu dragoste de muncă și de țară, acela își găsește mul-

țumirea în negrăita bucurie sufletească a celui care a făcut ceva pentru obște. Bucurie care nu cercetează decât sufletul celor puțini, dar aleși.

8. Să mai privim odată 'n jurul nostru... *)

Să mai privim odată 'n jurul nostru. La oameni și la locuri; la cei cu cari am muncit și la așezările care ne-au adăpostit o vară întreagă. Să mai adunăm odată în noi, cu ochii mari deschiși, toată frumusețea negrăită a locurilor și toată bucuria nepieritoare a înfăptuirilor. Cu inima apăsată de întristarea amară a celui care pleacă din locuri unde lasă în urmă-i tovarăși dragi și amintirea ceasurilor în cari a risipit suflet și muncă pentru obște și cu bucuria celui care știe că se leagă de amintirea lui, o vorbă bună, un îndemn ori o zidire, să mai străbatem odată satele noastre în lung și 'n lat, de la biserică și de la școală, până 'n creasta dealului ori la marginea câmpiei, pe drumul rămasului bun. Să mai cutreerăm odată pădurile de brad ale Năsăudului, dealurile moldovene, drumurile molcome ale Basarabiei și câmpia uscată de arșiță a Dobrogei și să mai strângem odată mâna puternică și bună a tovarășilor noștri de viață și muncă, țărani aspri și mândri ai celor douăzecișicinci de sate ale companiei din vara asta.

Și să aducem cu noi bucuria plină, tânără, bărbătească, înviorătoare, care ne cuprinde toată

*) „Curierul Echipelor Studentești”, 23 Sept. 1935.

ființa, când vedem biserica îndreptată de noi, podul bătut de noi, căminul ridicat de noi, troița bisericească înălțată de noi și pe tovarășii noștri de cămin, premilitarii și pe prietenii mai mici, străjerii, pe cari noi i-am deprins să caute plăcerile sănatoase, ale întrecerii în destoinicia și puterea trupului și istețimea brațelor, pregătindu-i pentru o viață nouă, de disciplină, muncă, sănătate și mândrie.

Și să rămânem și aici, unde locul bradului e luat de scheletele de oțel ale blokhausurilor și locul lorului limpede de râu și al șoselei de piatră e luat de ne'ntreputa linie a tramvaelor și asfaltului și unde unda proaspătă a vântului și cea arzătoare a soarelui sunt îmbătrânite și ostenite, să rămânem și aici, la oraș, aceeași legiune tânără de muncă și credință într'o țară nouă. Să facem să pătrundă, în încăperile bătrâne ale universităților și în cercurile noastre nehotărâte studentești, aerul proaspăt al locurilor în cari am învățat de la plugari să muncim și să credem, clădind România de mâine la sate, și să răspândim între tovarășii noștri de carte, chemarea cea nouă, care ne-a purtat prin țară, muncind și adunând satele la muncă.

Camarazil! Să mai privim odată 'n jurul nostru...

9. Despre fața cealaltă a satului *)

Străduința cea mare a noastră, a celor cari, în lunile minunate ale verii din ăst an, luptăm la sate, înrolați în slujba idealului social al Fundației, este să lăsăm în urma noastră semne zidite în lemn și piatră, mărturie văzută și trainică despre aflarea noastră printre săteni. La fel am făcut și în anul trecut, în dorința aprigă de a schimba înfățișarea neplăcută a ulițelor, gardurilor, curților și caselor din satele năcăjite pe unde-am umblat, în cea dintâi campanie. Neținând seama de osteneală, echipierii au cărat și cară piatră, sapă șosele, doboară trunchii în pădure, și îndreaptă garduri, spală zidurile înegrite ale bisericilor, cârlesc pe cele mâncate de vreme și ploi ale școlilor și sădesc flori în curți, lăsând în urma lor un sat plăcut ochiului și îngrijit ca grădina unui gospodar harnic și cu mâna isteată la potrivirea frumoasă a lucrurilor. Nu știu dacă treaba asta e tot ce putem face mai bun, în satele prin cari ne poartă datoria căreia ne supunem și dragostea pentru țara de mâine, pe care o vrem mai bună, mai sănătoasă și mai puternică.

Peste digul ridicat cu trudă multă, stavilă apelor, va veni, cu primăvara, puhoi nou dela munte și va umple albia cu piatră și va roade temeliile de desupt; șoseaua bine pietruită se va surpa sub umbletul mult al carelor și sub pasul

necontenit al oamenilor; și tot așa gardurile vor putrezi sub ploi, zidul bisericii va înegri sub scurgerea nemiloasă a vremii, iar zidul școlii îl vom găsi curând, din nou, mâncat.

Semnele văzute ale muncii noastre, pe cari le-am vrut trainice, îmbogățind cu maldăr de înfaptului capitolul „munca edilitară” din programul nostru, se dovedesc vremelnice, sortite năruirii și uitării timpurii. Urmele de piatră și lemn ale trecerii noastre printre săteni pier și dacă ne vom lega amintirea doar de ele, vom fi uitați deodată cu grabnica lor risipire.

Iată pentru-ce socotesc nimerit să dăm mai multă grijă feței celeilalte a satului, vieții, lui, sufletului oamenilor, străduind din răspuțeri să zidim satul cel nou în gândul și inima țăranilor cu cari trăim viață laolaltă trei luni de zile, să fim părtașii de fiecare clipă ai traiului lor, alături de ei la bucurie și durere, curați în gând, plini de dragoste, pătrunși de credință în puterea muncii, ostași cu fapta și cuvântul, pentru o viață nouă, de disciplină, cinste, hărnicie și dorință aprigă de înălțare a României, prin ridicarea satelor. Înfrățiți cu oamenii, mereu cu ei, meru printre ei, nu ascunși la „sediul echipei” trăgând plictisiți linii peste linii pe hârtie, prezenți sufletește, să punem temelii pentru o țară nouă, împrăștiind o credință nouă.

Ea nu va pieri. Nici ploile și nici frigul, nici piatra și nici focul nu vor putea s'o înfrângă. Ea va trăi și după noi, puternică și trainică și împreună cu ea și amintirea noastră.

*) „Curierul Echipelor Studentești” 24 August 1935.

10. Cronica mișcării noastre *)

I.

1. „Îndrăсниți eu am biruit lumea!”

Trimitem camarazilor noștri din toată țara al treilea număr de această gazetă a lor. După aproape patru luni de tăcere, deodată cu revenirea Domnului Profesor Gusti, în fruntea noastră, „Curierul Echipelor” vorbește din nou echipierilor, iar echipierii vorbesc printr’însul. Gânduri frământate în ceasurile de muncă pe teren, propuneri și sugestii pentru viitor, bucuriile și necazurile unei lumi noi, lumea celor ce cred în idealul înnoitor al muncii la sate, prind glas în paginile camaraderesti ale acestei foi.

Pentru cel care știe ceti printre rânduri, din cele ce cuprind aceste trei numere ale „Curierului”, se vede limpede, tânăra și puternica unitate de luptă a Echipierilor. Puțini acum patru ani, puțini și astăzi încă, adică după patru ani de străduință necurmată, unitatea Echipierilor are însă mândria de a fi un corp de elită al tineretului cărturar din România, o falangă de premergători și de pionieri.

Recitesc numerele apărute din „Curier”. Ele sunt, toate, mărturia seriozității pe care echipierii o pun în munca lor; fiecare articol scris de echipieri este dovada unei aplecări atente și plină de grijă asupra problemei. Din cele zece pagini ale numărului din urmă, aproape nouă pagini

*) „Curierul Echipelor Studențești”, 5 Martie 1938.

sunt scrise de echipieri. Și acest lucru trebuie înscris ca o mare biruință a Fundației, care a putut lupta și a tineretului care a știut răspunde chemării Regelui.

Există o muncă comună, însuflețită de o singură credință: ridicarea satelor, iată astăzi o lume ce gândește altfel, care vorbește altfel, care respinge, tot mai mult, o nouă direcție spirituală. Un camarad, împărtaşindu-ne, în mișcătoare rânduri, întâmplări din viața lui de echipier, ne îndrumă cu vorbele Mântuitorului, citând din Ioan. XVI, 33, — „Îndrăсниți, eu am biruit lumea!”

Peste toate împotrivirile vremelnice, peste toate greutățile sufletești, tari în credința noastră, ne strămutăm în urmarea idealului nostru de înălțare a României, să îndrăsnim, spre a duce la îndeplinire misiunea generației noastre: ridicarea satelor.

2. Doctrina noastră în viața tineretului austriac

În luna trecută, Fundația a fost vizitată de d-l Prof. Karl Braunias, dela Universitatea din Viena. D-l Prof. Braunias este la cea de a doua vizită a Domniei sale în România.

Portat de gândurile sale, legate de soarta statelor Unite în urma războiului mondial, străduind să găsească tendințele de transformare a vechilor forme de stat și să prevadă nouile formule de organizare ale națiunilor tinere din Europa, d-l Prof. Braunias a cercetat cu luare aminte și realitățile politice și sociale din țara noastră.

Legat îndeaproape de viața tineretului universitar austriac, frământat de tendințe felurite, d-l Prof. Braunias, socotește doctrina Fundației drept salvatoare pentru unificarea eforturilor în noitoare ale tineretului cărturar din Austria. Problema ridicării culturale a satelor, nu are, în Austria, însemnătatea pe care o are la noi. Nivelul de viață al satelor austriace este mai ridicat decât acel al satelor noastre; administrația de stat, a înzestrat satele Austriei cu mijloacele necesare unei bune îngrijiri medicale, sau unei tehnici agricole ori zootehnice avansate. Rămâne însă, spunea d-l Prof. Braunias, valabilă — marea problemă a cercetării monografice a satelor, prin Echipa de specialiști din diferite ramuri de activitate, a căror muncă este coordonată, într'un singur plan de lucru, unitar ca metode și scop. Deaceia, D-l Prof. Braunias, luptă pentru introducerea metodei noastre de acțiune în Universitățile din Austria.

Însemnătatea științifică și socială a metodei de lucru și a doctrinei Fundației, a fost apreciată în străinătate întotdeauna. Mai mult chiar, decât în țară la noi, unde atenția lumii se 'ndreaptă, cu precădere, spre sgomotoase manifestări politice, ignorând acțiunile pozitive, constructive, cari cereau, bine 'nțeles, spre a fi înțelese, atenție și mai ales muncă. În același timp, însă, opera Fundației înregistra o mare victorie în cadrul Expoziției Internaționale dela Paris, iar în Ungaria, ea era îmbrățișată de elita tineretului maghiar, unit în lozinca muncii pentru sate.

3. „Holdele sunt multe, muncitorii puțini”...

Acest mare adevăr n'a fost rostit de un cărturar. Stăpâniți încă de ideile confortabile ale unei lumi ce apune, cărturarii noștri stau și priveșc indiferenți la munca fără preget a ridicării satelor românești. Adevărul înscris în fruntea însemnării noastre a fost rostit de un țăran, dintr'un sat cu Cămin Cultural, martor cuminte al muncii unei Echipe Studențești. Cuprinde vorba cinstitului plugar, nu numai o caldă și părintească recunoaștere a unei cinstite osteneți tineresti, dar și o aspră dojană față de toată marea mulțime care stă încă la o parte, neîncadrată în această acțiune socială. Și se leagă minunat, dojana aceasta de gândul pe care-l găsesc rostit în raportul unui camarad echipier: „este o trădare de neam, a sta la o parte și a privi”... Nu este încă împărtășită de toată lumea această credință a noastră. Dar va fi.

Străduim acum, pe toate căile să adunăm și mai ales să pregătim muncitori tot mai mulți. La Ploești, camarazii noștri de acolo, grupați în Echipa lor permanentă, au organizat o școală pentru pregătirea tineretului din oraș, în credința muncii la sate. Sunt întruniri duminicale cu elevii din ultimele clase ale liceului și cu elevii normaliști; deocamdată se fac doar consfătuiri, urmând ca în primăvară să facă și deplasări în satele Trăisteni și Posești, unde s'a lucrat în vară. Deasemenea, s'au organizat conferințe pentru lămurirea păturei conducătoare a județului, profesori, magistrați, armată, adminis-

tratori, asupra muncii Fundației și a idealurilor ei; aceste conferințe vor fi ținute de către conducătorii Fundației.

O minunată lucrare, întemeiată pe același gând al pregătirii viitorilor noștri camarazi de muncă, a săvârșit camaradul I. Capagea, profesor la liceul din Galați, organizând elevii liceului într-o societate culturală, care poartă numele Profesorului Dimitrie Gusti, Directorul nostru General. În cuvântul lămuritor, care însoțește statutele societății, camaradul Capagea mărturisește: „Fiind un adânc înțelegător al gândului Regesc de ridicare a satului și săteanului, am primit cu o deosebită dragoste înscrierea mea în Echipete Regale Studențești, pornite, cu atâta avânt, în primăvara anului 1934. De atunci și până acum, am muncit cu tot sufletul în aceste echipe tinerești — totdeauna gata de-a înfrunta orice“. Același crez însufletește și munca de azi a tânărului profesor, care adresându-se elevilor săi, camarazii noștri de mâine, le spune: „Iar voi dragi elevi, fiți înțelegători de mișcarea noastră și fără murmur și pic de îndoială, veniți cu sufletul deschis și dor de muncă în rândurile noastre, căci mai târziu veți avea acea satisfacție morală, c'ați putut contribui cu micile voastre puteri la împlinirea Înaltului gând regesc: ridicarea țărănimii“.

Și va veni, desigur, ziua în care vom spune: „Holdele sunt multe, muncitorii sunt pregătiți, o țară nouă se zidește întru fală și mărire!“

II.

1—20 Iulie 1938

Cele douăzeci de zile câte au trecut, dela începerea lucrărilor și până astăzi, ne îngăduie și ne îndreptătesc o judecată asupra chipului în care s'au desfășurat lucrurile și s'a așezat viața și munca Echipelor, în acest an.

Ne stau la îndemână ca elemente de judecată și ca material de documentare și informație, rapoartele scrise ale șefilor de Echipă și ale Echipierilor, comunicările Inspectorilor și convorbirile directe cu conducătorii de Echipă ori cu Echipierii.

Numeroase sunt lucrurile cari s'au petrecut, în acest an, exact la fel ca și în anii trecuți și cari se vor petrece tot așa și în viitor, fiindcă ele țin de firea omenească și de legile sufletești ale omului. Bucuria revederii în unele sate, nedumeririle începutului în altele, o seamă de stări și fapte cari sunt urmarea, mereu aceeași, a întâlnirilor sufletești dintre oameni și întâmplări.

Dar, iarăși, numeroase sunt faptele pe cari le socoteam definitiv înlăturate și cari, în ciuda, străduințelor noastre, stăruie, încă, în vederile și mai ales în deprinderile Echipierilor. Sunt lucruri strâns legate de practica vieții de echipier, de tehnica de muncă a Echipelor, de organizarea legăturilor cu satul și mai ales de ideile călăuzitoare ale programului mișcării noastre.

Le voi rezuma în rândurile cari urmează, re-

ferindu-mă la stări și fapte, pe cari camarazii din Echipa le vor recunoaște în propria lor experiență de astăzi.

1. Cunoașterea satului.

Iată o lege a muncii noastre, arătată ca îndreptar de lucru întotdeauna și asupra căreia D-l Prof. Gusti a rostit noi și puternice cuvinte de luare-aminte, atât la plecarea Echipelor, cât și prin circulara No. 6263, reluată în „Curierul Echipelor” sub titlul programatic „Imperativul cercetărilor monografice”.

Și totuși, legea aceasta fundamentală este adeseori uitată, dacă nu nesocotită de Echipa.

Cunosc numeroși conducători de Echipa în sufletul cărora stăruie încă îndoeli cu privire la folosul și îndreptățirea cercetărilor în munca Echipelor. Lăsându-se conduși de o greșită înțelegere a principiului că, în vremea de astăzi, fapta trebuie să aibă întâetate asupra lucrărilor de cercetare, ei socotesc de a lor datorie să îndrume munca Echipelor lor numai spre acțiune practică, neglijând marea cerință a programului nostru de lucru, cercetarea realității sociale a satului. Dar, cea mai de seamă faptă a Echipelor Studențești este tocmai această covârșitor de însemnată lucrare a cercetărilor monografice, temei de seamă pentru nenumărate măsuri de stat, menite să consolideze noua așezare a Țării.

Cine se plânge, cum fac numeroși șefi de Echipa, că nu și-a putut întocmi încă un pro-

gram de lucru, fiindcă nu i-au sosit medicamentele, instrumentarul medicului veterinar, ori mai puțin cu ce alte materiale, acela n'a înțeles nimic din duhul programului nostru de lucru.

În temeinicia programului de lucru al Fundației stă tocmai în faptul că, dincolo de aceste activități de specialitate, pe cari în țara noastră, ca și în altele, le priveghează anumite organe de stat, Ministere și Instituții, a arătat necesitatea unei activități noi: cunoașterea satului și a arătat metoda realizării acestui imperativ: monografia sociologică, prin cercetări colective.

Dispensare, altoiri, reparări de drumuri și șosele s'au mai făcut și înaintea noastră și se vor mai face și după noi. Poate nu cu ardoarea care caracterizează, așa de frumos, munca mișcării noastre și poate nu cu spiritul metodic care conduce toate lucrările noastre. Dar, nu noi Echipierii am început această muncă.

Munca de cunoaștere științifică a Țării și a Neamului, prin cercetări monografice este însă a noastră; ea este un bun pe care noi l-am dat țării, o unealtă de lucru care prin Echipa a fost dată Statului; ea formează tăria planurilor noastre de lucru și chează științifică a propunerilor noastre reformatoare.

Deaceia, grija tuturor conducătorilor de Echipa se cade să fie, înainte de toate, aceasta: începerea cuminte a lucrărilor de cercetare, potrivit cu îndrumările Fundației.

Inglobați în această muncă pe toți Echipierii, lămurii-le sensul apropiat al acestei activități:

cunoașterea satului, arătându-le idealul nostru mai îndepărtat: cunoașterea țării, îndrumați în duhul acesta de muncă constructivă întemeiată pe nevoile reale ale țării și pe tinerii noștri camarazi din taberele de muncă și veți fi făcut o faptă cu adevărat folositoare și veți fi lucrat ca un adevărat echipier.

2. Organizarea autoconducerii satului

Într'adevăr, dacă rostul nostru n'ar fi decât să ne purtăm mai bine și mai cu conștiință decât medicul de circumscripție, decât inginerii serviciilor de specialitate, ori decât ceilalți fruntași ai satului ori județului, munca noastră n'ar însemna prea mult. Acest adaos de conștiințozitate profesională poate fi obținut, încă mai ușor decât prin exemplul Echipei, printr'o priveghere atentă a organelor centrale, întărită cu o serie de măsuri disciplinare. Experiența se desfășoară chiar sub ochii noștri, cu rezultate din cele mai fericite.

Dar, Echipa nu e chemată să facă poliția autorităților de stat și nici să rivalizeze cu organele județene sau sătești ale ministerelor. Cine socotește că, arătând defectele unuia sau altuia din serviciile publice județelor sau comunelor își face datoria și cine crede că, întocmind două sau trei rapoarte în care polemizează cu un medic primar județean ori cu un președinte de Cameră de Agricultură sau cu un Prefect de județ, își împlinește chemarea de Echipier — gre-

șește și se face vinovat de cea mai gravă neînțelegere a rostului Echipelor Studențești în viața satelor.

Noi nu ne aflăm în sat numai pentru activitatea studentului medicinist la dispensar și nici doar pentru ceea ce va face studentul veterinar din Echipă pe lângă consultațiile medicului veterinar al circumscripției; deasemenea, nu gândul de a dubla pe preotul satului cu un teolog sau pe învățătoarea din sat cu o maestră de gospodărie, a determinat organizarea Echipelor Studențești. Fără îndoială că aceste activități sunt deosebit de folositoare satului. Cunoaștem doar cu toții, și echipierii în primul rând, cât de mari sunt nevoile satelor, în toate aceste laturi ale vieții lui și cât de sumară este privegherea organelor de specialitate, a căror rază de acțiune depășește puterile materiale ale unui om. Prin urmare, nu se va putea pune niciodată la îndoială, folosul imediat al Echipei de specialiști care este Echipa Studențească.

Dar, dincolo de această misiune cu rezultate imediate, Echipa are un rost mult mai însemnat, mai greu și cu un înțeles cu adevărat revoluționar: să dea satului o nouă organizare, să pună temelia unei autoconduceri a satului, prin înființarea Căminului Cultural.

Acesta este marele rost al Echipelor Studențești, aceasta este a doua mare lege a muncii noastre: întemeierea Căminului Cultural, instituția cea nouă sătească, menită să dea satului o nouă viață, chemată să transforme deprinderi

și să deschidă drumuri noi de dezvoltare pentru țărânie. Acel care a încercat vreodată lupta aceasta, prin care încercăm să rupem satul din legăturile de azi, ca să-l așezăm pe făgașul unei vieți uitate, dar adevărate, acela știe că ceea ce i se cere Echipei este o faptă uriașă, care nu poate fi împlinită decât cu muncă neștrămutată, cu jertfă și cu nesfârșită credință și răbdare.

Este folositor și bine să lucrăm, harnici și conștiincioși, fiecare în specialitatea noastră, în sânul Echipei, devotați satului, dar este nesfârșit mai greu și mai de folos satului să încercăm marea faptă a formării de conducători, a transformării sufletești, a înjghebării unui mănunchi de oameni noi care să privegheze ridicarea satului lor, folosind puterile obștiei, trezită la o nouă viață de încredere și muncă.

3. Duhul voluntariatului

Se cere însă, pentru această muncă, istovitoare și răsplătită, adeseori, mai mult cu neînțelegere, decât cu dragoste, un duh de jertfă și o patimă, pe cari doar rar le întâlnim.

Nici odată n'au fost în Echipa numai oameni convingși de adevărul idealului nostru de muncă. S'au strecurat, în fiecare an, în rândurile noastre oameni cari au venit cu gânduri străine de mișcarea noastră și cel mai supărător dintre toate este acela care încearcă o încălcare a gândului de voluntariat care călăuzește organizația noastră. Ghicesc acest gând străin în numeroase ra-

poarte cari vin la Fundație. Nădăjduesc însă că devotamentul șefilor de Echipa va ști să opună un zăgaz acestei tendințe care amenință o așezare de temelie a mișcării: voluntariatul.

Cunosc de asemenea, argumentul, așa de neîntemeiat, cu care sunt întâmpinate, îndemnurile la muncă ale șefilor de Echipa: „nu poți să-mi poruncești, am venit de bună voie în Echipă”. Da, — am venit de bună voie în Echipa, dar am venit ca să ascultăm și să muncim. Acest lucru trebuie înțeles bine de toți cei cari vor să rămână în mișcarea noastră. Ea nu făgăduiește nici avantajii materiale, nici odihnă, nici petreceri. Ea este un tărâm de muncă, de sacrificii și de bucurii mari sufletești, pentru cei aleși printr'o nobleță sufletească deosebită.

Tot ce poate da Fundația celor cari răspund chemării ei este doar: prilejul de a munci pentru sat, prilejul rar de a sta trei luni într'un sat și de-a lucra împreună cu sătenii la zidirea unei Români Noi. Cine nu poate înțelege cât de însemnat este acest lucru pentru viața tineretului românesc acela nu are ce căuta în rândurile noastre. Și — este datoria șefilor de echipa să vegheze la neștirbita respectare a acestui principiu de temelie al Echipelor Regale Studențești.

Ca în nici un alt an și ca în nici o altă campanie, deastădată, Fundația și-a încredințat Echipa la peste 60 de șefi de Echipa, oameni vechi și încercați, cărora Fundația le acordă o încredere sinceră și nelimitată.

Îmi amintesc, încă mișcat sufletește, după amiaza în care, în biroul său din Palatul prietenos al Fundației, D-l Prof. Gusti, Directorul General al Fundației, a făcut apelul Șefilor de Echipă din campania 1938 și a ascultat, cu bucurie și dragoste, răspunsurile lor: „trei campanii, două Școli de Echipieri, Stănești și Pietriș, odată șef de Echipă” — „două campanii, Școala dela Stănești, de două ori șef de Echipă”... Cei 60 de oameni cari s’au perindat în după-amiaza aceea, prin fața Profesorului Nostru, erau tot ce Echipetele au dat mai bun în patru ani de zile de necurmată muncă, zi de zi, ceas de ceas, patru ani dearândul.

Azi campania este în mâna lor — încercare definitivă, în preajma unor noi legiuiri, cari năzuiesc să întindă această experiență pe toată țara.

Îi văd pe toți, în satele lor, plini de încredere uneori, desamăgiți alteori, sinceri cei mai mulți, cu îndoeli alții, într’o nouă probă de foc pentru ei și pentru noi. Recitesc și citesc, zi cu zi, ecourile luptei lor lăuntrice și a luptei lor cu satul, în scrisori și rapoarte și deodată cu ei, se frământă și sufletul meu cu aceleași întrebări, bucurii și îndoeli.

Iată, undeva în Basarabia, un vechi camarad, care, trecând peste asprele îndoeli și amărăciuni ale primelor zile și-a regăsit ritmul muncii constructive, începută furtunos în anul trecut; iată un alt camarad, în secuime, încă în luptă cu el însuși, în mijlocul unor probleme noi și a unor

împrejurări necunoscute lui; iată, mai departe, în Prahova, un camarad, mereu neastâmpărat, mereu iscoditor, împătimit în lupta noastră, smulând cuvinte de laudă și îmbărbătare, dascălului Nicolae Iorga și altă veste bună, de departe din Banat, unde șeful de Echipă a organizat la muncă peste 100 de tăbărași, ducând viața lăolaltă cu ei și mărturisind bucuria unei Echipete armonioase și curate. E firesc să uităm, astfel, amărăciunea unor rapoarte încă de neînțeles, venite, desigur, din întâmplare și întocmite prea în grabă, de vre-un vechi tovarăș de muncă.

Unitatea de gânduri, unitatea de simțire, comunitatea de idealuri, de viață și de muncă a noastră, a acelor puțini camarazi cari am rămas aici, credincioși Fundației, nu poate fi ruptă, nu poate fi turburată de nimeni și cu nimic. Suntem o mână de oameni, cari trecând peste toate greutatețile, am luptat an de an, cu dragoste și convingere, și am biruit deodată cu Fundația, legați tot mai mult unul de altul și de Fundație, până la campania din acest an de răscruce.

La începutul ei, ea trebuie să ne găsească în-suflețiți de vechile năzuinți și idealuri și numai de ele, cheazășie pentru adevărul ideilor conducătoare ale mișcării Echipetelor: voluntarii permanenți ai României noi — prin ridicarea satelor.

MUNCA LA SATE A STUDENȚIMII *)

Duminică 5 Iulie, începe, în patru zeci și șase de sate, munca Echipelor Studențești. Adică, Duminică vor coborî în 46 de sate, de pe Dunăre, de la Mare, din câmpia Olteniei și din cealaltă câmpie a Transilvaniei, din codrii Orheiului, din munții Apuseni și din munții de la miază noapte ai Oașului și Rodnei, studenții înrolați în echipele de muncă voluntară ale Fundației Principele Carol. Sunt acolo câteva sute de studenți în medicină, în medicină veterinară, agronomie, teologie, educație fizică, filologie, sociologie, cari lăsând cartea, abia scăpați din frământarea examenelor, apucă drumul satelor ca să trăiască trei luni de muncă fără odihnă pentru ajutarea țăranilor.

Lumea zeflemisitoare, care rezolvă totul în râsul șiret al cafenelei, al bârfelii și al neîncrederii, lumea care nu crede în nimic și deci socotește totul zădarnic și nevrednic de osteneală, însoțește, desigur și plecarea acestor voluntari cu

*) „Sfarmă Piatră”, 2 Iulie 1936.

vre-o ironie aruncată peste umăr unor oameni cari au naivitatea să mai lucreze dezinteresat.

Dar, oricine mai poartă la inimă dorința, care nu-i îngăduie să ne părăsească nici odată, de a îndrepta ceva în țară și oricine știe că asta nu se poate îndeplini decât prin muncă și prin jertfă, trebuie să se oprească atent și respectuos în fața acestui fapt cu mari înțelesuri, pentru viața noastră publică de până acum: munca la sate a studenților.

N'au cunoscut, până acum doi sau trei ani, studenții noștri decât drumul orașului. Ca să străbată drumul acesta, au sângerat ei și au sângerat părinții lor, au îndurat mizerie tinerii și s'au înglodat în datorii bănești bătrânii, au vândut pământ și vite ca să plătească taxe și să cumpere cărți. Până la urmă au uitat totul și s'au înfundat în bodegi și birouri de percepție, lăsând satele părăsite și pe țărani uitați, în depărtarea și tăcerea lor.

De trei ani lucrurile s'au schimbat. De trei ani rânduri, rânduri de studenți, din București în primul an, din București și Cluj în al doilea an și din București, Cluj, Iași, Cernăuți și Chișinău acum, în acest al treilea an, iau drumul satelor, la întâlnire de răscruce, pentru toată viața, cu țărani.

Îngrijorat, ca noi toți cei de-aici de la „Sfarmă-Piatră“, dar și ca alții din alte lăcașuri de muncă constructivă românească, de soarta satelor românești, camaradul meu Grigore Popa, de la Cluj, arată că drumul izbăvirii înseamnă coborîrea la

sat, ca „să ne pătrundem de toată viața lui și mai ales să ne plecăm urechea și să ne deschidem inima la toate durerile lui și apoi de acolo de jos să creștem mai sdraveni în ritmul de înălțare a satului“. Iar ca un exemplu de muncă practică și teoretică, în acest spirit, amintește lucrarea de sociologie rurală a lui Pitirim Sorokin.

Camaradul Grigore Popa ar fi putut să aducă o dovadă mai convingătoare și mai plină de nădejde românească, care ar fi fost în același timp și mai apropiată de credința lui: anume, munca acestor echipe voluntare studențești, sprijinită pe învățătura sociologică a școlii din București.

Satul pe care-l cunosc studenții aceștia nu este nici „geometrizat“ și nici cu „colțurile cioplite“, ori, cu „asperitățile nivelate“, din grija de a-l închide rănilor, ci: Leșu, sat grănițesc din Năsăud, trainic și sănătos, Năpădenii, sat necăjit de mazili odată bogați, Sadova cu arcași bucovineni, Bordușanii cu pescarii săraci de pe Dunăre și alte și alte sate, unele năcăjite, altele puternice, așa cum le-a făcut Dumnezeu, pământul, împrejurările anilor și veacurilor, dar și munca oamenilor. Credința că satele românești sunt toate nenorocite și imbecilizate este tot așa de falsă și de neîntemeiată ca și aceea despre existența unui țăran totdeauna vesel, curat și cu cântecul pe buze.

Satele și țărani pe cari îi întâlnesc studenții muncii voluntare, în campaniile lor de lucru nu sunt nici după tiparul celor cari nu văd la sat decât sifilis și alcoolism și nici după modelul

celor din romanele sămănătoriste. Acolo în satele pe cari, și astăzi încă, cei mai mulți din publicității noștri le cunosc numai din auzite, întâlnim, în drumurile noastre, alături de țăranul uitat cu boale cu tot de medici, de dascăli și de preoți și pe țăranul care nu s'a lăsat înfrânt nici de sărăcie, nici de boală și nici de lipsa unor conducători luminați, ci a muncit din răspuțeri și și-a făcut o viață dreaptă și sănătoasă. De aceea, nici satul ridicat de studenții aceștia nu putea fi icoana mincinoasă a unei presupuse țări de mizerie, ci icoana adevărată a României necunoscute pentru orașele noastre și cărturarii noștri, România pe care ei o cunosc și pentru care ei muncesc. Iar țara asta este dătătoare de nădejde.

România nu-i o țară fără scăpare din ghiara morții, cum o arătăm uneori, când desnădejdea ne cuprinde. Cine a trecut prin sate și le-a cercetat cu ochiul liniștit și inima înțelegătoare și-a dat seama că ceea ce lipsește sunt conducătorii, cari să adune la muncă aspră și organizată satele și să pedepsească strașnic pe administratorii necinstiți. Răspunderea asta și-au luat-o pentru ziua de azi, care-i de muncă și pentru ziua de mâine, care-i de conducere, studenții înrolați pentru munca la sate.

Pentru o țară deprinsă cu o atitudine negativă, contemplativă și pentru o studențime obișnuită să ostenească la masă, cu cartea înaintea, munca echipelor studențești și a taberelor de muncă ale partidelor naționaliste, este un semn

de viață nouă, despre care nimănui nu-i este îngăduit să pomenească decât cu bucurie și mândrie. Taberele de muncă sunt hotărâte ca să formeze, sufletește și ca atitudine de viață, cadrele conducătoare ale vieții politice românești de mâine. Echipetele studențești formează sufletește și ca atitudine de viață pe medicii, inginerii și profesorii României de mâine, arătându-le țara, învățându-i s'o cunoască și s'o iubească și dându-le și un program de lucru pentru ridicarea ei. Taberele de muncă sunt o școală de educație politică. Echipetele studențești sunt o școală de muncă socială pentru sate și țăranime. Taberele de muncă dau oameni cinstiți, gata de jertfă și de muncă pentru țară. Echipetele studențești întregesc această educație punând studenții în slujba unui program de înfăptuiri practice spre folosul satelor.

Duminică 5 Iulie începe munca Echipelor Studențești, în patruzeci și șase de sate.

În alte părți a început ori va începe și aceea a taberelor de muncă.

Astfel, semn de viață nouă, țara românească se preface într'un mare câmp de muncă, pe care tinerimea cărturară zidește, în cântec de biruință, în suflete și pe pământ, o țară nouă.

ECHIPLELE STUDENȚEȘTI ÎN SLUJBA MOȘILOR *)

Anul 1918 trebuia să însemneze și pentru Moși, ca pentru întreaga țară, vremea schimbărilor din temelii, pentru așezare nouă de viață și muncă. Când, la 28 Octomvrie din anul revoluției Unirii, ultimul dintre tribunii Munților Apuseni și Zarandului, Dr. Amos Frâncu, trimise chemare nouă de luptă, strigarea lui avea ca lozincă împlinirea drepturilor cerute de Moși cu veacuri mai înainte: „Tot ce ne-au răpit Regii Ungariei și stăpânii străini ai Ardealului: păduri, pășuni și băișaguri: ni le va da toate România și Regele ei nebiruit! Ne vor da cu două mâni, tot ce a cerut Horea și Iancu“... „Grijiți pădurile și băișagurile ca ochii din cap! Ale voastre vor fi pe veci prin Legea Românească! păziți viața, avutul și pacea tuturor!“ „Ca mâine — continuă tribunul — frații izbăvitori vor trece iarăș Carpații! Să le netezim în arme drumul! În arme ne vom îmbrățișa pe

*) Comunicare făcută la Radio, în 23 Februarie 1937.

pământul Ardealului. Va fi al țaranului ce-l muncеște, al României ce-l păzește!“ Și Moșii au aprins din nou focurile deabia stinse pe culmi, împlinind, până la capăt, datoria lor de apărători nebiruiți ai dreptății românești, ca să câștige cu vrednicie vitează băișagurile, pădurile, pășunile, pământul iubit al Ardealului. Dar nici vremurile schimbate n'au adus Moșilor dreptătea căutată în veacuri și cu răbdarea și cu plănegerile și cu armele. Legea Țării Moșilor, croită pe potriva locului ăstuia ciudat, mai aproape cetate de luptă decât așezare de gospodari, hotărâște, din destinul necercetat al ei, pentru aurul minelor, pentru lemnul pădurilor, pentru curgerele apelor și pentru viața oamenilor, o orânduială pe care puterea direcătorilor n'au urmat-o niciodată. Odinioară, sub apăsarea dușmană a străinilor, Moșii au răspuns, împotrivirii legilor, cu răscoala. În vremea de-acum, a rânduelii celei noi și așteptate, Moșii s'au cufundat în tăcerea amărăciunii și a sărăciei care nu i-a părăsit, purtându-și, cu mândrie, vitejia dovedită și ascunzând, cu durere, înșelarea de pe urmă. Drept și cinstit, Moșul nădăjduște încă să vadă venit și ceasul dreptății lui. Starea de-acum îl silește să ducă o viață aspră, de om care nu ascultă hotărîrea legilor, chinuindu-și zilele în rătăcirea grea a vânzătorului de cercuri și ciubare, croite din lemn tăiat fără îngăduința și cu cugetul apăsător de vina despăduririi care aduce prăpădul înspăimântător al apelor prăvălite, fără oprire, pe coastele golașe. Moșul privește astăzi,

fără să știe ce să aleagă, și aproape fără să poată alege, la codrul prăpădit prin tăierea fără socoteală, la coasta golașă, brăzdată de urma șuvoaielor cutropitoare, și la căruța-i săracă ce așteaptă doniți și ciubare, ca să aducă, pentru iarnă, grâu și porumb, la nevastă și copii. Lipsa și poate o greșită legiferare i-a făcut să nu asculte de nimeni și să treacă și peste amenințarea cumplită a lui Amos Frâncu, cel ascultat în 1918: „Dacă codrul se istovește și nu se reîmpădurește, nu veți avea lemnul nici pentru foc, nici pentru cercuri, doniți, ciubare și roate, nici pentru car, nici pentru plug, nici pentru coase. Astfel, lipsindu-vă de puțința traiului, care numai lemnul din pădurea voastră vi-l dă, o să pribegiți deapururi cerșind din poartă 'n poartă. Dacă codrul se prăpădește, vor seca izvoarele, se vor usca pășunile, vor pieri vitele cari vă hrănesc și se va învenina chiar aerul ce-l respirați acum din înviorarea pădurii“. Indemnul de-acum, însă, Moțul nu-l mai ascultă fiindcă, mai puternică decât spaima morții care se arată cu fiecare nouă stâncă pleșuvă, este spaima de iarna apropiată, când copilul va cere de mâncare. Și-apoi, Moțul nu mai ascultă de nimeni, căci, neajutat, neascultat, mereu purtat cu făgădueli cari n'au avut nici o urmare, a ales soarta veche a pribeagului, croindu-și singur calea spre ziua de mâine, grea ca și cea de azi.

Dar vorbirea de azi nu despre plângerile neascultate ale Moților va face pomenire, ci despre cutezătoarea încercare a tineretului cărturar al

României, de a deschide cale nouă în îndreptarea greutăților din Țara Moților.

Pentru înlăturarea deplină a pricinilor sărăciei și nemulțumirilor din Țara Moților, precum și din întreg ținutul Munților Apuseni, a căror inimă bate aci, în cele 14 comune moțești de pe Argeș și de la Abrud, se cere hotărîrea mare a unor legiuri îndrăznețe, care să treacă peste orice interese străine de obșteștile și dreptele cereri ale Moților; sunt de lipsă, adică, legiuri cari să nu se teamă de protestarea unor particulari cărora li se vor lua izvoare de câștig, pe cari s'au deprins a le socoti pe veci ale lor, legiuri făcute pentru Moți și numai pentru ei. Acest lucru se cade să fie împlinit de către puterea de Stat.

Încercarea cutezătoare despre care pomenim, ca faptă a Echipei Regale Studentești, trimisă de Fundația Culturală Regală „Principele Carol“ la Vidra, a arătat puțința îndreptărilor, printr'o nouă organizare launtrică a Moților, în instituția sătească a Căminului Cultural, înțeles ca un centru de orânduire firească a vieții spirituale, economice și sociale a unei obștii, poțtrivit cu deprinderea și necesitățile ei de viață.

Măsurile făgăduite, ori chiar propuse oficial Moților, au înrădăcinat aci convingerea că mântuirea nu poate veni decât printr'o hotărîre de sus și că, în lipsa ei, Moțul și toată Țara Moților rămâne sub primejdia de neocolit, a morții. Moțul care în trecut știa să lupte pentru dreptul lui și privea tăcut, dar plin de

încredere în steaua lui, spre viitor, în orice greutate s'ar fi aflat, stă azi nepăsător și închis, martor neputincios al prăpădului încet, care s'așterne peste toată țara lui falnică și frumoasă. Din aspra lui putere de răsvrătire, din neînduplecata lui putere de muncă, din toată vrerea lui de viață bună și îmbelșugată, măcinarea anilor din urmă, plini de făgădueli și fără nicio pildă de muncă înoitoare, n'a mai lăsat decât o umbră, peste care a crescut omul bănuitor, înșelat, nehotărît, care-i încredințat că nu poate face nimic pentru schimbarea lucrurilor. Moșul de astăzi nu-și mai ia nici măcar osteneala să-ți spună ce-l doare, încredințat că totul e zadarnic și că singurul lucru cuminte ce-l poate face, e să plece spre țară, pe acelaș drum bătut, al Moșului cu doniți și cu cercuri.

Spre lumea asta s'au încumetat a porni, cu solie nouă, cei zece echipieri și 24 de cercetași ai Echipiei din Vidra, ca să facă începutul lucrării de mare stăruință, pe care Fundația Culturală Regală „Principele Carol“ e hotărîtă s'o desfășoare în slujba ridicării culturale și sociale a Moșilor.

Învățătura acestei echipe, deschizătoare de drumuri, a fost câștigată cu prețul unor încercări grele. Porunca dela început a îndreptat Echipa, alcătuită atunci numai din cei 10 echipieri-studenți, spre Arada lui Horea, de dinsus de Abrud, pe drumul desfădat de ploi și târnăcop, pe care s'așterne de-acum șosea trainică. Arada i-a primit semeață, cu cele 12 crânguri

ale ei, turnuri de cetate moțescă, din țara legendară a revoluțiilor ardelen. La margine de țară, Arada ascundea Echipa care, mai ales în anul acesta dintâiu, trebuia să stea la loc deschis, ca să vadă și să fie văzută. Deaceea, coborîră la Vidra pe Arieșul cu valea întunecată și mândră, cum se cuvine pentru un pământ de războinici. Spre locurile astea de sălbatecă și necunoscută frumusețe, nu se abat drumeții. Sunt locuri depărtate și greu de ajuns, cari nu ispițesc decât pe cei rari, cari fug de goala privești a munților din vecini, încărcăți de lumea amestecată și supărătoare a duminicilor turistice. Aci nu se află adăposturi moderne pentru prășenii osteniți de greutatea unui drum, fără înlesnirile obișnuite vieții lor. Bucuria se câștigă, aci, cu hotărîrea celui neînduplecat, care știe să-și aștearnă culcuș din cetină proaspătă. Deaceea, lumea care pătrunde în locurile astea, chiar la prilejul știut al târgului de fete de pe muntele Găina, e făcută din oameni ciudați cari vin pe jos, cu ranița în spinare ori în căruțe țărănești, dela depărtări mari, dintr'o pornire a lor care nu cruță osteneala. Încântarea locurilor stă însă mai presus de toate, în tainica viață a zilelor și nopților, care aduce în jurul tău, în poenile de sus, ca și aci jos în luncă, ori mai departe în Neagra, toată marea cuceritoare, covârșitoare, preschimbătoare de suflete a trecutului moțesc. Tulnicele care au întâmpinat, în cea dintâi zi, acolo sus în Poeni, sosirea echipierilor aduceau în salutul lor, nu numai chiote de „bun-

venit", dar și muștrare îndemnătoare la faptă.

Echipa nu era un lucru necunoscut pentru Moși. În drumurile lor, în câmpia Dunării, în Banat, în Ardeal, pretutindeni, ei întâlneau aceiași tineri, porniți în muncă cea nouă a Echipelor, întâmpinați, la început cu neîncredere, ca să fie apoi îmbrățișați cu toată dragostea. Aceștia de acum întâmpinau însă o greutate nouă, anumită locurilor: ei nu se izbiră aici de neîncrederea sătenilor, nici de nepăsarea lor, nici de răutatea dușmănoasă a cărturarilor, cum se întâmplă în atâtea locuri, ci de golul din jurul lor. Nu era cine să îndemne satul împotriva Echipei, nu erau neîncrezătorii cari stau, privind răi, la străduințele tale, nu se auzea nici cuvânt de ocară, fiindcă nu era cine să-l rostească, fiindcă Moșii veneau și plecau, zi și noapte, cu căruța, cu calul ori pe jos, în necurmata lor pribegie. Aci a stat marea încercare a stăruinței echipierilor din Vidra. În lupta lor, de a fi mereu la început de muncă, siliți să ia, lună de lună, săptămână de săptămână, îndemnurile și pilda muncii dela început, cu alt și alt rând de oameni, ca o mereu reînnoită dovadă asupra adevărului că aci chează înnoirilor stă numai în închegarea Căminului Cultural, alcătuirea permanentă a satului, pentru munca de ridicare culturală și socială. În viața satului moșesc Căminul Cultural este sâmburele de viață obștească, ce rămâne același, cu rosturi hotărâte, slujit de toate rândurile de oameni în încordarea lor de îndreptare prin puterile sa-

lului. Lucrarea de trei luni a Echipei din Vidra, cu pilduitoarea ei viață de Cămin Cultural la lucru, venit ca să așeze în loc un Cămin Cultural al satului, a deschis calea muncii pentru reformele de jos în sus. Sub această înfățișare, Echipa Fundației înseamnă un început în marea lucrare pentru refacerea Țării Moșilor.

Între lucrurile dintâi cari urmează a se înfăptui în Vidra, este chiar lăcașul Căminului Cultural, înzestrat cu dispensar, cu baie, cu bibliotecă, cu sală de adunare, precum și cu o curte largă, bună de adăpost și popas pentru oameni, caii și căruțele lor, în timpul călătoriei. Programul de lucru al Căminului prevede mai departe lucrări de agronomie și zootehnie, menite să înlesnească Moșilor izvoare noi de muncă și câștig; atenția inginerilor agronomi și a medicilor veterinari din Echipa Vidra s'a îndreptat spre pomicultură și creșterea vitelor, ocupațiuni neglijate de Moși. Încă din timpul campaniei s'au făcut pregătiri pentru înființarea unei pepiniere și a unei livezi-model, precum și pentru distribuirea altoilor la săteni, cu tendința de a îmbunătăți soiurile locale de fructe. Lucrările acestea se întregesc printr'o acțiune de educație cu privire la cultura cerealelor și a legumelor. Creșterea vitelor este azi neglijată în Munții Apuseni și în Țara Moșilor, încât degenerarea totală a raselor de animale folosite a devenit amenințătoare. Pricinile principale ale răului stau în: lipsa reproducătorilor, lipsa grajdurilor, proasta îngrijire și alimentare a animalelor, neglijan-

rea pășunilor, pricini împotriva cărora Echipa peste vară, și Căminul Cultural acum, au luptat și luptă, străduind ca să aducă în Vidra reproducători, lucrând pentru îmbunătățirea pășunilor, urmărind prin lucrări speciale îmbunătățirea fânelor, plantarea coastelor degradate, etc. Aceeaș grijă o are Căminul Cultural pentru viața sufletească a satelor. Astfel, Căminul Cultural are menirea ca să dea satului, nu numai uneltele îmbogățirii minții, dar și îndrumările de organizare economică, prin asociațiuni și cooperative.

Ceeace s'a făcut în Vidra este doar un început. Un început care, ca să fie cu adevărat rodnic și folositor, trebuie urmat în tot cuprinsul Țării Moșilor și pe tot întinsul Munților Apuseni. Fundația Culturală Regală „Principele Carol”, se îndreaptă spre munca de ridicare socială a Moșilor, cu toată hotărârea. Răsunetul acțiunii ei între cărturarii Țării Moșilor, se poate cunoaște din scrisorile care vin cerând trimiterea Echipelor. Astfel, președintele Organizației Șoimilor din Munții Apuseni, scrie din Zlatna, următoarele: „Toată nădejdea noastră se îndreaptă către Augustul nostru Suveran, a cărui inimă nobilă suntem siguri că va bate cu toată intensitatea pentru Moși, din momentul ce Fundația de sub conducerea D-voastră îi va prezenta materialul intuitiv cu privire la soarta Moșilor. Prin organizațiunile Șoimilor din Munții Apuseni ne-am străduit să facem legătura directă între Maestatea Sa Regele și Moși, iar prin Echipele Regale sperăm să adâncim problema ca Maes-

atea Sa să cunoască, și suprafața, și adâncurile unei populațiuni curat românești, care în trecut a fost barbar lovită de dușmanii Neamului. Din aceste considerente, vă rugăm, cu toată stăruința, a nu pregeta să ne aveți în vedere la întocmirea bugetului, ca să se poată trimite o Echipă Regală la Zlatna”.

Dar puterile Fundației Culturale Regale „Principele Carol”, cari stau în metoda de lucru și în priceperea tehnică, entuziasmul și spiritul de jertfă al tineretului universitar trebuesc întărite cu munca unită a tuturor celor cari și-au făcut un ideal din lupta pentru drepturile și bunăstarea Moșilor. Deaceea, în pragul campaniei de muncă 1937, când Fundația Culturală Regală „Principele Carol” se va îndrepta din nou spre Vidra și poate și spre alte comune moșești, se cade ca, alături de ea, să vină toate Asociațiile și instituțiile cu rosturi legate de viața Moșilor. Și chemarea ei se îndreaptă, în primul rând, spre Comisariatul Munților Apuseni și spre Frăția de Cruce din Țara Moșilor, ca împreună cu toți cei ridicați din rândurile Moșilor, rămași locului ori răzlețiți prin țară, să urnească spre mai bine soarta unui pământ scump.

ECHIBE STUDENȚEȘTI ȘI TABERE DE MUNCĂ *)

Se află astăzi în peste 70 de sate, adunați la lucru pentru ridicarea culturală a satelor, aproape 3000 de tineri, organizați în Echipele Regale Studențești și în Taberele de Muncă Obștească.

Când în vara anului 1934 Echipele Studențești și-au început îndrăsneata lucrare de ridicare socială a satelor, lumea a privit pe tinerii pioneri cu neîncredere și nedumerire.

În anul acela gândul muncii de folos obștesc nu mai era totuși o noutate. Căci, trecând peste grele piedici, el își croise, bătut în tinerească și românească stăruință, un drum glorios care pretinde cuvântul acesta de dreaptă recunoaștere.

Chemarea Echipelor Studențești, însă, îndrepta pașii creatori ai tineretului spre lumea satelor, arătând înțelesul nou și deplin al unei acțiuni mai vechi. Trei ani de înfăptuiri și încercări, chibzuit și cu energie conduse, au izbutit să arate adevărul unei metode și puterea realizatoare și

*) Comunicare făcută la Radio, în August 1937.

educativă a muncii sociale pentru pătura conducătoare a țării: cărturari ai satelor și tineret universitar.

Mișcarea începuse în 1925, prin lucrările de cunoaștere a vieții românești ale Seminarului de Sociologie din București îndreptate asupra satului. Faptul acesta este însemnat cât o întreaga revoluție spirituală. Când s'au pornit cercetările monografice la sate, lumea științifică și intelectuală din România nu avea, cum nu are nici astăzi încă, niciun interes activ pentru țărănime. Campaniile monografice, au desvăluit o gravă și dureroasă realitate: necesitatea unei puternice acțiuni de ridicare socială a țărănimii, căreia i s'au dat reforme, dar nimeni n'a găsit vreme să-i dea și îndrumări pentru întemeierea unei vieți mai bune.

Având pământ, dar neștiind să-l facă productiv și neavând unelte de muncă, sărac și ignorant, țăranul pierduse chiar și dragostea de plugărie, dorindu-și mai bine un rost de servitor la oraș decât de gospodăru în sat. Țăranul care fugea de monografiști și le arăta neîncredere, dovedea că pe-acolo orășeanul nu trecuse nici odată cu gânduri bune și nu coborîse în sat niciodată ca să ajute pe săteni.

Aci nu putea ajuta simpla cercetare științifică, ci trebuiau luate măsuri de îndreptare, deprinzând pe sătean să râvnească la o viață sănătoasă, să-și crească copiii în condițiuni mai igienice și să-i arate puțințele de a spori rodul pământului, ca să-și recâștige încrederea în puterea

muncii lui, precum și dorul de viață, frânt de greutățile vremii.

Statul n'a întregit măsura revoluționară a exproprierii și improprietării țăranilor cu acordarea de credit efțin, unelte și mijloace de transport pentru cultivatorii cei noi și nici nu s'a os-tenit să creeze condițiuni pentru buna valorifi-care a produselor lor și pentru pregătirea cul-turală a satelor în vederea bunei folosiri a re-formelor. Deasemenea, Statul nu i-a deprins cu disciplina unei munci regulate, desvoltând spi-ritul de organizare, reînviind vechi tovărășii să-tești ori răspândind cunoștințele tehnice trebuin-cioase bunei lucrări a pământului. De aceea, să-tenii cari ne dădeau știri despre viața lor de as-tăzi și de ieri, își întrerupeau povestea înțeleaptă întrebându-ne ei pe noi despre măsurile de ne-înțeles care opreau creșterea și rodul unei nații pline de vigoare.

Dar, înfăptuirile, pornite din cel mai sincer gând de a ajuta pe săteni, ale grupurilor de mo-nografiști nu puteau fi de ajuns. Echipele me-dicale împărțeau leacuri și îngrijeau bolnavi din câte 7 sate; alți monografiști împărțeau săteni-lor învățătura cooperatistă și întemeiau asocia-țiuni cu rosturi economice; săptămână de săp-tămână se organizau șezători culturale cu sfaturi strâns legate de nevoile satului, pe care mono-grafiștii începeau a-l cunoaște fără înșelările unei false literaturi.

Așa își făcu drum idealul muncii pentru ridi-care a satelor, ca una din marile fapte ale vea-

cului nou românesc. Instituția hotărâtă ca să pri-veghere această mare lucrare este Fundația Cul-turală Regală „Principele Carol” concepută ca un instrument de lucru pentru îndrumarea to-tală a vieții naționale în duhul nou al Restau-rației.

*

Intr'adevăr, în anii din urmă ideea de restau-rare depășise cadrul vieții politice ca un prin-cipiu de acțiune valabil și necesar pentru toate elementele statului și neamului nostru. Insufleșind mișcarea spirituală și de acțiune socială care înce-pea, ea călăuzea lumea tinerilor cărturari ai țării spre o muncă de restaurare culturală și mo-rală a satelor, dar și spre o lucrare stăruitoare pentru restaurarea sănătății, a muncii ori a bo-gățiilor țării. Înțeleasă astăzi ca o acțiune cons-tractivă, cu înrăurire asupra întregii vieți a sa-telor, munca culturală presupune un program de lucru care să aibă în vedere atât sufletul cât și mintea țăranului, dar și sănătatea și munca lui.

Ideea unei conlucrări sociale și spirituale cu țărănimea, ca și a oricărei acțiuni practice cons-structive, este, însă, încă străină clasei noastre culte, păturei intelectuale mature și chiar și tineretu-lui. O concepție, niciodată științific susținută dar afirmată întotdeauna cu mult patos, răspândise în lumea tineretului român ideea despre inferio-ritatea acțiunii practice și a preocupărilor sociale în raport cu activitatea speculativă a spiritului și o problematică metafizică. Concepția aceasta,

susținută de-o parte a tinerii noastre generații, isbutise să devie crezul de fiecare zi al tineretului; tinerii aceștia se simțeau străini, condamnați și neînțeleși în lumea în care trăiau și, din pricina aceasta, se aplecau mai mult asupra presupusei lor drame interioare. O schimbare s'a petrecut abia prin 1932, când mișcarea politică naționalistă pătrunse tot mai mult în rândurile tineretului universitar.

Astfel, în 1934, când tineretul universitar și intelectual al țării a fost chemat la munca pentru sate cu Echipele de lucru ale Fundației „Principele Carol”, ideea aceasta era încă nouă și neobișnuită pentru viața noastră publică.

Organizând Echipele Studențești, Fundația urmărea o dublă transformare: a țăranilor și a intelectualilor.

Întâlnirea dintre studențime și țăranime a fost rodnică. Ceeace nu izbutise să facă administrația, ceeace nu izbutiseră nici partidele politice, au izbutit studenții, Echipa, cu cei 10—15 tineri ai ei: au câștigat încrederea sătenilor și i-au convins să lucreze potrivit cu îndemnurile lor. Deasemenea, ceeace nu dăduseră nici cărțile, nici revistele și nici debaterile în discuții ori conferințe, a izbutit să facă satul: a arătat tineretului un ideal social, un plan de muncă pentru o viață întreagă, munca pentru ridicarea satelor. Prin munca la sate, naționalismul, înțeles ani de zile numai ca dragoste pentru neamul tău și luptă împotriva străinilor, ia înțelesul pozitiv al muncii constructive pentru organizarea vieții țărănești.

În slujba acestui ideal social a pus Fundația organizația Echipelor Studențești.

În anul acesta mișcarea Echipelor sporește încă mai mult și câștigă în suprafață și în adâncime. Lucrează acuma, sub îndrumarea Fundației, organizați în 77 de Echipe și 20 de Tabere de muncă obștească, aproape 3000 de tineri ca voluntari ori concentrați ca premilitari. Se realizează astfel o mare experiență de muncă obștească și de pedagogie socială, prin încadrarea tineretului într-o acțiune unitară de ridicare a satelor.

Spiritul acesta de largă colaborare și de coordonare a activității Fundației cu instituțiile menite să organizeze tineretul și să-l îndrume spre o nouă și românească înțelegere a vieții, a însușit Fundația încă dela început. Ea a început cu încadrarea din primul an a formațiunilor de premilitari săteni din satele în cari lucra. Premilitarismul era abia înființat. Cele trei luni de muncă a Echipelor din 1934 au fost o întâie verificare a răsturilor și posibilităților de îndrumare a tinerilor săteni spre o muncă de folos obștesc și spre pregătirea ostășească. Experiența a fost rodnică, iar colaborarea dintre unitățile premilitare și Echipele Fundației durează, întărită și adâncită, prin alți doi ani de muncă grea și folositoare satelor.

*

Alăturarea Taberelor de Muncă Obștească, alcătuite din studenți, Echipelor Fundației, au datul să deschidă zări noi în munca la sate. În-

tr'adevăr după trei ani de activitate, programul de muncă al Fundației a fost primit de toate organizațiunile cari au sub supravegherea lor tineretul: premilitarii și străjerii-cercetași, de-acum camarazi vechi, încercați în doi și trei ani de muncă pe teren, sunt din nou alături de echipieri; au venit acum și tinerii medici stagiați pentru trei luni de muncă și școală de echipieri, și iată înfățișat, găsindu-și adevăratul rost, și Taberele de Muncă Obștească tot alături de Echipa și tot în împlinirea noului ideal: munca pentru țărânie.

În aceste împrejurări Echipierii deslușesc o datorie nouă. Dacă până acum chemarea lor era aceea a acțiunii directe pe teren pentru sat, în anul acesta ei pun la îndemâna camarazilor lor de lucru experiența câștigată în anii de muncă la sate, arătându-le legile muncii în Echipa, tehnica de lucru și regulile vieții de echipier. Fiecare din ei este un educator și un organizator de muncă, deopotrivă pentru sat, ca și pentru tineretul universitar din Tabăra de Muncă. Astfel, Taberele devin adevărate școli pentru îndrumarea tineretului spre marea misiune a ridicării satelor. Minunata pornire spre muncă constructivă, ce însuflețește de câțiva ani tineretul nostru naționalist, primește astfel o orientare de nebanuită frumusețe etică și de uriașă utilitate națională, anume restaurarea satelor țării.

Statul acordă astfel tineretului o mare răspundere în viața națiunii și în încercarea îndrumată a transformării Statului de azi într'unul nou și

mai puternic. Studenții nu vin pregătiți pentru o asemenea însărcinare. Nici Universitatea, nici atmosfera vieții publice nu le-a format mentalitatea pilnicioasă primirii fără șovăire și cu conștiința răspunderii a acestei misiuni creatoare și înaltă. Singura formă de acțiune pe care tineretul universitar a cunoscut-o până acum, este cea politică. Munca la sate desvăluie pentru toată lumea adevărul necunoscut al acțiunii practice de organizare și îndrumare a țărânimii, dând un conținut nou și pozitiv aprigei dorinți de creație a tineretului. Împlinirea programului de lucru al Fundației face apel la spiritul de inițiativă, la însușirile de conducător ale studentului și pretinde valorificarea pregătirii de specialitate a tânărului medic, inginer ori teolog. Lăsat să se descurce singur în lupta cu nevoile multiple ale satului și ajutat de camarazii săi de Echipă, tânărul înrolat în voluntariatul muncii sociale câștigă în înțelegerea realității satului, învață să cunoască adevărurile vieții românești și se pătrunde pentru totdeauna de gândul muncii colective și de necesitatea colaborării dintre diferitele profesii, ca unicul drum al refacerii totale a vieții satelor. Organizați în Taberele de Muncă și îndrumați de camarazii lor din Echipa Fundației, experiența aceasta o vor trăi acum, în afară de echipieri, încă 2000 de tineri. Muncind la sate câte 20 de zile, împreună cu voluntarii din Echipa Regale cari s'au legat cu legământ de muncă pentru trei luni de zile, tinerii studenți ai Taberelor de Muncă vor cunoaște chemarea cea

nouă a organizării satelor pentru o nouă viață, precum și legile aspre ale vieții celui care e hotărât să muncească pentru obștie. După trei luni de muncă la sate și chiar și după numai 20 de zile petrecute alături de o Echipă Regală, profesiunea de medic, inginer agronom, profesor ori preot, apare pentru fiecare din tinerii studenți, încărcată de o grea și apăsătoare răspundere socială, care nu se poate împlini decât muncind însutit decât până acum și făcând mai mult decât ne-a învățat școala. Munca la sate este astfel înainte de toate o mare experiență și cine se 'ncumetă s'o trăiască își răstoarnă drumurile, intrând cu adevărat în viață, ca să cunoască greutăți și ca să culeagă bucurii, numai cu prețul eroic al luptei. Iată pentruce, experiența din acest an a colaborării dintre Echipele Fundației „Principele Carol” și Taberele de Muncă Obștească, trebuie gândită ca una din marile fapte ale vremii noastre, judecând-o cu grijă și trăgând îndrăzneț toate încheerile de viitor. Stă aci, după cât se pare, o întemeiere nouă a unui gând mai vechiu al Profesorului Gusti, serviciul social obligator, ca lozincă de viață și muncă pentru oricare cărturar și conducător al veacului nou românesc, împlinită, cu duh și jertfă deplină, ca un înălțător și sfânt voluntariat.

Deocamdată, desăvârșindu-se un gând regal prin munca tineretului cărturar al neamului, zidirea României de mâine a'nceput prin zidirea nouă, în piatră și în suflete, în alcătuirii obștești

și în înțelegere a așezărilor minunate, neștiute și uitate ale României necunoscute, România satelor.

*

La ceasul acesta de seară camarazii din Echipe și Tabere au lăsat sapa, lopata și târnăcopul. În unda răcoroasă a apelor și-au îmborsătat obrazul și trupul ars de soare, bătut de vânturi și scaldat de sudoarea bună a muncii. Ceasurile muncii de peste zi au fost bogate. La Rudăria în Banat, la Moșeni în Țara Oașului, la Cuhea în Maramureș, la Cuhurești în Soroca, la Borca în Neamț, la Drăgușeni în Baia, la Runcu în Gorj, la Vidra în Țara Motilor și în celelalte sate, dintr'un capăt într'altul al țării, se 'nalță cât ai bate din palme, sub vraja negrăită și sfântă a muncii celor tineri, biserici, școli, cămine culturale, dealuri se surpă, stânca se prăvale și apele se zăgăzuesc. Oameni din două lumi cari nu se cunoșteau și poate nici nu se iubeau, stau acum unul lângă altul, umăr lângă umăr, în tainica și eroica înfrățire a muncii. Sunt țărani de totdeauna și cărturarii de mâine ai neamului. E ceas de seară acum, ceas de odihnă. Cămașa e primenită, bocancul studentului și opinca țăranelui, coasa plugarului și cazmaua cărturarului celui nou, odihnesc. Iată, focul șezătorii de seară i-a adunat, cete-cete, într'o nebănuită prietenie, ca pentru o nouă și puternică viață. Gândul nostru de orașeni nepăsători și cu ochii nedepriși a scruta zările îndepărtate și înalte ale

muncii și ale viitorului, nu-și va putea închipui icoana asta de răscruce de veac.

Dar, credeți, e minunat să știi că undeva departe, dincolo de viața asta în care nimic nu se întâmplă a orașelor, într'o țară nebănuită, care e și ea a ta, un neam tânăr, un neam puternic, a ivit înțeles de viață nouă, împletind, în ritmul creator al muncii, pe țărani și pe cărturari, împlinindu-se astfel, neînduplecata, cutezătoarea și înțeleapta voință a Regelui.

E ceas de seară și focurile Taberelor de Muncă vestesc România de mâine.

PARTEA III

MUNCA SOCIALA IN ROMANIA *)

Gândul acțiunii practice sociale întovărășește toată activitatea științifică a Profesorului Gusti. De aceea începuturile mișcării de muncă culturală la sate de astăzi trebuie căutate în fapte mai vechi care cuprind în rosturile lor și sămânța instituțiilor mari despre care vom vorbi. Lămurirea stă în deprinderea științifică a Profesorului Gusti, de a sta în neîntreruptă legătură cu faptele și de a căuta înrânsele potecile și drumurile mari ale cugetării sale sociologice. Momentul hotărîtor al orientării sale spre acțiunea practică în viața publică românească este anul 1918 când, în frământarea zilelor de înălțare și umilire ale războiului care se apropia de sfârșit, se întemeiază „Asociația pentru Studiul și Reforma Socială”.

Asociația era creația unor oameni de știință deprinși să aibă prea puțină grijă pentru tot ce se petrece în afara cercului lor de preocupări.

*) „Arhiva pentru Știința și Reforma Socială”, an. XIV, 1936, II.

Dar, în caracterul luat de noua organizație, care este pentru studiul societății, dar și pentru reforma socială, străbate și însușirea nouă, urmare de neînălțurat a vremurilor, a unei științe luptătoare, menită să îndrepte oameni și împrejurări. Noua Asociație nu se alcătuește în tihna obișnuită unei tovărășii de savanți, academicieni și profesori, ci seamănă cu o formațiune de bătae pe tărâm științific a unor cărturari pe cari îi împinge laolaltă un veac turbure și frământat, precum și necesitățile de viață ale nației. Chiar la începuturile ei se petrece un fapt plin de înțeles: aproape în aceeași vreme când Profesorul Gusti adună pe cărturarii aflători în pribegie la Iași și începe lucrarea pregătitoare a acțiunii sale, de studiu și reformă, un alt mare gânditor, grav, profetic, vizionar și cu excepționale calități de organizator, Vasile Pârvan, chema la sfat din aceleași îndemnuri, în aripa Muzeului de Antichități a Universității din București, pe cărturarii rămași în Bucureștiul ocupat de Germani. Asociațiunea se alcătuiă dintr'o cerință aspră a nației, înțeleasă de către cărturarii de seamă ai vremii, a căror rânduri sfărâmate vremelnic de războiu, se refăceau ca să lupte pentru clădirea pe temeiuri trainice a Statului românesc.

Rupți dela îndeletnicirile lor științifice, cărturarii României își înmănuncheau acum eforturile în comunitatea unui idealism social care hotăra munca pentru reconstrucția organizației de stat, prin cunoașterea trebuințelor particulare și concrete ale țării, pătrunderea justă a spiritului

vremii și imaginația constructivă întemeiată pe o severă disciplină științifică, pentru descoperirea soluțiilor menite a tămădui răul. Lumea de gânduri și sentimente în care trăiau, în anul 1918, oamenii de știință ai României, e pecetluită de o supremă încordare spre a învinge desamăgirile și a reface încrederea pierdută în viitorul de putere și bogăție al nației.

România Mare și Nouă urma să fie îndrumată pe căile de înălțare și muncă ale viitorului, de către o pătură conducătoare, străină de orice fel de compromisuri politice, călită sufletește în încercările războiului și competentă în diferitele ramuri ale muncii de Stat. Condicile de ședință ale Asociației arată că în 1918 întrebarea despre locul politicianilor în rândurile noiei tovărășii iscă debateri aprinse, susținute mai ales de Vasile Pârvan, care declara categoric: „Cine se hotărăște la politică militantă, să plece“, deoarece gândul lui țintea spre „o Evanghelie pentru reforma vieții sociale a României“, cu aceeași înverșunată sinceritate și asprime îndemnătoare spre o viață pură de jertfă cu care, un an mai târziu, la Cluj, avea să spună vorbind despre „Datoria vieții noastre“: „Oportunisme, tocmești, reductibilități nouă nu ne sunt permise. Noi suntem preoții aspri ai unei religii de purificare. Suntem profeții unui timp, cu mult prea îndepărtat pentru poftetele grăbite ale hămesișilor contemporani, dar nouă imediat accesibil prin largul orizont al vederii istoric filosofice“. (Idei și forme istorice, pg. 21). Disciplina morală născută în frământa-

rea tragică a războiului transformase viața științifică a Țării, din tărâm de comode îndeletniciri intelectuale, într'un câmp de luptă pentru pregătirea spirituală și cultura politică a nației. Apelul lansat pentru constituirea Asociației venea și el ca o chemare din aceeași lume de gânduri și sentimente pentru ceasul de atunci și cel de mâine, împletind principiile de organizare științifică a vieții publice, cu biciuirea dreaptă a moravurilor: „Viața publică românească trebuie organizată din nou pe alte temelii. Întâmplarea norocoasă ori nenorocoasă, simpla oportunitate ori simpla chibzuială și afirmare a nepregătiților și adesea a interesaiților, trebuiesc definitiv înlăturate prin introducerea unei pozitive cunoștințe a lucrurilor, prin o siguranță cât mai mare în întrebuintarea mijloacelor disponibile pentru atingerea celor mai nimerite scopuri, însfârșit prin sistematizarea diviziunii muncii, în așa chip ca fiecare să facă ceea ce se pricepe”. Și mai departe: „De aceea Asociația, însuflețită de un cald idealism și optimism social, având credința într'un viitor mai fericit al neamului și statului român, și simțind obligațiunea de a muncii în vederea lui, și-a propus să participe la educația socială a masselor, urmărind prin toate mijloacele ca poporul român să devină o personalitate creatoare de cultură, — distinctă printre celelalte neamuri, — prin trezirea în fiecare cetățean a voinții adormită de un traiu mai demn și conștient”. (*D. Gusti: Sociologia Militans*, pag. 22).

*

Anul 1918 aduce, după încercările triste ale războiului și ocupației germane, izbucnirea de putere românească înfăptuitoare de idealuri a nației și revoluției ardelenene, urmată de Unirea tuturor Românilor. Prin Unire poporul românesc se găsea în situația unei națiuni mari, tinere și viguroase, care, după îndelungi sforțări, și-a realizat un ideal ce de veacuri îi fusese ideea politică dominantă și care acum era nevoită să-și dea organizarea politică potrivită ca să ducă o viață de stat de mult dorită. Problema era deosebit de grea. Aproape toate popoarele cari, la epoca aceea, se găseau într'o situațiune identică, și-au dat seama de răspunderea ce o aveau și au desfășurat o aspră și documentată muncă și operă politică, de organizare pe elementele sociale și economice date și potrivit împrejurărilor politice mondiale noi. Colectivitatea românească n'a ținut seamă de această problemă. Osteniți parcă de toată încordarea înaintașilor luptători pentru întregire, am socotit momentul Unirii drept ceasul care însemnează trecerea la odihnă și cufundându-ne în febra anilor de belșug și frământare lumească de după războiu, plini de entuziasmul sărbătorii de la 1918, am ignorat datoria politică, născută deodată cu realizarea Unirii și nici n'am voit să știm de ea. Dar, prin actul istoric al Unirii se deschidea problema organizării Statului românesc. Se întâlneau două lumi. Deoparte vechiul Regat, care trăise o viață de stat artificială, cu forme de împrumut, cu o administrație hră-

păreață și cu dominația unei minorități politice proaspăt constituită și pornită pe câștig prin exploatarea păturii majoritare țărănești și care, deci, simțea nevoia unei prefaceri din temelii pentru a reveni la forme organice de viață de stat, cari să favorizeze categoriile istorice ale nației. De cealaltă parte teritoriile alipite, cu părțile ardelen care au cunoscut o viață de stat perfectă ca mecanism și organizare, dar potrivnică tendințelor românești spre o viață de stat națională proprie lor. Așa dar, și deoparte și de cealaltă, din pricini deosebite, aceeaș trebuință a unei noi întocmiri politice: Vechiul Regat ca să doboare un rău de care suferea. Ardealul ca să înfăptuiască o aspirație și un destin.

Politica românească a ocolit această problemă. De 18 ani trăim așa, închizând ochii de teama unei munci prea grele. An de an însă, în acest prețios răstimp de-acum pierdut, motivele de îngrijorare, de fierbere și frământare s'au arătat tot mai numeroase și mai pronunțat, dovedind accentuarea stării de tensiune dintre tendințele colectivității naționale și organizarea noastră politică. Frământările sociale și politice de acum reamintesc, cu greutatea lor, problema împinsă laoparte de atâta vreme. Pătura conducătoare, depășită de vreme și potrivnică schimbărilor structurale, neagă trebuința unei noi așezări de Stat și socotește și azi criza Statului nostru drept urmarea crizei economice și sociale mondiale, avându-și soluționarea legată de limpezirea situației generale a lumii, uitând că, dincolo de

răstăngerile crizei universale, spirituale, economice, politice ori sociale, greutatea noastră țin de o încordare particulară împrejurărilor vieții sociale românești din pricina faptului că, nici până azi, nici spiritual, nici economic și deci nici juridic și nici politic, noi nu trăim o viață de Stat a noastră, organic a noastră, proprie, românească. Dincolo de orice mărturisire de gânduri ori considerații politice, problema noului Stat românesc stă scrisă în împrejurările sociale, economice și politice, pe cari colectivitatea noastră le trăiește de când există aci la noi o organizație de Stat modern și cu deosebire de la Unire încoace. Prin strânsa legătură funcțională care există între cele patru categorii de manifestări ale vieții sociale, falsa îndrumare a uneia, ori nepotriva organizare prin alta, atrage și celelalte categorii de manifestări ale unei unități sociale pe acelaș cărăm de viață stânjenită în mersul ei firesc. Viața noastră socială cunoaște piedici în desvoltarea ei în toate cele patru înfățișări ale ei.

În ordinea vieții spirituale, sub îndemnul unor pilde din afară, noi ne-am orientat de ani de zile spre o activitate de împrumut și imitație, impunând formule de creație care, ca și altele în trecut, silesc sufletul românesc să intre în tipare străine lui și opresc libera valorificare a posibilităților noastre de viață spirituală proprie. Se creiază astfel o cultură artificială, fără nicio putință de a determina acte sau de a înrăuri deprinderi de viață. Acelaș lucru, pe planul economic. Sub teroarea aceluiaș geniu imitativ,

rupând cursul organic de dezvoltare al civilizației noastre economice, forțăm energiile economiei naționale să urmeze drumul economiei țărilor apusene; sistemului economic, potrivit unui popor agricol și păstoresc, ne silim să-i impunem ritmul unor civilizații industriale. Ca o consecință a disensiunii dintre orientarea naturală a forțelor spirituale și economice ale colectivității românești și formele de împrumut spre care a fost silită să se îndrepte, există în societatea românească o defectuoasă organizare juridico-administrativă și politică. Eroarea ideologilor cari au patronat întemeierea Statului modern român a pricinuit introducerea unui sistem de legi, cu desăvârșire străin de nevoile juridice ale vieții noastre naționale, menit ca și organizarea noastră administrativă să favorizeze și să apere o pătură socială de proveniență străină, neproductivă, care profită de pe urma sistemului acestuia de organizare. Menită și ea să apere sistemul economico-social instaurat prin tirania legilor, politica românească a fost un tărâm de îndrumări potrivnice tendințelor naționale firești, nereușind astfel decât să mărească disensiunea dintre viața reală românească și viața de stat. Colectivitatea românească mărită și împrosătată prin realizarea Unirii, se frământa spre o izbucnire de creație și afirmare românească pe care o așezare de Stat de împrumut, o împiedeca. Departele de a înlesni valorificarea posibilităților naționale și a înfrâna risipa energiilor naționale, și departele de a-i asigura afirmarea politică, Statul actual

este împotriva națiunii, necorespunzând rolului său firesc de realizator al tendințelor și aspirațiilor colectivității alcătuitoare de Stat. Tensiunea politică de la noi are la origine așa dar lupta dintre Statul de împrumut și colectivitatea națională doritoare de viață proprie.

*

Ca să răspundă nevoilor sociale și spirituale ale României celei noi, Asociația, așezată în capitala Țării libere și învingătoare, la București, este nevoită să-și lărgască mijloacele de lucru și se transformă în Institut Social Român, care să întocmească planul de organizare a Statului modern român și să pornească și acțiunea practică de educație socială a maselor.

Ivită la 1918 sub „presiunea irezistibilă a evenimentelor contemporane“, cu „credința în misiunea binefăcătoare a științei sociale, care trebuie să stea la baza organizării Statului modern“, Asociația avusese misiunea de a reface rândurile oamenilor de știință ai României într-o „școală activă de desinteresare“, „îmboldiți la jertfă“. Ea avea datoria ca să fie și acum în acord cu cerințele vremii care-i impunea construcția Statului românesc pe temeiul unor severe cercetări științifice, pe toate tărâmurile de lucrare. Institutul Social Român care crește pe trunchiul viguros al Asociației pentru Știință și pentru Reforma Socială, își asumă această misiune, lucrând pe secții și în prelegeri publice, atacând problemele esențiale ale vieții constituționale a

României, a politicii externe, a partidului politic, precum și întrebările privitoare la învățământ, politica socială ori politica culturii, îmbrățișând astfel într-o mare lucrare de temeinică competență științifică făcută de sociologi și reprezentanți ai științelor sociale toată viața tânărului Stat român.

Doctrina acțiunii de reformă socială începută de Institutul Social Român este formulată în liniile ei fundamentale, care au rămas neschimbate, stăpânind și mișcarea socială de astăzi a Profesorului Gusti, în studiul „Realitate, Știință și Reformă Socială” apărut la 1919 în fruntea revistei „Arhiva pentru Știința și Reforma Socială” (An. I. Nr. 1). Reforma socială este o acțiune politică prin care se stabilește un acord sintetic între realitate, idee și ideal. Aspirația spre reforma socială se ivește din „necesitatea de a reconstrui prezentul și a realiza viitorul social”. Idealul social care, arătând realitatea socială viitoare, domină întreaga sforțare, hotărăște planul și programul care propune voințelor modificarea realității actuale. „Un proiect de reformă nu poate fi prin urmare ceva arbitrar, punctul lui de plecare trebuind să fie acela de a corecta și perfecționa realitatea, nu de a-i pune și impune în mod artificial, un plan de reorganizare pentru o societate abstractă, — cum au făcut utopiștii”. „Adevărata reformă socială se referă și ea la viitor, ca și utopismul revoluționar, ea îl concepe însă nu ca absolut opus, ci ca un compliment al prezentului: și ea urmărește o reformă

totală, corespunzătoare totalității și unității relațiilor sociale, după cum este și ea pătrunsă de cel mai profund idealism; ea însă este pătrunsă în același timp și de un sever realism, știind că adevărata revoluție trebuie să fie cuprinsă în spirit și stări și nu în cuvinte și formule” — aceasta însemnează că: „o reformă socială, integrală, trebuie să cuprindă două clase mari de reforme, — fiecare clasă cuprinzând alte două subclase, — care stau în cea mai strânsă legătură între ele, și, anume, în primul rând, reforme sufletești (culturale) și economice, și apoi reforme politice și juridice”. Răspunderea îndrumării acțiunii de reformă socială revine personalităților competente ale colectivității naționale, „organizarea competenței” constituind un moment de plecare în lucrarea de reformă socială. Condiția primordială a utilității activității „competenței organizate” este: cunoașterea riguros științifică a realității sociale existente. Forma superioară a competenței este „competența desinteresată a specialiștilor, oameni de știință, cari nu au în vedere decât interesele permanente și generale ale națiunii, în deosebire de competența propriu zis profesională, totdeauna interesată”. Institutul Social Român însemna pentru noul Stat românesc o asemenea organizare liberă a unor specialiști, „influențând în mod indirect, însă puternic, asupra puterilor publice și asupra parlamentului central, prin instituțiile și parlamentele lor speciale”. În 1929, deci zece ani după publicarea acestui studiu programatic de doctrină pentru

reforma socială, făcând bilanțul lucrărilor Institutului Social Român, Profesorul Gusti spunea mulțumit de împliniri și pregătind altele noul „Purtăm o lumină, nu o vom stinge; avem o conștiință a datoriei de împlinit, nu o vom întuneca; avem o voință, nu o vom slăbi; asigurăm pe înțelepții ce ne șoptesc scepticism că nu-i vom asculta. Vom continua a servi Știința și Țara, cu același desinteres și devotament activ și cu aceeași credință în înaltele lor destine“.

Se legau astfel peste răstimpul a douăzeci de ani de muncă științifică, mărturisirile de credință de o viață întru aceeași doctrină activă de filosofie practică, pe adevărurile sociologiei și eticei, formulate întâia oară în 1910, la Iași cei dintru început. În anii aceștia mai noi se accentuau adevărurile politice, înțeleasă cu o formulă din 1935, ca „știința creației valorilor sociale totale, naționale, în direcția apropierii lor de idealul etic al personalității sociale capabilă de creare“, deci politica este „știința ce înlesnește înfăptuirea idealului etic. Ea este o doctrină creatoare de mijloace pentru realizarea scopului suprem al existenței umane și sociale, care este norma normelor și valoarea valorilor, adică idealul“. (*Sociologia Militans*, VIII). Revine în toate aceste idei de reformă socială principiul fundamental al cunoașterii realității sociale prezente, asupra căreia urmează să se aplice acțiunea reformatoare corectând-o potrivit cu planul realității sociale viitoare, exprimat în forma perfectă, în idealul social al epocii. Prelegerea inaugurală

din 1910, care schițează sistemul de gândire sociologică al Prof. Gusti, pune problema studiului problemelor sociale românești ca o datorie a lumii științifice și ca o cheazășie a viitorului. În studiul inaugural din „Arhiva“, ideea aceasta capătă o importanță doctrinară, arătându-se că este condiția oricărei reforme sociale utile, sănătoase și durabile. Problema cercetării realității sociale românești devine astfel problema centrală a gândirii sociologice a Profesorului Gusti și preocuparea de fiecare zi a Seminarului de Sociologie de la Facultatea de Filosofie a Universității din București.

Prin munca îngemănată a Profesorului și a studenților săi se elaborează aci metoda de cercetare științifică a realității sociale, monografia sociologică. În 5 ani de lucrări științifice de laborator și verificări pe teren s'a isbit să se formuleze principiile teoretice și regulile tehnice ale monografiei sociologice ca mijloc științific pentru cunoașterea vieții românești. Începe astfel uriașa încercare și acțiune științifică de a aduna materialul de date și informații asupra vieții românești, trebuincios oricărei acțiuni teinice de reformă socială și organizare de stat.

*

Lucrările de cunoașterea vieții românești se îndreaptă spre sat. Faptul acesta este însemnat cât o întreagă revoluție spirituală. În 1925, când încep cercetările monografice la sate, lumea științifică și intelectuală din România n'avea, cum

n'are nici astăzi încă, niciun interes activ pentru țărănime.

Cu cincizeci de ani mai înainte Eminescu svârlea dojenitor spre conducătorii politici ai României învinovățirea: „Geniul neamului românesc e o carte cu șapte peceți pentru generația dominantă” și desfășurând o impresionantă luptă ideologică, arăta relele cari sapă viața de Stat românească. La 1870 societatea românească era sbuciumată de prefacerile sociale și economice cari urmau împroprietării de la 1864, venită să întregască schimbările de la 1848. Dobrogeanu-Gherea arăta toată transformarea asta ca inevitabilă deoarece: „și condițiunile economice sociale rezultate din legăturile cu occidentul european; și relațiile culturale; și necesitățile desvoltării capitaliste ulterioare; și interesele conservării Statului, independenței naționale și neamului însuș, toate reclamau introducerea instituțiilor liberalo-burgheze”. (*Neoiobăgia*, pag. 46). Procesul de liberalizare și capitalizare a societății noastre a pricinuit sbuciumări profunde pentru tânărul Stat român, căci schimbărilor petrecute prin introducerea instituțiilor liberale și burgheze nu le-a corespuns nici o transformare a raporturilor de producție, astfel încât între „fond și formă” nu se putea stabili nici o „concordanță lăuntrică”. Clasa cea mai greu lovită de urmările grave ale acestui desacord, a fost țărănimea pe care reforma ar fi trebuit s'o elibereze din iobăgie. De fapt însă, cum instituțiile liberalo-burgheze nu erau decât

rodul imitației, sub îndemnul transformărilor din apus, realizată de clase puternice burgheze, ele provocară, aci la noi, doar împroprietărirea de la 1864 care, fărâșind relațiunile de iobăgie, ivi acelea mai rele ale „neoiobăgiei” cum a caracterizat Dobrogeanu-Gherea situația țăranilor și a întregii societăți românești de după 1864. Restabilirea relațiilor de producție iobăgistă era impusă în noul Stat liberalo-burghez, sub sancțiunea prăbușirii întregii organizații politice. „Dar — spune Gherea — dacă s'au reintrodus relațiile de producție iobăgistă, apoi era logic ca și instituțiile politico-sociale și relațiile de drept, tot cele vechi, feudale, să se reintroducă, pentru că relații de producție feudale alături de instituții și relații de drept liberalo-burgheze, asta e o absurditate și un non-sens aproape grotesc”. (*Neoiobăgia*, pg. 71). Țărănimea era clasa cea mai lovită a noului regim, căci: „clasa muncitoare țărănească, în acest dublu regim, are din iobăgie desavantajul muncii silite, fără să aibă avantajele obligațiilor boerești față de ea, iară din regimul capitalist are desavantajul unei libertăți nețărâmurite de exploatare fără să aibă avantajul unei adevărate libertăți a muncii”. (*Neoiobăgia*, pg. 102). În Statul român se constituie acum două categorii de clase sociale: 1) pătura exploatată cu noua burghezie comercială, financiară și chiar industrială, înăvuțită prin nouile împrejurări politice și economice, precum și profesiunile libere profitând prin politicianism; 2) pătura exploatată alcătuită din țărănimea neoiobăgă,

răzășii ruinați de administrație și breslele nimice de noul regim, pătură muncitoare, nemulțumită și părăsită.

Prin structura sa, dar și prin chipul și prin metoda cu care judeca stările noastre sociale, Eminescu devine apărătorul categoriilor pozitive ale nației, pătura muncitoare țărănească, răzăsească și a breslelor orășenești, arătând datoria clasei dominante de a-și îndrepta grija spre cunoașterea și respectarea elementelor sociale date a realității sociale românești, deci a țărănimii și a satelor. Toată lupta politică a lui Eminescu este străbătută de gândul necesității de a cunoaște viața românească în adevărul ei, cercetându-i toate înfățișările. Legiunile străine și reaua organizare economică și socială sunt consecința necunoașterii nației și a nevoilor ei și urmarea nerespectării principiului că o societate nu se poate desvolta decât într'un stat alcătuit potrivit cu năzuințele și aspirațiile ei în forme naționale. O civilizație adevărată cu evitarea stării bolnave a semi-barbariei trebuie să se întemeieze pe o „parțială întoarcere la trecut, la elementele bune, sănătoase, proprii de dezvoltare“. Formele nouă de viață nu se introduc cu sorți de trăinicie decât în măsura în care ele ne vin sub controlul necesar al „elementului moderator al tradițiilor trecutului“. Ca să cunoaștem viața românească e necesară apropierea de țărănime, pătura autohtonă, istorică a nației. Ideologia lui Eminescu n'a fost îmbrățișată de contemporanii săi și nici de tinerimea vremii sale.

„Lavorul întăritor al istoriei naționale, iubirea de limbă, de datini și de popor sunt înlocuite la tinerime și ceilalți prin romane franțuzești și cantărețe pribege ale cafenelilor străinătății“. El însă a păstrat neștirbită această dragoste și, în anii de studiu petrecuți în Germania și Austria, a știut să găsească și întemeieri științifice pasiunii sale de o viață pentru cunoașterea realității țărănești a României.

Ca o încheiere la sbuciumul său fără răspuns Eminescu va spune: „Părerea mea individuală în care nu oblig pe nimeni de a crede, e că politica ce se face azi în România și dintr'o parte și dintr'alta, e o politică necoaptă, căci pentru adevărata și deplina înțelegere a instituțiilor noastre de azi, ne trebuie o generațiune ce avem de a o crește de-acunainte. Eu, las lumea ce merge deja ca să meargă cum 'i place Dumisale — misiunea oamenilor ce vor din adâncul lor binele țării, e creșterea morală a generațiunii ce va vini. Nu caut adepți la ideea cea dintâiu, dar la cea de a doua sufletul meu ține cum ține la el însuș“. Iubirea lui Eminescu pentru țărănime este activă și munca pe care el o propovăduiește, constructivă. Generațiile care urmară au uitat învățătura lui și țărănimea și breslele au rămas aceleași clase uitate, părăsite și exploatate.

Semănătorismul a luat din Eminescu numai ecourile lirice aplecându-și inima spre sate ca să înțeleagă dureri înăbușite și să povestească iubiri duioase dintr'o lume patriarhală. Satele aveau însă nevoie de o acțiune pozitivă care să a-

ducă reforme economice, să construiască spitale și să trimită dascăli, fiind o lume care trebuia ajutată, nu privită numai cu simpatie literară. Nici poporanismul n'a făcut mai mult. Iar războiul a smuls pentru țărani reforme bune care au adus însă alte pricini de frământare la cele multe care erau fiindcă au căzut peste satul care nu era pregătit să le primească, tot așa cum căzuseră în alți ani, celelalte reforme de pe hârtie care n'au avut complementul necesar pe plan spiritual.

Cercetările Profesorului Gusti și ale școlarilor săi pornesc din convingerea că țărănimea, ca să poată fi ajutată, trebuie să fie înțeleasă și cunoscută căci numai așa acțiunea practică de ridicare a ei va fi potrivită cu necesitățile ei. Campaniile monografice se îndreaptă spre sat ca să smulgă de pe cartea geniului românesc cele șapte peceti care-i tăinuiesc ființa și ca să adune din viața și faptele satului adevărurile românești cari vor putea întemeia reformele trainice ale vieții românești. Pentru întâia dată se îndreaptă cărturarii români spre sat ca să învețe de la țărani legile vieții românești de totdeauna, pentru veacul de azi și cel de mâine și nu ca să le ducă o învățătură străină și fără de folos.

Acuma deabia se închea școala care să crească generația menită pentru adevărata și deplina înțelegere a instituțiilor noastre de astăzi.

Drumul spre sate al cercetătorilor monografiști se petrece în anii de părelnică strălucire ai vieții românești de după războiu, când întreaga

lume intelectuală, pătrunsă de înșelătoare idei, se îndreaptă spre preocupările străinătății și uitare de grijile „țării de țărani” care rămăsese România, aceeași azi ca și pe vremea lui Eminescu. Chiar și doctrinarii politici, și mai vechi și mai noui, plini de formule de împrumut din doctrinele pe care apusul și răsăritul le împărțeau cu dărnicie oricui nu era în stare să-și găsească pe-ale lui din pământ și viață proprie, vorbeau despre sat și țărani cu superioritatea celui convins că acolo-i un teren propice oricărei transformări dorite de oraș. Pentru toți aceștia satul avea să fie așa cum îl vor vrea dâșii, prin măsuri impuse pe cale de lege și executate de o administrație energică. Orice preocupare mai apropiată cu viața satului și nevoile lui era de prisos, pierdere de vreme îngăduită sentimentailor și seducătorilor întârziați într'un veac nou și înaintat. Profesorul Gusti a rupt cu această primejdioasă prejudecată înstăpănită în atmosfera ideologică a veacului nostru de ignoranți superficiali și oameni cari, cu de la sine putere, și-au găsit rosturi de îndrumători. Profesorul Gusti a mutat prelegerile sale din sălile Universității în satele românești, predicând datoria cunoașterii țărănimii în câmpia Brăilei ori în Munții Bucovinei, la Fundul-Moldovei și arătând urmările reformelor rău făcute asupra răzeșilor din Vrancea, la Nereju, popasuri de răscruce pentru întreaga viață spirituală a vremii noastre.

Inaugurând la 25 Noembrie 1929 cel de-al doilea muzeu sociologic din țară, care era al sa-

tului ardelean Drăguș din Țara Oltului, într-o cuvântare reținută care vădește limpede hotărârea tare de a merge până la capăt pe drumul socotit drept și folositor țării, împotriva tuturor șovăielor și a tuturor scepticilor, Profesorul Gușă spune: „prin manifestarea de azi noi urmărim în primul rând a face propagandă, a atrage atenția și a deștepta interesul tuturor pentru lucrările monografice“... și apoi, după ce în câteva fraze, sobre și cuprinzătoare face cunoscută disciplina științifică și idealul etic al cercetătorilor săi, mărturisind bucuria marilor revelații de viață românească ce-au legat pentru totdeauna pe cei din jurul său de problema satului românesc, Profesorul spune: „Numai din cele cinci cercetări monografice întreprinse de noi în câte un sat din Oltenia, Muntenia, Bucovina și Transilvania, am simțit ritmul puternic, permanent și neschimbat al Nației. Studiile noastre ne-au învățat să înțelegem marele adevăr sociologic că satul este sanctuarul unde s'a refugiat și se păstrează manifestarea de viață a poporului românesc desfăcută de împrejurările trecătoare, că el este tipul rezumativ, sinteza neamului, microcosmul Națiunii, că satul este încarnarea unei vieți românești într'un colț minuscul al umanității. Printr'o tenacitate panteistă, satul este păstrătorul raporturilor metafizice ale națiunii cu veșnicia“.

Cu același prilej se rostește și un cuvânt, nou pentru atmosfera intelectuală a tineretului cărturar din țară, căci H. H. Stahl, din nou înființata Asociație Română pentru Monografia Socio-

logică, formulează idealuri necunoscute, de acțiune și preocupare științifică mărturisind — fără înconjur — experiența lăuntrică prilejuită de cercetările monografice la sate: „De acolo, din viața aceea sătească, am tras noi îndreptările care trebuiau să ducă pașii noștri spre idealul ridicării acestei vieți la locul care i se cuvine. Am vădit acum că satul și toată cultura lui străveche, crescută organic, armonios, adânc legată de neamul acesta, să nu mai fie ruda săracă pe care, cu rușine, o ții departe, în încăperile din dos, ci dreapta ta rudă frățască de care nu ți-e rușine când poartă alte straie decât ale tale. Vedem, departe, ziua în care vom ajuta noi, monografiștii, — și rândurile noastre cresc — devin tot mai dese și mai dârze la crearea acelei culturi populare vii, născută din aplecarea cărturarului spre cei umili și ridicarea acestora spre țintele cele mai de sus ale cărturării. Am ajuns a fi, într'o generație din nou bântuită de un bonjurism pedant, confuz și fără bun simț, dornici de a creia dintru început din nevoile pământului acestuia, o cultură a pământului acestuia“. Acestea sunt răgazurile dintâi ale mișcării care, după zece ani avea să pătrundă în toată țara, răscolind sufletele pentru munca de cunoaștere și ridicare a satelor, pe aceleași temeuri doctrinare ca vechea Asociație pentru Știința și Reforma Socială, care luase între timp înțelesul nou al cercetării monografice și muncii culturale la sate.

Lucrările de cercetare monografică se urmăreau an de an cucerind stima lumii științifice străine

și înfrângând nepăsarea intelectualilor din țară, devenind o adevărată acțiune monografică, printr-o lungire practică a unei activități științifice care socotea că știința trebuie să fie o forță vie a societății, care să contribuie la lămurirea problemelor puse de evoluția socială concretă.

*

Pe măsură ce campaniile monografice sporeau și monografiștii pătrundeau mai adânc în rosturile și procesele vieții țărănești, se deslușea o gravă și dureroasă realitate: *necesitatea unei puternice acțiuni de ridicare socială și culturală a satelor*, a țărănimii, căreia i s'au dat reforme, dar nimeni n'a găsit vreme să-i dea și îndrumări pentru ridicarea vieții ei, ca să se poată bucura de votul universal ori de împroprietărire. Având pământ, dar neștiind să-l facă productiv și neavând unelte de muncă, sărac și ignorant, țăranul pierduse chiar și dragostea de plugărie, dorindu-și mai bine un rost de servitor la oraș decât de gospodar în sat. Flăcăii fug de sat ca să scape de meseria plugului. Dacă nu izbutesc, desamăgiți și istoviți sufletește, se cufundă într'un traiu pecetluit de mizeria economică, morală și biologică. Țăranul care fugea de monografiști și le arăta neîncredere, dovedea că pe-acolo orașanul nu trecuse niciodată cu gânduri bune și nu coborâse în sat niciodată ca să ajute pe săteni. Aci nu putea ajuta simpla cercetare științifică, ci trebuiau luate măsuri de îndreptare, deprinzând pe țăran să râvnească la o viață sănătoasă, să-și crească copiii în condițiuni mai igienice și

aratându-i putințele de a spori rodul pământului, ca să-și recâștige încrederea în puterea muncii lui precum și dorul de viață frânt de greutățile vremii.

Statul nu s'a gândit să întregască măsura revoluționară a exproprierii și împroprietăririi țăranilor prin acordare de credit eficient, unelte ori mijloace de transport cultivatorilor celor noi și nici nu s'a ostenit să creeze măsuri pentru buna valorificare a produselor ori condițiile minime pentru o lucrare de pregătire culturală a satelor în vederea primirii și bunei folosiri a reformelor. De asemenea, statul nu s'a gândit să-i deprindă cu disciplina unei munci regulate, dezvoltând spiritul de organizare, reînviind vechi tovarășii sătenți ori răspândind cunoștințe tehnice trebuincioase bunei lucrări a pământului. De aceea sătenii cari ne dădeau știri despre viața lor de astăzi, care se depăna după legile tari ale celei de ieri și de totdeauna, fiind legile de veacuri ale pământului, își întrerupeau povestea înțeleaptă, întrerâbându-ne ei pe noi despre toate măsurile de înțelepciune cari opreau creșterea și rodul unei nații pline de vigoare.

Plecați să cunoască viața unui popor de păstori și plugari cari își cântă bucuria de viață într-o literatură de negrăite frumuseți, în jocuri și în țesături de străvechiu isvor artistic, monografiștii cunoscuseră durerea unei nații pe care nimeni n'o mai poate îndruma și care-și purta jalea într-o nobilă tăcere, în care puteai desluși undă unui adânc și domnesc dispreț pentru pă-

tura conducătoare. Așa apăru în preocuparea Seminarului de Sociologie de la Universitatea din București și deci a Institutului Social Român, gândul unei acțiuni de ridicare culturală a satelor lor.

Înfăptuirile pornite din cel mai sincer gând, de a ajuta pe săteni, ale grupurilor de monogafiști nu puteau fi de ajuns. Echipele medicale alcătuite din cei mai de seamă doctori ai Facultății de Medicină din București, împărțeau leacuri și îngrijeau bolnavi din câte șapte sate; alți monogafiști împărțeau sătenilor învățătura cooperatistă și întemeiau asociațiuni cu rosturi economice; săptămână de săptămână se organizau șezători culturale cu sfaturi strâns legate de nevoile satului pe cari monogafiștii începeau a lăcuna fără înșelările unei false literaturi. Încercările acestea de acțiune practică în sate au slujit ca cea dintâi experiență pentru formularea unei doctrine de cultura poporului. De-acum gândul muncii culturale la sate pătrunse adânc în rândurile monogafiștilor și campaniile monografice au intrat în conștiința opiniei publice ca acțiune practică cu rosturi sociale și politice.

Institutele Sociale Regionale cari se înființară la Timișoara și Chișinău ca să răspundă nevoilor locale, au luat dintru început, în primul rând, acest caracter.

Cercurile intelectuale din provincie cari urmăreau atent acțiunea Institutului Social Român și a Seminarului de Sociologie, cari isbutiseră să atragă luarea aminte a opiniei publice asupra

lucrărilor lor, nu vedeau acțiunea aceasta ca o strălucită manifestare academică, ori ca o simplă experiență seminarială prin care se rezolvă discuții științifice ori se verifică teorii. În sistemul de științe sociale ca și în metoda de cercetări sociologice, concepute de Profesorul Gusti, ei au vădit prezența statornică a unei preocupări de ordin practic privind cunoașterea și îndrumarea vieții sociale românești, precum și organizarea ei în formele cele mai potrivite juridice, politice și administrative. Acțiunea Profesorului Gusti pătrunse în lumea îndepărtată a satelor și a orașelor din provincie, de unde preoți și învățători, studenți, profesori și intelectuali de toate categoriile cereau prin scrisori deslușiri și cărți de îndrumare asupra lucrărilor, cu această înfățișare. Munca Profesorului Gusti ajunsese cunoscută în straturile largi ale societății românești și prestigiul ei creștea an de an, discutată în congrese internaționale și la catedrele universitare din străinătate. Sistemul de științe sociale, ca și metoda de cercetare se dovedeau folositoare, vii, necesare în frământările noastre spirituale și pentru viața noastră socială. Chemările mereu altele, neîncetat sporite, cari veneau din orașe și sate, erau dovada că sistemul de gândire sociologică, ideologia Seminarului de Sociologie, era croit potrivit cu realitățile românești și formula idealuri sociale, ivite din împrejurările vieții noastre. Datoria Profesorului Gusti era acum mai mult aceea de a organiza și îndruma inițiative luate decât de a trezi interesul pentru o

muncă necunoscută. Institutul Social Român se găsea în fața unor fapte împlinite cărora nu mai rămânea să li se adauge decât recunoașterea oficială și privegherea activității, sprijinită cu îndrumări științifice, cu ajutoare materiale și păstrarea legăturilor cu oamenii.

Cel dintâiu Institut Social Regional se înființează la Timișoara în 1932, înmănunchiind pe intelectuali bănațeni și arădani în Institutul Social Banat-Crișana cu sediul la Timișoara. Doi ani mai târziu, în 1934, se constituie cel de-al doilea Institut Social Regional, anume Institutul Social Basarabia cu sediul la Chișinău, adunând laolaltă intelectuali basarabeni.

Instituții tinere numărând abia 3—4 ani de viață, Institutele Sociale Regionale se pot mândri totuș cu realizări de seamă, reviste de specialitate, cercetări monografice și acțiune practică, îndrumată pentru cunoașterea împrejurărilor locale. Lucrările acestor Institute poartă pecetea unei nedesmințite pregătiri și dovedesc un statornic devotament în slujba aceluiaș idealism social care a stat și la temelia Asociației din 1918.

Din activitatea acestor Institute și prin pilduitoarea lor muncă se va desvolta organizarea generală a intelectualilor noștri, pe județe, în cadrul Institutelor Sociale Regionale pentru fiecare provincie, cu nebanuite urmări în propovăduirea unei noi credințe de știință și muncă pentru nație.

După vizita ce o face Institutului Social din Chișinău, în Martie 1936, Profesorul Gusti arată

în numărul din Aprilie 1936 al revistei „Sociologie Românească”¹⁾, planul de organizarea muncii pentru cunoașterea sociologică a țării și a națiunii, în articolul intitulat „Cunoaștere sociologică și acțiune culturală — însemnătatea lor pentru viața națională și de Stat”. Ideea fundamentală este: „cunoașterea sociologică a țării și acțiunea culturală de înălțare a ei formează împreună o aceeaș metodă unitară, cu un acelaș obiect care este realitatea socială românească”. Acțiunea de politica culturii este calea pentru ridicarea și transformarea realului spre forma dezvoltată arătată de idealul social. Ne întemeiată pe cunoașterea realității sociale, acțiunea este sterică și aventuroasă, tot așa cum cunoașterea, dacă nu este urmată de acțiune, va fi nerodnică. Metoda de reformă socială, care e chemată să ducă la bun sfârșit o acțiune, va întemeia acțiunea pe cunoaștere și va da operei de cunoaștere întregirea acțiunii sociale. Profesorul Gusti

1) În Ianuarie 1936 se întemeiază revista de acțiune monografică „Sociologie Românească” cuprinzând articole de îndrumare teoretică și de tehnică monografică, cu rostul principal de a ține legătură doctrinară și de acțiune cu instituțiile noi și tinere de cercetare monografică. Întemeierea acestei reviste, care urmărește astfel tot ce se înfăptuește în țară pentru cunoașterea realității sociale Românești, este urmarea preocupărilor monografice și de acțiune culturală observată în pătura intelectuală a țării. Sub îndemnul împrejurărilor sociale și prin munca etăruitoare a Seminarului de Sociologie și a Institutului Social Român, problema cunoașterii ca temei al unei lucrări practice de îndrumare a societății

propune legalizarea lucrărilor de cunoaștere națiunii declarând-o funcție națională și organizarea unei instituții de cercetare monografică cu ramificări în toată țara. Potrivit cu planul Profesorului Gusti fiecare regiune ar urma să aibă un institut social care va organiza cercetarea pe județe sub controlul Institutului Social Român din București. Organizarea interioară a Institutelor prevede trei comitete: 1. Comitetul reprezentativ, compus din reprezentanții autorizați ai guvernului, bisericii, parlamentului, universității, administrației conducătoare și ai asociațiilor profesionale (în special ai asociațiilor de preoți, profesori și învățători), cu rostul de a interesa toate forțele vii ale națiunii la această lucrare de însemnătate națională și pentru a crea „o stare de spirit înțeleghătoare pentru munca grea și anevoioasă a monografiei sociologice”; 2. Comitetul științific, în care vor intra reprezentanții științelor exacte și acei ai științelor sociale și care va preciza planul de lucru, câmpul de cercetare și va alege colaboratori, cu rostul de a interesa toate forțele vii ale

românești, a pătruns în conștiința intelectualilor noștri cari așteptau organizarea lor pentru o acțiune socială. După ani de zile de nepăsare, cărturarii din România se arătau primitivi față de o ideologie care-i chema la o muncă pozitivă și dezinteresată pentru țărănime. Deocamdată nu poate fi vorba de organizarea lor într-o mare mișcare socială și spirituală. „Sociologia Românească” face o operă de informare asupra unui sistem de gândire sociologică, a unei metode de cercetări monografice și asupra unei acțiuni culturale, făcându-le cunoscute unor cercuri variate ca preocupări, dar cari, organizându-se, ar fi chemate să înlătuie munca revoluționară a cunoașterii țării și ridicării ei culturale.

națiunii la această lucrare. Lucrările de coordonare se vor face de un comitet central de cercetare monografică a României, care va formula directivele programatice, va primi și pune în lucrare sugestiile Institutelor Sociale Regionale, va întemeia o Arhivă monografică a României, va organiza publicații pentru cunoașterea monografică a țării și va avea grija prelucrării sintetice a materialului monografic în vederea creerii științei națiunii române.

*

Instituția menită să organizeze și să îndrumeze munca pentru ridicarea culturală a satelor, este *Fundația Culturală Regală Principele Carol* prin care Regele cheamă la viață nouă alcătuirea mai veche a unei Fundații princiare și a Casei Culturii Poporului.

Principele Carol aducea în viața publică a României dela 1921 dragoste pentru preocupările sociale și geniul realizărilor și reformelor în viața românească. Tânărul principe era apropiat suflătește de generația care făcuse războiul și care în anii aceia, mai păstra năzuința unor prefaceri sociale. Primii colaboratori ai Prințului de Carroană au fost aleși din rândurile „generației trașecelor”. Cu ajutorul lor și al instituției pe care întemeia, Principele Carol urmărea să introducă în societatea românească de după războiu o nouă direcție spirituală, isvor de prefaceri și înnoiri pentru organizarea vieții, pentru principiile conducătoare și pentru oamenii României de azi.

țiunea socială a noiei Fundații urma să se îndrepte spre sate, înlocuind astfel vechea lozincă a luptei pentru unitatea tuturor Românilor, cu porunca nouă a muncii pentru cele 15.000 de sate ale României Mari. Formulând datoria muncii culturale, Principele Carol arăta drumul cel nou al reconstrucției românești și dădea un răspuns pozitiv aspirațiilor pentru o țară nouă, adunând în jurul lui și al tinerei instituții nădejile întregului tineret din țară care-și regăsea astfel rosturile de generație nouă, dornică să introducă elemente noi în civilizația și cultura românească și un ritm nou în viața poporului din țara cea mărită. Activitatea Casei Culturii Poporului, instituția de acțiune culturală și socială a Principei, cu numele crescut nemijlocit din năzuințele poporului și alcătuită pentru înfăptuirea lor, a fost frântă prin schimbările constituționale din Ianuarie 1926, fărâmițând și nădejile de îndreptare ale României tinere. Principele Carol trăia în sufletul tuturor, ca purtătorul misiunii de a întemeia țara cea nouă și puternică a Românilor. Drumurile tinereții l-au purtat dealungul și dealatul Țării, neocolind satele și cercetând cu luare aminte, plină de grijă, durerile lor. Cei cari îl cunosc de aproape, mărturisesc adâncă Sa dragoste pentru Țara și poporul românesc pe care-l cunoaște ca nimeni altul, sub toate înfățișările lui. Întâlnirile Principei cu Țara, cu țara cea adevărată a satelor, se întâmplau în drumuri hotărâte de dorul neodihnit de a-și cunoaște poporul, fără amestecul stânjenitor al oficialității.

Deasemenea, în raporturile cu colaboratorii Săi, înțelegerea Principei era urmarea de fapt a însușirilor Sale intelectuale și morale, verificate în viața și munca de fiecare zi petrecută în cercetarea Țării, pe câmpul de luptă, pe terenurile de sport, ori la masa de scris, care era, de cele mai multe ori, chiar biroul Fundației Sale. În conștiința poporului Principele Carol trăia ca cel mai înzestrat dintre tinerii nației, adăogând astfel la venerația cuvenită unui vlăstar al Casei Domnitoare, respectul și admirația pentru calitățile Lui omenești, de putere spirituală, sănătate morală și vigoare fizică, om în toată puterea cuvântului și Principe luptător pentru dreptatea celor mulți. În vârstă abia de 25 de ani, Principele Carol era un îndrumător al conștiinței românești, un conducător al celor gata de luptă pentru o țară nouă, căpetenie prin drepturile sfinte ale Regalității, dar și prin alegerea mută a sufletelor nației care-și aflase apărătorul. Poporul răsplătea iubirea Principei Carol pentru el cu iubire și încredere, iar Principele pune în slujba Lui o nouă putere de muncă, îndrumată de o inteligență superioară și o mare bunătate sufletească, întregite de hotărârea și îndrăzneala morală a unei personalități care-și cucerea dreptul la recunoștința poporului, slujindu-l cu cel mai nobil spirit de jertfă. Principele Carol îndruma poporul Său cu puterea iubirii Sale, cu adâncimea cugetării, cu îndrăzneala arătată în desvăluirea relelor, cu hotărârea pusă în pedepsirea vinovaților, neșovăitor în fața primejdiilor și mai ales

cu voința Sa neînduplecată de a merge până la capăt pe drumul muncii pentru o țară bogată, sănătoasă, puternică.

Anii de pribegie ai Principelui Carol au lăsat poporul fără conducătorul său firesc. Gândul restaurării era din cel dintâi ceas în străfundul conștiinței tuturor. În cursul anilor accentuându-se pricinile de frământare politică, de nemulțumiri morale și de dezechilibru spiritual, Restaurația a luat înțelesul unei adevărate prefaceri din temelii a vieții românești și a Statului nostru. Restaurarea care a avut loc la 8 Iunie 1930 constituie realitatea politică și spirituală hotărâtoare a vieții noastre, fiind epoca celei dintâi revoluții care cuprinde toate laturile vieții nației. Într'adevăr, se întâmplă azi în România temeinic și cu multă chibzuială îndrumată, o prefacere structurală a țării. Peste frământările organizațiilor politice și dincolo de sbuciumul lor, se desfășoară o muncă de înfăptuiri pozitive și de organizare nouă a vieții românești. „Noua direcție spirituală”, dorită de Principele Carol este o forță activă a societății noastre în timpul domniei Regelui Carol II, căci Restaurația a înscăunat în preocupările Românilor realitățile românești, nevoile românești, cugetarea românească, grija și străduința pentru o viață națională. Problema politică a Restaurației este: organizarea în forme de Stat a vieții Națiunii, deci a vieții țărânimii. Satele românești dorm încă uitate, lăsând să zacă neîntrebuințate, nebănuite posibilități de creație spirituală, de organizare economică și de

afirmare politică. Dar, o viață de Stat românească, doritoare să se întemeieze pe categorii naționale, trebuie să înceapă cu organizarea păturii sociale de temelie a națiunii noastre, țărânimia. De aceea, orice muncă de prefacere structurală a vieții românești trebuie să înceapă cu schimbarea stării țărânimii, restaurând în viața ei merul pe făgașul vieții celei adevărate românești. În slujba acestui gând a fost chemată la viață nouă instituția mai veche a Fundației Principele Carol, în cadrul puternicei organizații de instituții, a Uniunii Fundațiilor Culturale Regale, cari sunt așezămintele cele mai caracteristice pentru înzuiștele spirituale ale României de azi. (Vezi *Demetrius Gusti: Die Königlichen Stiftungen Rumäniens, Leipzig 1935*, și *D. Gusti: Les Fondations Culturelles Royales de Roumanie, Paris 1935*).

Reorganizând Fundația Principele Carol, Regele a creiat un instrument de lucru pentru îndrumarea totală a vieții naționale. Ideea de restaurare depășise cadrul vieții politice ca un principiu de acțiune valabil și necesar pentru toate elementele Statului și poporului nostru. Mărirea politică a statului și urmare un spor de viață și de energie creatoare, ci dimpotrivă anii de după Unire constituie o perioadă de declin. Bogățiile naturale ale solului și subsolului au fost rău gospodărite; agricultura, lipsită de o îndrumare rațională, a dat venituri tot mai scăzute; pădurile au căzut pradă unei tăeri fără control, pricinuind pagube mari nu numai prin

pierderea lor, dar și din cauza inundațiilor catastrofale cari se urmau fără încetare; neavând niciun sprijin care să dea îndemn eforturilor singuratic, indeletniciri mănoase și bine organizate odinioară precum aceea a podgoriilor ori apiculturii, astăzi dau rezultate tot mai slabe; scăderi dureroase se constată și cercetând starea sănătății poporului bântuit de sărăcie, lipsit uneori de hrană, pradă bolilor sociale și ignoranței; la toate aceste greutăți se adaugă slăbirea sentimentelor morale și pierderea culturii autentice țărănești. Așadar, o acțiune nouă de ridicarea vieții satelor ca să fie adevărat folositoare trebuia să ia în grija sa restaurarea totală a lor, într-o mișcare călăuzită deopotrivă de gândul unei restaurări culturale și morale, dar și a sănătății, a muncii, ori a bogățiilor țării.

Aceasta însemna răsturnarea concepției care conducea toată așa zisă activitatea de „culturalizarea satelor” prin „propagandă culturală”, rezumată la conferințe hotărâte dela București și biblioteci trimise la întâmplare. „Propagandistul” acestei epoci de-acum încheiată, era de cele mai multe ori un ins care nu-și găsea altă întrebuințare și în lipsă de altă meserie, întrebuința darul îndoielnic al unei oratorii de ocazie „culturalizând” sătenii cari îl ascultau uimiți uneori, nedumiriți și ironici totdeauna. Înțeleasă ca o muncă constructivă, cu înrăurire asupra întregii vieți a satelor, acțiunea culturală presupune întocmirea unui program de lucru care să aibă în vedere atât sufletul și mintea țaranului, cât și

sănătatea și munca lui și care să fie împlinit prin specialiști. Acțiunea culturală la sate în vremea Regelui Carol II însemnează muncă pentru restaurarea bogățiilor naturale, restaurarea indeletnicirilor țărănești, restaurarea sănătății, restaurarea culturii țărănești și restaurarea morală. În locul terminologiei pedante și goale de până acum, prin care se desemna o activitate tot așa de pedantă și tot așa de goală, nefolositoare, primejdioasă chiar, s’au încetățenit cuvinte vechi și simple, potrivite cu lucrarea răbdătoare și înțeleaptă care se desfășoară azi în sate, la fel cu oricare altă muncă ce-și are legăturile, greutățile și bucuriile ei.

*

Dorința regală a prefacerii totale a vieții noastre țărănești, sub semnul Restaurăției, se realizează azi prin doctrina de cultura poporului a Profesorului Gusti, chemat să conducă Fundația pe care Regele Carol II a menit-o satelor. Astfel, gândul Regelui se îmbină cu acțiunea în alte rosturi începută a Profesorului Gusti cu Seminarul său de Sociologie. În dorința de a da oameni pregătiți pentru munca de organizare și conducere a Statului — și urmărind să pună la îndemâna conducătorilor de Stat, principii și metode pentru cunoașterea și îndrumarea țării, Profesorul Gusti a conceput un sistem de gândire sociologică ce cuprindea: o metodă pentru cercetarea realității sociale, monografia sociologică; idealul etic al personalității creatoare de bunuri culturale; principii pentru organizarea vieții na-

ționale într'un Stat Național; adică, o sociologie, o etică și o politică, într'un sistem unitar de filosofie practică. Campaniile monografice au fost cele dintâi înfăptuiri științifice și practice ale principiilor acestui sistem filosofic. Astăzi, prin Fundația Culturală Principele Carol, gândirea sociologică, etică și politică a Profesorului Gusti, adaptată idealurilor sociale și spirituale formulate de Rege, precum și dorinței regale de a ajuta satele potrivit cu nevoile actuale ale țării, stă la temelia unei mișcări sociale care lucrează asupra țării întregi.

Principiile călăuzitoare ale noiei munci culturale la sate au fost formulate de Maestatea Sa Regele Carol II, la redeschiderea Fundației, într-o cuvântare puternică în care hotărăște scopul, caracterul, mijloacele și rolul Său în munca instituției Sale astfel: 1) Reforma agrară, prin împroprietărirea țăranilor și acordarea votului obștesc, nu sunt suficiente pentru așezarea pe temelii trainice a Statului românesc; 2) Reformele politice și economice trebuiesc întregite printr-o muncă de îndrumare spirituală; 3) Munca de îndrumare spirituală trebuie făcută coborând la sate și amestecându-ne în viața de fiecare zi a țăranului; 4) Reforma spirituală a satelor este o lucrare de lungă durată; 5) Munca culturală la sate cere suflet și jertfă; ea va fi făcută de tineret; 6) Instituția locală pentru ridicarea satului este Căminul Cultural, organ de „tutelă morală” asupra satului; 7) Munca culturală urmărește ridicarea individului și a comunității, dar

a individului pentru comunitate; 8) Conducătorul și îndrumătorul suprem al Fundației rămâne Maestatea Sa Regele.

În slujba acestor gânduri și hotărâri ale Maestății Sale Regelui, Fundația se organizează pe temeiul doctrinar al următoarelor idei călăuzitoare pentru munca culturală la sate, rod al experienței științifice, câștigată în cele zece campanii de monografie.

Cultura este facultatea câștigată pentru a da omului posibilitatea a se regăsi pe el însuși în realitatea în care trăiește și este fixat de natură și soartă — și a-și clădi o lume spirituală, a lui, proprie, prin raportul lui viu cu bunurile culturale. Înțelegând astfel cultura, Profesorul Gusti formulează următoarele principii: 1) Nu poate exista o cultură generală, populară, extensivă, ci numai o cultură întemeiată pe trebuințele poporului, cultura lui adevărată, lăuntrică, intensivă, cultura poporului; ea satisface nevoile lui actuale și ajută deșteptarea unor trebuințe culturale superioare, firești; 2) Ca să putem da poporului bunurile culturale de cari are nevoie, trebuie să-i cunoaștem nevoile și capacitatea sufletească, potrivit cu împrejurările naturale și spirituale în care trăiește — de aceea, orice lucrare culturală va începe printr-o cercetare monografică, iar cultura poporului va fi regională; 3) Cercetarea monografică ne înfățișează satul ca o unitate socială încheagată, cu o viață totală; cultura satului trebuie să fie corespunzătoare acestui total de viață — deci o cultură totală a sănătății,

a muncii, a sufletului, a minții; 4) Satele formează majoritatea populației românești și sunt principalul izvor de bogăție și energie al Statului, de aceea ele au dreptul la cultura totală; 5) Conducătorul satelor să fie chiar sătenii trecuți prin școli țărănești, ca să dăm astfel satelor conducători sociali firești; 6) Instituția de conducere culturală a satului, este Căminul Cultural care „are greaua și frumoasa chemare să organizeze viața satului în privința sănătății, a muncii, a moralității și a preocupărilor intelectuale, arătând cu vorba și cu fapta că ceea ce numește cultură înseamnă stăpânire, a învăța stăpânirea de sine: stăpânirea vieții în care trăești și a pământului din care trăești”.

Programul pentru munca culturală la sat a Echipelor Regale, întocmit în 1934 și revăzut pe temeiul experienței Echipelor în 1935 și 1936, este călăuzit de aceste idei. Cea dintâi regulă a muncii Echipelor este: cercetarea vieții sătești ca bază a acțiunii culturale. Programul afirmă de la cel dintâiu rând: „Toate planurile de lucru de față nu prevăd decât principii generale și dorinți ale noastre. Aplicarea lor de la caz la caz, în fiecare sat în parte, atârnă de realitățile și de împrejurările întâlnite acolo... Toate planurile de lucru se vor adapta după împrejurări... munca de ridicare culturală în sate trebuie să înceapă dintr'o muncă de cercetare a realității sătești... Cea dintâi lună de muncă va fi deci în majoritatea ei închinată luării contactului cu satul și cunoașterii lui”. (Vezi „Indru-

mător al muncii culturale la sate”, colecția „Cartea Căminului Cultural, pag. 189). Programul de lucru este întocmit în vederea unei lucrări totale pentru viața satului luată în întregul ei și cuprinde patru mari capitole de muncă și așadar: cultura sănătății, cultura minții, cultura muncii și cultura sufletului cari înglobează toate manifestările vieții sociale.

Programul de lucru a fost schimbat mereu, potrivit cu învățătura lucrărilor pe teren, criteriul absolut pentru verificarea principiilor și regulilor de lucru ale Fundației. În lumina nevoilor satului, a posibilităților de lucru și a rezultatelor acțiunii, așa cum acestea sunt cunoscute în sat de către cei cari muncesc, programul de lucru a fost refăcut, schimbat, simplificat ori adăugit ca să fie cât mai real și posibil de realizat. El este elaborat de specialiști ținând seama de nevoile satului și de experiența tehnică a celor cari lucrează la sate în Echipele Studențești ori în Căminele Culturale. Programul din 1936, care a condus lucrările Echipelor în ultima campanie, a dat o însemnătate mare indicațiilor tehnice pentru realizări materiale, construcții, șanțuri, platforme, fântâni, grădini școlare, etc., năzuind să dea dintr'odată conducătorului de muncă culturală, principii teoretice, planul acțiunii, metoda de adaptarea lui la nevoile locale și schemele tehnice ale diferitelor lucrări materiale. Înfăptuirea programului de muncă culturală al Fundației presupune colaborarea tuturor energiilor locale, fiind un program de coordonare a acti-

vităților speciale în vederea ridicării totale a vieții satului ca unitate de viață și muncă, cu mijloacele cari stau la îndemâna satului, precum și a administrației locale și județene. El nu lasă loc improvizărilor, dar nici nu propune lucruri de neînfăptuit de către sat. Tendința Căminului Cultural, instituția sătească de centralizare și coordonare a activităților speciale, este să redea satului cât mai mult din vechea lui deprindere de conducere proprie, organizând pe săteni într-o alcătuire firească, menită să aducă obștei — prin puterile ei — îndrumare nouă în viața sufletească și morală, precum și în munca câmpului, în gospodărie, îngrijirea vitelor ori viața economică. Ca să isbutească în această revoluționară încercare, satul are nevoie de conlucrarea idealistă și sinceră a intelectualilor, chemați să înfăptuiască toată partea tehnică a programului, ca medici, profesori de educație fizică, ingineri agronomi, medici veterinari, ingineri silvici, maeștre de gospodărie, teologi, etc., din afară de funcțiunile organizate oficial de Stat, într-o muncă voluntară, efectivă și educativă în același timp, legând în focul unei lupte sociale și spirituale comune, legăturile rupte dintre țărani și cărturari, adică dintre singurele noastre categorii sociale naționale. Programul acesta de lucru pentru cultura totală a satului arată, deodată cu planurile tehnice de muncă, și necesitatea socială și politică a conlucrării dintre clasele sociale, ca o condiție absolută a propășirii naționale.

*

Ideea unei conlucrări sociale și spirituale cu

țărănimea, ca și a oricărei acțiuni practice constructive, este încă străină clasei noastre culte, păturii intelectuale mature și chiar și tineretului. O concepție, niciodată științific susținută, dar afirmată întotdeauna cu mult patos, răspândise în lumea tineretului român ideea despre inferioritatea acțiunii practice și a preocupărilor sociale în raport cu activitatea speculativă a spiritului și o problemă metafizică. Concepția aceasta, susținută de o așa numită elită a tinerei generații române, isbutise să devie crezul de fiecare zi al tineretului, care predica o totală desinteresare de treburile obștești în favoarea unei vieți interioare, răsfrântă asupra propriilor dureri; tinerii aceștia se simțeau străini, condamnați și neînțeleși în lumea în care trăiau și, din pricina aceasta, se aplecau mai mult asupra presupusei lor drame interioare. Desorientați, porniți în căutarea unui punct de sprijin pentru organizarea măcar a vieții lor spirituale, tinerii se îndreptară spre cărți, căutând acolo „moduri de trăire” și realizând astfel un stil de viață cu totul ciudat, care — predicând sinceritatea și „autenticitatea”, înfățișa o falsificare a ființei. Astfel căzură cei mai mulți din tinerii noștri și din cei mai buni într-o adevărată robie a cărții, trăind într-o lume tiranică de concepte în care se descurcau cu multă istețime, dar care era o lume secată de viață, moartă. Ei nu mai cereau cărții răspunsuri la întrebările sufletului lor, ivite din întâlnirea lor cu viața, din care nu mai înțelegeau nimic. Se simțeau astfel alături de viață

și de societate și deasemenea și societatea îi era cotea nefolositori. Ani de zile tinerii noștri au trăit departe de preocupările lumii din jurul lor, atenți doar la mișcarea spirituală de peste graniță, de unde împrumutau formule de viață. Nimic din ceea ce se petrecea la noi fără să aibă un corespondent în apus, nu era socotit vrednic de luarea lor aminte. În sufletul lor nu rămăsese nici un loc pentru simțământul bărbătesc al datoriei către obștea în care trăiești. Fără să-și fi dat seama că viața are preț în măsura în care duci la îndeplinire o misiune care depășește vremelnica ta ființă, tinerii noștri cărturari se simțeau străini și în afara rosturilor vieții noastre. O schimbare s'a petrecut abia prin 1932, când mișcarea politică naționalistă pătrundea tot mai mult în rândurile tineretului universitar. Ca orice generație socială, care se vroia efectiv nouă, tinerimea universitară trăia neliniștea spirituală a căutării de ideal și simțea datoria morală de a sluji colectivitatea. În încercările ei de făptuire în acest sens, lipsită de experiență, neîncrezătoare în puterile ei și poate nepregătită să judece singură împrejurările care o nemulțumeau, ca să găsească în ele indicații pentru natura schimbării necesare, ea s'a apropiat de alte generații, cerând îndrumare dela generația care a purtat războiul. Această generație aducea în viața noastră publică forța impresionantă a unei profunde experiențe morale, fiind nu numai purtătoarea războiului, ci și un rezultat al lui; împrejurarea tragică a luptelor pentru întregirea neamului a

fost prilejul minunat în care combatanții au ajuns la conștiința de grup unitar pus în slujba unei misiuni uriașe. În momentul când, la izbucnirea războiului, ei caută să ocupe în societate locurile și pozițiile la cari aveau dreptul și cari acum erau asaltate și prinse de străini, tinerimea universitară, adânc pornită spre întroarea unei drepte ordini morale, este alături de acei la cari află aspirații identice cu ale ei, împreună luând cauza generației războiului. Dar apropierea fu de scurtă durată. Curând, tinerimea universitară își dădu seama că, tot așa cum generația războiului și-a avut misiunea ei, așa trebuia să-și aibă și ea chemarea proprie în viața poporului întregit. Astfel tinerii stăteau singuri. Problema a fost desbătută în revistele tineretului. În 1932, fu pusă și problema drumului spre viitor ca o misiune proprie generației noi a României, în gazeta săptămânală „Dreapta”, care susținea o orientare socială și politică pe temeiul cercetării realităților naționale. În centrul acestor preocupări era desbaterea dintre mentalitatea străină a orașelor și cea adevărată românească a satelor, precum și problema orientării spirituale și politice a tineretului în slujba păturii țărănești. Paralel cu lupta aceasta ideologică, se continua noua îndrumare a tinerimii universitare, potrivit atitudinii negative și contemplative de până aci, în campaniile monografice ale Seminarului de Sociologie și în taberele de muncă organizate de grupările naționaliste concepute cu rost educativ și politic. Astfel în 1934,

când Maestatea Sa Regele chemă tineretul universitar și intelectualii țării la munca pentru sate cu Echipele Studențești, ideea aceasta, afirmată doar în asemenea dispute restrânse la cercuri universitare și acțiuni ale tineretului, era încă nouă și neobișnuită pentru viața noastră publică.

*

Organizând *Echipele Studențești*, Fundația urmărea verificarea programului de lucru, realizând o dublă transformare: a țăranilor și a intelectualilor potrivit cu gândul formulat de Rege în cuvintele: „Prin chemarea făcută către tineretul studențesc să vină alături de Mine ca să încercăm o îndreptare sănătoasă a satelor noastre, am urmărit două scopuri: Am urmărit mai întâi scopul cel mare de a face ceva pentru satele noastre și pentru țăranii noștri. Dar am mai urmărit și un alt scop, acela de a arăta tineretului nostru care este calea cea sănătoasă a muncii și a surplusurilor de energie“.

Întâlnirea dintre studențime și țăranime a fost rodnică. Ceeace nu isbutise să facă administrația cu teroare și cu amenzi, ceeace nu isbutiseră nici partidele politice cu toate sutele lor de făgădueli, au isbutit studenții. Echipa cu cei 10—15 tineri ai ei: au câștigat încrederea sătenilor și i-au convins să lucreze potrivit cu îndemnul lor. Deasemenea, ceeace nu dăduseră nici cărțile, nici revistele și nici desbaterile în congrese ori conferințe, a isbutit să facă satul: a arătat tineretului un ideal social, un plan de muncă pentru o viață întreagă, munca pentru ri-

dicarea satelor. Naționalismul, înțeles ani de zile numai ca dragoste de neamul tău și luptă împotriva străinilor, ia înțelesul pozitiv al muncii constructive pentru organizarea vieții țărănești în vederea valorificării tuturor posibilităților lui spirituale și economice. În slujba acestui ideal social, pune Fundația organizația Echipei Studențești.

Alcătuite după o schemă impusă de programul de lucru care, ca să poată fi îndeplinit, cerea colaborarea unor specialiști, Echipele cuprind: un medicinist, o medicinistă, un student în medicina veterinară, un student inginer agronom, un profesor de educație fizică, un teolog, un student sociolog, o maestră de gospodărie. Toți aceștia sunt din ultimii ani de studii, ca pregătirea lor înaintată să le îngăduie o muncă efectivă. Activitatea lor este întărită de aceea a tehnicienilor Echipei, un grup de specialiști cu experiență de muncă atașați fiecărei Echipi de studenți. Grupul acesta cuprinde: un medic, un medic veterinar, un inginer agronom, un inginer silvic. Cu această compunere și înzestrată cu toate instrumentele de lucru și materialele necesare, Echipa lucrează împreună cu sătenii, trei luni după indicațiile planului de lucru și potrivit cu nevoile locale ale satului în care se află. Campania experimentală din 1934 a dat rezultate bune. După încercări grele, entuziasmul și priceperea echipierilor au biruit greutățile tehnice și neîncrederea sătenilor. Pătrunderea Regelui arătase metoda și caracterul muncii Echipei spunând: „Sper că sunteți toți convinși de munca

ce vi se cere. E adevărat că este o muncă de sacrificiu, dar trebuie să fiți convinși că este o muncă adânc rodnică și folositoare țării. Nu plecați acolo ca să faceți o muncă de paradă, ci vă duceți în acele colțuri pierdute de țară ca să întreprindeți o lucrare de fiecare clipă, o lucrare migăloasă, dar o lucrare care trebuie să lase urme trainice în fiecare sat... Va trebui să treceți din casă în casă, să vorbiți cu fiecare, să-l îndrumați și sfătuiți. Voi nu veniți cu puterea pumnului; voi trebuie să veniți cu puterea inimii și puterea convingerii. Numai vorbind, arătând fiecăruia ceea ce trebuie să facă, îi veți putea îndruma". (Din „Îndemnul” rostit de Maestatea Sa Regele Carol II la plecarea Echipelor din 1934). Cheia izbânzii Echipelor Studentești stă în faptul că au știut să intre într-o adevărată comunitate de viață și de muncă cu satul, cunoscându-i nevoile și posibilitățile de muncă, organizând munca și muncind ei înșiși, ca să dovedească prin faptă putința satului de a se ridica prin puterile lui. Echipele duceau la sate o nouă concepție de viață, dragostea pentru așezările de viață sătească istoric românești, cultul muncii disciplinate și pilda vie a muncii. Răsunetul lor în viața publică a fost puternic, trezind nu numai nădejdi puternice în sate, dar și dorul de muncă al intelectualilor. Numărul Echipelor a crescut, de la 12 câte erau în 1934, la 25 în 1935 și la 49 în 1936, când Fundația a trebuit să ia sub conducerea ei și 10 Echipe voluntare.

Cea dintâi Echipă voluntară pentru munca culturală la sate organizată după planul de lucru al Fundației, a fost aceea a studenților bășteni din jurul satului Macedonia din județul Timiș. Acești tineri s'au înrolat din propria lor inițiativă în campania de muncă a Fundației și au lucrat respectând întru totul obligațiile regulamentului și programului de muncă. Locuind împreună, au dus o viață de tabără, urmând cu strictețe un program aspru de disciplină și muncă. În anul 1936, deci după două campanii de lucru, s'au organizat zece asemenea Echipe formate din localnici, potrivit cu îndrumările, regulamentul și planul de lucru al Fundației. Faptul acesta are o semnificație adâncă și cu totul îmbucurătoare pentru țara noastră. Idealul muncii la sate a străbătut în rândurile cărturarilor noștri învingându-le nepăsarea și smulgându-i din atitudinea lor contemplativă și negativă și aducându-i în mijlocul satelor pe cari le ocoteau. Crește astfel, în Țara Românească, o armată puternică de medici, ingineri, teologi, profesori, învățători, intelectuali din toate breslele cari își învață datoriile meseriei acolo unde greutățile sunt mai mari ca oriunde și cari învață să-și cunoască țara și să muncească pentru ea. În trei ani au trecut prin viața de prefacere sufletească a muncii la sate peste 1000 de studenți și tehnicieni.

Intemeierea Echipelor Studentești aduce și răspunsul de încheiere la problema organizării vieții universitare pe care Profesorul Gusti o pusese

în discuția Seminarului de Sociologie în 1924.

Pentru Profesorul Gusti studentul este un „funcționar social” cu misiunea principală de a lucra în cadrul unei acțiuni de politică culturală. În 1928, răspunzând unei anchete în legătură cu organizarea muncii culturale, D-sa spunea: „Studentii concepuți ca „funcționari sociali”, cărora Națiunea le-a încredințat cele mai importante interese ale ei, vor trebui să dea concursul lor cald și luminat prin organizațiile lor județene, de pe lângă fiecare universitate... Aceste cercuri vor trebui să fie obligate, prin Legea învățământului superior, a depune Senatelor universitare rapoarte amănunțite despre activitatea lor. Profesorii universitari vor trebui să dea studenților toate îndrumările, în vederea desfășurării acestor activități culturale la sate”. (*Politica Culturii*, pg. 524). Munca la sate nu este nici azi încă o obligație pentru studențimea universitară, dar, fără să fi trecut încă în preocupările mai apropiate ale oficialității universitare, ea a străbătut în rândurile studenției de pretutindeni, îmbrățișată deopotrivă de studenții bucureșteni, clujeni, ieșeni, cernăuțeni ori din Chișinău, ca un principiu de orientare spirituală, o nouă concepție de viață, un plan de lucru pentru naționalismul constructiv, credința puternică a tineretului universitar.

Ideea obligativității muncii culturale la sate n'a fost părăsită însă de Profesorul Gusti: interesul trezit în toate păturile sociale și în toate colțurile țării de către munca Echipelor, așa de

nouă și așa de îndrăzneță în realizarea ei, roadele pozitive câștigate în abia doi ani de muncă, încrederea satelor și dorința vie a lor înțeleasă din scrisori și convorbiri, din apeluri și cereri, de a li se trimite Echipe, îndeamnă pe Profesorul Gusti ca, în iarna anului 1936, vorbind despre învățămintele și perspectivele muncii Echipelor Studențești, să propună introducerea serviciului social obligator. Acest serviciu ar urma să se presteze în cadrul programului de muncă folosit de Fundație în campaniile ei de ridicare culturală a satelor, intelectualii fiind organizați în Echipe, căci: „Organizarea nouă a Echipelor dă prilej tinerimii cărturare, care va avea mai târziu, la maturitate, răspunderea bunului mers al țării noastre, să treacă prin focul regenerator al muncii pentru sate. În sat, acești tineri cărturari, din toate specialitățile, sociologi, medici umani și veterinari, teologi, agronomi, ingineri silvici, maestre de gospodărie, au un câmp larg și măreț deschis ca să-și arate patriotismul lor activ și constructiv de acțiune concretă, practică și binefăcătoare, ei au prilejul rar să-și poată arăta puterea de muncă și energia creatoare de suflet nou și de stări românești. Organizația Echipelor de muncă culturală la sate, alcătuite din studenți și tehnicieni, devine astfel o nouă metodă, metoda practică și adevărată, pentru noua organizare a vieții românești”. (*Sociologie Românească*, An. I, Nr. 2, pg. 5). Prin această muncă trebuie să treacă întreg tineretul cărturar introducându-se pe cale de lege obligativitatea

serviciului social pe termen de 3 și 6 luni, ca un stagiu indispensabil; pentru învățători ca să-și poată dobândi diploma; pentru preoți pentru a fi admiși printre candidații la ocuparea de parohii; pentru medici ca să poată obține dreptul la liberă practică; pentru maestre de gospodărie ca să poată fi numite în învățământ; pentru agronomi, ingineri silvici, pretori și notari, ca să poată fi numiți în funcții de Stat; și pentru studenții tuturor facultăților ca să nu poată obține diploma de licență ori doctorat, dacă nu aduc dovada participării la munca culturală a unei Echipe". Această uriașă organizație pentru munca socială a cărturarilor din România va avea sarcina transformării celor 15.000 de sate ale țării, potrivit cu un plan de lucru pe patru ani, realizându-se astfel idealul „mobilizării generale a tuturor forțelor și energiilor românești, tinere și bătrâne, din toate categoriile, de toate profesiile, care — împletite într-o singură voință dâră — să creeze eroic și fără întârziere o Românie înaltă și tare".

Introducându-se serviciul social obligator, folosul ar fi deopotrivă al satelor și al studenților: în sate ar pătrunde o armată de tehnicieni cari ar pune în slujba planului de lucru energie constructivă și pregătirea specială, iar studenții ar deprinde o viață de muncă și disciplină pentru idealul ridicării țărânimii. Trăind o viață de luptă continuă în luni de zile fără odihnă, cari cer toată puterea trupului și spiritului, după legea unei etici severe ce nu poate fi respectată

doar de cei într'adevăr tari, cărturarii tineri ai României vor ivi din mijlocul lor o elită constructivă, o aristocrație cu noblețea muncii și a sacrificiului care-și vede misiunea în munca pentru obștie. Tineretul universitar nu poate lipsi din munca pentru construirea Statului nou românesc; el trebuie să ia parte la această luptă purtând o responsabilitate care să-i sporească înțelegerea, să-i înobileze tinerețea și să-i organizeze viața după cerințele unui ideal.

*

Alcătuirea țărănească, menită să ducă la bun sfârșit printr-o lucrare permanentă, misiunea vremelnică a Echipei Studențești, este Căminul Cultural, instituție locală pentru munca de ridicare culturală a satului, sub îndrumarea și controlul fundației. Rostul îndepărtat al Căminului Cultural care azi desfășoară o activitate culturală pe tărâmul sănătății, muncii, minții ori sufletului, este să dea o nouă organizare vieții satului, reînviind virtuțile gospodărești și de administrație ale vechilor noastre așezări sătești și adaptând la nevoile de astăzi instituțiile adevărate și ascultate de odinioară. Năzuința Căminului Cultural este să adune în jurul său puterea de muncă obștească a sătenilor, dându-le puțința să-și înfăptuiască prin ei, adică printr-o alcătuire locală, obștească, năzuințele și trebuințele. Conducătorii firești ai vieții culturale, preotul și învățătorul, atunci când aceștia sunt vrednici, ori numai de săteni când intelectualii

nu pot fi încadrați muncii desinteresate a Fundației, Căminul Cultural adună laolaltă pe toți sătenii vrednici, luminați și buni gospodari ai satului, încredințându-le conducerea prin hotărârea obștei sătenilor, după criteriul de alegere al muncii, cinstei, vredniciei gospodărești, dragostei de carte ori priceperii plugărești. Prin lucrarea Căminelor Culturale grija sătenilor se îndreaptă acum spre construire de băi populare, dispensare, organizare de cooperative, de biblioteci și relief în sate deprinderea sănătoasă a muncii obștești, prin bunăînvoială între oameni, ca să îndrepte poduri, să desfunde drumuri, să clădească biserici ori clădiri pentru instituția cea nouă, Căminul Cultural. În unele sate, lucrarea aceasta de nouă îndrumare a vieții satului se face prin Echipele Studențești cari intră în alcătuirea Căminului Cultural și depun o activitate pozitivă, dar și una educativă pentru formarea conducătorilor Căminului. Adevărata prefacere a vieții satului va fi însă rodul luptei satelor prin Căminele Culturale cari fac să pătrundă în rândurile țărânimii credința în puterea lor înfăptuitoare prin organizare și o nouă înțelegere a școlii, a bisericii, a instituțiilor culturale. Căminul Cultural aduce azi în sate medicamente, cărți, doctori, ingineri agronomi, medici veterinari, maestre de gospodărie, arătând tuturor, cu puterea educativă a faptei, roștul de îndrumare pe toate tărâmurile vieții a muncii culturale și folosul ei pentru viața obștească. Țăranul învață astfel datorită lucrării în folosul obștei, legea su-

puterii intereselor tale individuale cerințelor vieții obștești, adevărul vieții depline prin îngrijirea sănătății, buna îndrumare a muncii și desvoltarea vieții sufletești. Cultura capătă astfel o funcțiune organică și activă în viața satului ca o activitate necesară celei mai drepte orientări în cadrul natural în care trăiește satul și al celei mai bune folosiri a bunurilor culturale, economice ori naturale. Căminul Cultural se încheagă ca instituția firească crescută din nevoile satului, ca să exercite asupra lui acea tutelă morală care a lipsit atâta vreme țărânimii noastre. De aceea, grija cea mai de seamă a Fundației și a Echipei sale este alcătuirea și buna îndrumare a Căminelor Culturale. Spiritul în care lucrează Căminul este acelaș spirit activ de muncă constructivă care însufletește și Echipa. De asemenea, organizarea muncii este dată de alcătuirea Echipei. Căminul Cultural coordonează activitățile singuratiche înmănunchindu-le pentru înfăptuirea unui plan de lucru unitar, alcătuit prin cunoașterea nevoilor locale. De aceea și munca în Cămin începe cu o cercetare monografică, temeiul științific al rodniciei muncii culturale prin cunoașterea unității sociale pentru care se lucrează și prin care se lucrează. Secțiunile de muncă ale Căminului Cultural sunt hotărâte de planul de lucru întocmit pentru sat. Realitatea constructivă și transformatoare a Căminului Cultural ca mijloc de organizare a noii vieți satești se clădește în sufletele țăranilor în voința lor de a înțemeia o viață nouă. Năzuințele Fundației în

slujba cărora luptă Echipele și căminele sunt două: 1) „Din fiecare țăran să se făurească o personalitate socială, valoare superioară prin care și pentru care se poate institui o civilizație țărănească; 2) Schimbarea stărilor sociale și a mentalității colective a satului, căci dacă fără om nu există lume, nici omul nu există fără lume. Stare socială și mentalitate colectivă sătească pe de o parte, personalism țăranesc pe de altă parte, sunt însă atât de împletite una într-alta, încât alcătuiesc cele două forme complementare și constitutive ale realității satului“. (*Sociologie Românească*, An. I, Nr. 2, pg. 4).

Un mijloc nou, în lucrarea unitară de ridl care totală a satului prin conducători țărani, sunt Școlile Țărănești, organizate cu menirea de a pregăti sătenii pentru viața și munca în obștea satului, călăuzită de idealul unei vieți noi. Analizând în Iunie 1928 caracterul și rezultatele „universităților țăărănești“ daneze, în conferința sa despre „Politica culturii și Statul cultural“, rostită la Institutul Social Român, Profesorul Gusti se întreba: „Oare în România nu s'ar putea creaa școli superioare țărănești, după modelul lui Grundtwig, fără însă a imita servil modelul, ci transformându-l într'o școală specific românească, adaptată nevoilor specifice ale satului și țăranului român, menită a satisface trebuințe naționale și de Stat, ce sunt caracteristice numai societății românești dela țară?“ (*Politica Culturii*, pag. 481). Școlile acestea ar avea rostul să țină elevii într'o comunitate de muncă, adre-

ându-se omului total „întregind personalitatea nu pe fața ei spirituală ca și directivele de voință, provocând o nouă concepție de viață și dezvoltând forțele creatoare din om. Misiunea școlilor țărănești nu este aceea de a introduce într'un domeniu specific de cunoștințe ori într'o materie specială, ci a introduce în viața însăși, în viața satului, pregătindu-l să fie un membru fondator și activ al obștei. „Trebuie să creem un ethos nou — spune Profesorul Gusti — cu acest prilej — să deșteptăm o conștiință și o credință nouă: credința în menirea lui de țăran, conștiința de răspunderea lui de țăran față de satul și de Statul din care face parte. Trebuie să deșteptăm în țăran mai multă dragoste de sat și pământ! Aceasta ar fi rostul școlii superioare țărănești care, astfel înțeleasă, va deveni și un factor economic de cel mai mare preț pentru ridicarea și consolidarea vieții țărănești“. (*Politica Culturii*, pag. 482). Așa se precizează rolul școlii țărănești „un nou tip de școală, care să fie continuarea școlii propriu zise, cu scopuri precise asupra realizării culturii poporului“. Elementele țărănești, trecute prin pregătirea sufletească și tehnică a școlilor țărănești, sunt chemate să conducă comunitățile sătești ca membri ai Sfatului Căminului, șefi de secții pentru înfăptuirea planului de muncă, cooperatori ori gospodari de frunte ai satului. Când, în cadrul lucrărilor Fundației, gândul școlilor țărănești se realizează, Profesorul Gusti întregeste concepția sa arătând că școlile țărănești sunt menite să dea satelor elita

bine pregătită în stare să înțeleagă în adâncime și să pună în practica de toate zilele, programul de muncă al Căminului. Școala țărănească, înțeleasă în 1928 ca un mijloc de educație economică și transformare sufletească a țăranului, este pusă acum în slujba Căminului Cultural, cu rostul de a pregăti pătura conducătoare a satelor, chemată să dea viață programului și realizând o muncă îndrumată și coordonată cu munca pe întreaga țară. Școala țărănească este o școală a regiunii învățând pe țărani să-și cunoască ținutul, să muncească pentru el. Fundația a organizat: 1. Școli țărănești superioare, cu internat, cu elevi selecționați și cu program de lucru de o durată de 3—5 luni, așa cum a fost școala superioară țărănească dela Poiana-Câmpinei; 2. Școli țărănești ale Căminelor Culturale, cu elevi localnici și cursuri de durată scurtă. Îndrumarea se face, în primul rând, prin lucrări practice, în legătură cu viața țărănească. Ascultătorii, în vârstă de 18—19 ani, sunt pregătiți pentru viața satească în care vor trăi ca gospodari, cu menirea de-a-i îndruma pe ceilalți și de-a fi membri buni ai Căminului Cultural. Scopul acesta este avut în vedere și la alcătuirea celor două publicații pentru sat: *Cartea Satului* și foaia săptămânală pentru popor *Albina*.

Dar munca culturală prin Cămine presupune, în afară de pregătirea generală întregitoare a școlii țărănești ori a cursurilor Căminelor, o serie de cunoștințe de tehnica culturii, cari se câștigă în școli și cursuri deosebite, cu rostul de a

pregăti pe conducătorii Căminelor Culturale. Școala țărănească are menirea să formeze buni gospodari, conducători ai vieții sătești, buni membri ai Căminului Cultural; pentru conducerea muncii culturale a Căminului s'au înființat însă școli speciale, cu caracter tehnic, menite cărțurarilor satelor și țăranilor cu pregătire școlară deosebită, ori cu o experiență temeinică pe țăramul activității culturale. Și aceste școli au, în primul rând, un caracter practic nu teoretic. Organizate de către Echipele Studențești în timpul activității și în satul în care se desfășoară munca Echipei, ele încadrează pe participanți în lucrările Echipei și deci în Căminului Cultural, învățându-i să cunoască metodele de lucru și principiile fundamentale, prin activitate proprie. Programul acestor școli pentru conducătorii de Cămine ori școli de îndrumări sociale, cuprinde înfățișarea lucrărilor Echipei și Căminului, cu deosebită luare aminte asupra tehnicii de lucru folosită la fiecare lucrare în parte. Cunoștințele câștigate aici se întregesc prin lucrările cu caracter tehnic publicate de Fundație în colecția *Cartea Căminului Cultural* precum și cu îndrumările lunare ale revistei *Căminul Cultural* și *Curierul Echipei Studențești*.

Din năzuința Fundației, de a generaliza preocuparea pentru viața satului și țăranime în lumea cărțurarilor noștri și în opinia publică, s'au născut cele două Expoziții, cea din 1934 și cea din 1935, înfățișând rezultatele campaniilor de lucru ale Echipei Studențești, precum și prezentarea

puternică de viață și artă țărănească din anul 1935, când s'a rulat filmul documentar *Satul Șanș*, lucrat în colaborare cu Institutul Cultural Român și a cântat Corul Țărănesc din Leș, organizat de Echipa Studențească.

Preocuparea științifică a unei înfățișări documentare și educative a vieții țărănești, necunoscută de lumea orașelor, este statornică în activitatea practică a Profesorului Gusti. Publicând prelucrări din materialul cercetărilor monografice, organizând expoziții, lucrând filme documentare, întemeind reviste, Profesorul Gusti caută stăruitor să îndrepte interesul cărturarilor spre viața satelor pe care o înfățișează așa cum este, așa cum a cunoscut-o pe temeiul metodei științifice a monografiei sociologice. Încununarea acestor străduințe de înfățișare documentară și educativă a vieții țărănești este *Muzeul Satului Românesc*, construit în primăvara anului 1936. Prin înfăptuirea lui se realiza un gând al Profesorului. Despre acest Muzeu, care poartă atâtea frumuseți și e plin de atâtea îndemnuri, Profesorul Gusti, la inaugurarea lui, a spus următoarele cuvinte programatice: „Tot ce este mai al nostru vorbește din el cu un glas care nu se poate să nu sgarde chiar și pe cel mai nepăsător, pentru că este însuș glasul trecutului anonim și al Neamului Românesc. Muzeul se transformă astfel într'o școală de cunoaștere și de iubire a satului și țaranului nostru“.

În construirea Muzeului Satului Românesc s'a ținut seamă de faptul că nu trebuie să se facă

un muzeu care să placă numai ochiului, ci unul care să înfățișeze lucruri adevărate, fiind un muzeu sociologic al satului românesc de azi. Gospodăriile aduse, sau construite de Fundație acolo, sunt țărănești, sunt caracteristice regiunii și sunt frumoase, fără să fi căutat alcătuirii Muzeului să le îndrepte, din dorința rău întemeiată de a arăta satul mai bun ori mai arătos decât este. Munca de întocmire a Muzeului a început printr'un studiu al casei, gospodăriei și al interiorului, pentru a nu cădea în greșala de a aduce lucruri cari să nu fie caracteristice regiunii și satului. Garanția bunei îndepliniri a acestei întâi etape a muncii, stă în experiența de zece ani de cercetări monografice a colaboratorilor Profesorului Gusti și în pregătirea pe care corpul de delegați ai Fundației a câștigat-o în munca la sate, potrivit cu doctrina culturală și tehnica de lucru a ei.

Douăzeci din cele treizeciștrei de construcții ale Muzeului Satului sunt reconstruiri de case țărănești: casa a fost demontată de meșteri localnici, adusă la București și reconstruită, cu acelaș material și în majoritatea cazurilor chiar de aceiași meșteri; celelalte treisprezece construcții fiind din piatră, cărămidă ori chirpici, au fost construite aici, după planuri întocmai cu cele ale caselor alese în satele respective. Oricare din gospodăriile din acest muzeu este o gospodărie țărănească, adevărată, nu o gospodărie țărăneasă așa cum ne-am închipui-o ori am dori-o. Muzeul din ele sunt mai frumoase decât ni le închipu-

deobicei și multe sunt mai săracioase, chiar dacă au bogăția de neprețuit a unei rare frumuseți arhitecturale și decorative. Dar, ceea ce are în fața noastră este viața românească și arta românească adevărată, un sat al României de azi.

*

În trei ani de muncă, Fundația a organizat 84 de echipe și anume: 12 în 1934, 25 în 1935, și 47 în 1936, cari au lucrat în peste 50 de sate, câte 3, 6 și 9 luni. Totalizând rezultatele obținute în câteva domenii de activitate, în cele trei campanii de lucru, ale Echipelor Studențești, constatăm că: Pentru *Cultura Sănătății* s'au dat: 161.190 consultații medicale și 17.692 injecții antisifilitice; s'au construit 12 băi și dispensare; 8576 tineri au trecut prin 1088 ședințe de educație fizică, sub conducerea absolvenților Institutului Superior de Educație Fizică, și a comandanților premilitari; deasemea, comandanții străjeri încadrați și ei în echipele studențești au lucrat cu 11.146 străjeri și pui de șoimi, în 1764 ședințe. Pentru *Cultura Muncii*: medicii veterinari au dat 26.295 consultații și au făcut 100.780 vaccinări, sero-virulizări, tuberculinizări, maleinizări, etc., la cari se adaugă construirea de grajduri comunale, conferințe și demonstrații de îngrijirea vitelor; sub conducerea inginerilor agronomi s'au arat 3699 ha. și s'au însămânțat alte 645 ha.; s'au realizat 193 grădini de zarzavat; s'au plantat 5791 și s'au altoit 49.796 pomi; s'au organizat 45 pepiniere; 1489 săteni au urmat 45 școli practice de albinărit,

viticultură, grădinărie, agricultură ori viticultură; tot inginerii agronomi au dat 15.679 consultații agricole și au făcut 8033 vizite în gospodării și împrejurimi; maestrele de gospodărie au ținut 1500 lecții practice de bucătărie, îngrijirea casei și țesătorie și au cercetat, dând îndrumări, 7529 gospodării țărănești; s'au săpat și s'au curățat 280.929 m. șanț și s'au reparat și lucrat 132.060 m. șosea; s'au construit 772 poduri și s'au reparat alte 511; s'au săpat și asanat 740 lăntăni și s'au secat 55 mlaștini; s'au îndiguit pe o lungime totală de 2382 m.; s'au lucrat și reparat 26.311 m. gard și s'au amenajat 145.727 m² pentru teren de sport; s'au construit 43 case, s'au reparat 34 și s'au realizat 79 alte construcții. Pentru *Cultura Minții și Sufletului* s'au organizat coruri profane și religioase cari au dat 819 cantări în public; 3080 săteni au participat la 380 ședințe de școală țărănească; s'au ținut 2663 conferințe și s'au dat 237 reprezentanții de teatru sătesc cu țărani; studenții teologi au ținut 798 predici; s'au împărțit 9818 cărți religioase și 4275 icoane; s'au îngrijit 67 biserici, 53 cimitire și s'au ridicat și restaurat 32 monumente; deasemea s'au ridicat și reparat 100 troițe.

La aceste lucrări au luat parte 673 studenți și 289 tehnicieni, deci 961 intelectuali din toate ramurile de activitate, precum și 327 cercetători și 14 comandanți. Dintre aceștia: 362 studenți și 115 tehnicieni, deci 477 echipieri au lucrat în campania a III-a din 1936, cea mai mare din toate.

Din Ianuarie 1934 și până în Noembrie 1936 Fundația a tipărit 17 volume, în câte 10.000 exemplare, în colecția „Cartea Satului”, menită bibliotecilor satești ale Căminelor Culturale și ale școlilor. Pentru „Cartea Satului” s'a ales tiparul cel mai frumos și au fost chemați să scrie cei mai de seamă scriitori ai țării; totuși prețul unitar al acestor cărți este numai de 30 lei, ca să poată fi ușor plătit de către bibliotecile sateelor și chiar și de săteni. La sate „Cartea Satului” se răspândește prin „micul depozit de cărți al Căminului Cultural”, înființat pentru întâia oară în Decembrie 1934, la Căminele Culturale cari au o activitate bine organizată. Astăzi lucrează 433 asemenea mici depozite de cărți sau „librării ale Căminelor Culturale”.

Pentru îndrumarea tehnică a Căminelor apare revista „Căminul Cultural” cu un tiraj de 2500 exemplare și colecția „Cartea Căminului Cultural” a cărei volume apar în tiraj de 5000 exemplare.

Căminele Culturale au organizat, sub privegherea Fundației, 10 cicluri de cursuri și școli țărănești, cu lecțiuni și lucrări practice de educație morală, instrucție civică, cooperatie, istorie, geografie, agricultură, igienă, albinărit, medicină veterinară, îngrijirea vitelor, îngrijirea casei, alimentație, țesătorie, etc., făcute de specialiști locali ori delegați de Fundație, cu grija de a comunica sătenilor numai lucruri cari le pot fi de folos.

Echipele Studentești au organizat, pentru pre-

gătirea conducătorilor de Cămine Culturale, 5 școli practice, cu program format din expuneri cu privire la alcătuirea Căminului și îndrumarea muncii lui și lucrări practice cu echipa.

În toată țara funcționează astăzi 1638 Cămine Culturale, repartizate astfel: 507 în Basarabia, 45 în Banat, 28 în Crișana și Maramureș, 30 în Bucovina, 302 în Moldova, 172 în Oltenia, 363 în Muntenia, 94 în Dobrogea și 97 în Transilvania.

✱

Concluzia gândirii sociologice a Profesorului Gusti și țința supremă a mișcării culturale și sociale, pe care am înfățișat-o, este transformarea poporului într-o unitate superioară spiritual socială: Națiunea, înțeleasă ca o realitate creatoare a tuturor valorilor, o comunitate dinamică de continuă creație culturală, deci de realizare a posibilităților naționale. Acțiunea practică socială și culturală pregătește condițiile prielnice pentru buna dezvoltare a acestei activități creatoare de valori naționale.

Astfel organizată științific, stăpânind o tehnică verificată pe teren și organizând instituții menite să creeze condiții prielnice creației de valori, munca culturală, întemeiată pe cunoașterea națiunii, îmbrățișează toată viața ei, ca un temei al întregii politici de stat.

Deaceea, munca de organizare culturală, adică Politica Culturii este o activitate de cea mai mare însemnătate pentru un popor și trebuie să fie o grijă permanentă a Statului, înțeles ca personi-

ficarea politică și juridică a națiunii, apărător al valorilor culturale și economice naționale.

Pentru ceasul de față mai ales și pentru lămurirea frământărilor ivite deodată cu datoria întemeierii statului nou românesc, cari, după cum am arătat, sunt urmarea aspirației națiunii după un stat potrivit cu orientarea naturală a forțelor ei de creație spirituală și economică, politica culturii, întemeiată pe trebuințele reale ale poporului și năzuind spre o cultură clădită pe realitățile naționale, cercetate prin metoda monografică, așa cum se înfăptuește prin instituțiile înfățișate în studiul de față, este o forță hotărâtoare a politicii noastre de Stat. Funcțiunea de transformare spirituală a poporului precum și acțiunea practică pe tărâmul culturii sănătății, muncii, minții ori sufletului, îndeplinită de către aceste instituții de cultura poporului, trebuiesc întărite cu autoritate politică, considerându-le ca Instituție de Stat, cu o largă autonomie și puternică înrâurire în viața Statului Național Român.

PROPOUNERI PENTRU ORGANIZAREA MUNCII OBȘTEȘTI ÎN ROMANIA *)

Experiența Fundației Regale „Principele Carol”

Mișcarea Echipelor Regale Studentești este una din cele mai mari experiențe de tehnică culturală, de organizare socială și de educație națională, din câte s'au realizat la noi în țară.

Niciodată, până la 1934, când au început lucrările Echipelor Regale, n'au fost adunați lălo-crări atâția cărturari, ca să înceapă o muncă sistematică, științific întemeiată și cu gândul de a o permanentiza, pentru ridicarea satului. Vremea romantismului cultural, cu plimbări sentimentale dealungul satelor, cu misionari culturali înarmați doar cu discursuri și cu bunăvoință, isvorită dintr'un înduioșător sentiment de milă pentru săteanul înapoiat și cufundat în întunec, a trecut. Mișcarea de astăzi încearcă poate mai puțin, sub raportul îndemnurilor culturale,

*) „Sociologie Românească”, Iulie-August 1937, an. II, No. 7-8.

— dar știe precis ce anume vrea să îndrepte în viața satelor.

Calea revoluționară a acestei îndreptări este o nouă organizare a obștiei satului, într'o alcătuire instituțională naturală, a cărei ramuri de activitate să aibă în grijă nevoile reale ale satului, așa cum le știe satul. Căminul Cultural, grupând pe săteni în secțiunile sale de lucru și punându-i sub privigherea Sfatului Căminului, autoritate socială a satului, este menit să aibă grijă de nevoile satului, rămase, până acum, necunoscute autorităților administrative. Autoritățile locale, oricât de dezvoltată ar fi organizațiunea administrativă a României, nu pot priveghia viața fiecărui sat în parte și nici nu pot lua măsuri locale, singurele în măsură să îndrepte micile, dar așa de însemnatele nevoi ale satelor românești. Este necesară, alături de ele, o instituție sătească al cărei rost este acela de a semnală relele ori tendințele de muncă și înălțare ale satului și de a propune mijloacele de înfăptuire, unor administratori pătrunși de adevărul acestei doctrine sociale.

Paralel cu experimentarea tehnicei culturale și a noiei organizări sociale, se înfăptuiește educația unei noi pături de conducători.

Studenții și tinerii profesioniști, din toate ramurile pregătirii universitare, lucrând în Echipe, trec printr'un stagiul de muncă și de experiență socială, rodnic pentru toată activitatea lor de mai târziu.

Cel care cunoaște, așa cum cunosc echipele

Fundației, nevoile satelor, dorința de ridicare socială a țaranului și defectele administrației de până acum, și cel care are suflet și-și iubește profesiunea, înțelegând-o ca un serviciu social național, acela, chemat să lucreze ca medic de circumscripție, inginer agronom la o Cameră de Agricultură, ori medic veterinar, profesor secundar sau preot, se va feri de păcatele administrației noastre, de nepăsarea și de lipsa ei de interes pentru ceea ce este durerea și necazul banal, al unei gospodării țărănești.

Câmpul de lucru, unitatea socială de acțiune culturală, economică, sanitară, este satul, în cadrul unei mișcări mari, sistematic organizată și dirijată, care să îmbrățișeze toată țara. Fiecare profesionist, cu o pregătire universitară temeinică, poate fi, în cadrul activității sale, restrânsă la câteva comune doar, un om de știință și un om de acțiune socială, în același timp. Nu numai laboratorul sau ferma experimentală reprezintă un teren de cercetare științifică, dar și — ori mai ales — unitatea socială vie, satul cu oamenii săi, în cadrul natural al vieții și muncii lor.

Munca pentru sat, cu sătenii, trăind în mijlocul lor, mereu apropiat sufletește de ei, este cea mai mare experiență științifică și profesională, pe care o poate trăi un tânăr, la intrarea în viața lui profesională de medic, inginer, preot, profesor, etc. Pătura celor aproape două mii de tineri, care au trecut în patru ani, prin Echipele de muncă ale Fundației, aduc, între camarazii lor

de profesiune, o înțelegere nouă a rostului profesiei lor și metode noi de realizare a programului lor profesional.

Începută în 1934, printr-o campanie care nu se îndrepta decât asupra a 12 sate, cu abia 120 de studenți, mișcarea echipelor cuprinde astăzi 77 de sate, încadrând aproape 800 de studenți și tehnicieni, peste două mii de tineri premilitari universitari și aproape 1.000 de cercetași. Creșterea formidabilă, în abia trei ani de zile de muncă, a acestei mișcări, care a întâmpinat rezistența unui tineret nedeprins cu munca grea pe teren și neîncrederea unei opinii publice sceptice și negative, este datorită unei stăruințe neînfrântă a Fundației și a unei credințe nestrămutată în idealul național al ridicării satelor. Astăzi ideea muncii pentru sate, până ieri necunoscută și privită cu neîncredere, este un bun comun al administrației de stat și al tuturor alcătuirilor politice; de asemenea, ea a cucerit toate cercurile tineretului dornic de muncă practică.

Deodată cu ideea muncii pentru sate, a pătruns, în cercurile intelectuale și administrative, la sate și orașe, și *tehnica de lucru a Fundației, precum și principiile călăuzitoare ale doctrinei*. Sunt cunoscute acum, Echipelile Regale, Căminele Culturale și marile capitole de cultură, cultura sănătății, cultura muncii, cultura minții, cultura sufletului, minunată schemă de lucru, care a revoluționat înțelesul termenului de cultură și a deschis drumuri noi în munca culturală, ridicând-o pe primul plan al acțiunii de Stat. Sate

întregi și-au recâștigat încrederea în puterea constructivă a muncii obștești și în administrație, concepută din nou ca un organism de folos cetățenesc și național. Prăpastia dintre cărturari și țărani a fost acoperită cu punțile sufletești ale muncii pentru obște, sub semnul unei desăvârșite bune credințe. Tineretul se îndreaptă spre sat ca spre un țărâm mult căutat, unde să găsească puțința împlinirii aspirațiilor lui de muncă, în slujba nației și a idealului.

Bineînțeles că, cei în căutare de înșelare n'au întârziat să se arate, și în rândurile cărturarilor și între conducătorii localnici sau județeni ai comunelor, și în rândurile tineretului încadrat în echipe. Piedicile au fost ocolite ori învinse, cu sprijinul sătenilor care cred, cu o credință ce nu se mai poate înfrânge, în rosturile sincere ale noului Așezământ Domnesc, menit să le arate și să le ajute pe drumul unei vieți noi. Pretutindeni a biruit astăzi doctrina Fundației și chemarea Conducătorului ei Suprem; pretutindeni va birui mâine școala nouă de muncă pentru săteni și etica acestei munci, care nesocotește orice preocupare mărunță de partid politic, cea mai primejdioasă și cea mai meschină opoziție întâlnită în calea muncii desinteresate a Fundației, a Căminelor Culturale și a Echipelor Regale Studențești. În sufletul bun al tineretului, și al conducătorilor lui de astăzi, va birui ceea ce este curat și generos, iar ostilitatea lui inițială se va transforma într-o adeziune totală la idealul muncii pentru țărănime, în cadrul unui uriaș plan

de reconstrucție totală a României, acesta fiind singurul program comun de lucru care nu-i cere decât actualizarea a ceea ce sufletul său are ca aspirație spre ideal și noblețe.

Această lucrare nu poate fi realizată de un partid; ea presupune coordonarea tuturor energiilor naționale, efortul îndrumat al întregii națiuni, în cadrul unei campanii de Stat. Acțiunea ridicării satelor, într'un plan de muncă total, așa cum este cel înfăptuit până acum de Fundație, reprezintă o acțiune de Stat, cu chezașia unicei preocupări a interesului național, deci sub îndrumarea și privegherea Regelui.

Judecând campaniile de lucru de până acum, *generalizarea mișcării pentru munca la sate*, presupune unele modificări ale chipului cum s'a lucrat.

1. Cei patru ani de muncă din 1934 până la 1937, sunt anii de experiență și de ucenicie ai Fundației. Ei au verificat tehnica de lucru preconizată și programul de lucru și au impus desăvârșirea lor, adaptându-le mereu la realitățile terenului. S'au revizuit principii și s'au simplificat ori amplificat programele de lucru, din marea grijă de a creia instrumente de lucru utile. N'a fost socotită nicio afirmație ca infailibilă, înainte de a trece prin proba de foc a muncii pe teren, a aplicării ei. Și n'a fost socotită nicio sugestie sau ipoteză de lucru dela început greșită; ci a fost supusă verificării, prin străduință sinceră de înfăptuire.

Astăzi, Fundația pune la îndemâna celor dornici de muncă la sate, o doctrină, o tehnică de lucru și un program de lucru, încercate în patru ani de muncă și de înfăptuiri, o experiență unică de cea mai mare valoare socială și națională. Expozițiile de lucru, (1934 Fundație, 1935 Parcul Carol, 1936 Muzeul Satului), volumele tehnice (Echipe Studentești la sate 1934, Îndrumător al muncii culturale la sate 1935 și 1936, Cartea Echipelor 1936), cataloagele-dări de seamă (1934—1936), revistele de specialitate și buletinele de muncă (Căminul Cultural, Curierul Echipelor Studentești), conferințele la radio și la centrele de inițiere în munca la sate (Școli de comandanți străjeri și Școli de Echipieri) au arătat, tuturor celor care pot judeca obiectiv și cu bună credință, munca uriașă și înfăptuirile de mare însemnătate a patru ani de serviciu social.

Acest serviciu social a fost până astăzi voluntar. Fundația n'a silit pe nimeni să urmeze chemarea ei. Cuvântul Regelui a fost un cuvânt de îndemn, o dorință care și-a avut voluntarii destoinici și însuflețiți de iubire pentru sat, pionierii celei mai mari experiențe sociale a României contemporane. Munca la sate, în anii aceștia de ucenicie, nu putea fi decât un voluntariat pentru spiritele în căutarea unei formule de muncă și de învoire socială. De aceea, ea a adunat, dintre studenți și cărturari și țărani, ceea ce a fost mai bun în aceste pături sociale, un mănunchi restrâns, de pionieri ai unui gând și ai unei lumi noi.

Dar generalizarea planului de muncă, presupune generalizarea metodei și a obligațiilor cetățenești. Din voluntariat, serviciul social al muncii la sate, devine *obligațiunea serviciului social al muncii la sate*, ca o încadrare atât a intelectualilor cât și a sătenilor, în campania de reconstrucție, socială și culturală a satului.

La chemarea de muncă a echipelor, care purtau în toate colțurile țării, cu tinerească cinste și entuziasm, chemarea de veac nou a Regelui, localnicii au răspuns ori n'au răspuns, după cum erau împrejurările și oamenii și după cum credeau ori nu în sinceritatea acțiunii. Lupta a fost adeseori mai mare și mai grea pentru a convinge pe săteni de sinceritatea gândului echipei, decât de adevărul metodei; de asemenea, înfrângerea indolenței și apatiei frunțașilor satului ori a relei deprinderi a sătenilor de a nu mai munci pentru obștie, a cerut jertfe mai mari decât înfăptuirea lucrărilor programului. Căci, gândul muncii pentru obștie a murit în cărturari și în săteni. De aceea, miile de voluntari săteni și localnici, adunați la muncă de Căminele Culturale și de echipe, reprezintă unul din cele mai îmbucurătoare semne ale vremurilor noi românești și poate cea mai de seamă realizare a celor patru ani de muncă echipieră. Ea înseamnă, reînnoirea conștiinței în datoria cetățenească și națională a muncii pentru colectivitate. Așa dar, socotim necesară întemeierea obligațiunii cetățenești, atât pentru cărturari cât și pentru săteni, de a se încadra în alcătuirea Căminului

Cultural și de a răspunde chemărilor lui de muncă.

Cu alte cuvinte, *acolo unde Fundația dă ființă legală unui Cămin Cultural, obștia satului să fie obligată de a duce la îndeplinire programul de ridicare culturală și socială fixat.*

2. Aceasta presupune că *autoritățile locale își vor însuși de asemenea doctrina și programul de lucru al Fundației*, colaborând cu noua instituție sătască a Căminului Cultural. Autoritățile locale văd în mișcarea de reorganizare socială a Fundației un rival, care încearcă să li se substituie. De fapt, în satele unde Fundația a lucrat, autoritățile au recâștigat încrederea sătenilor și ascultarea lor; de asemenea, în acele sate autoritățile au izbutit să realizeze, cu sprijinul obștiei satului, lucrări de mare folos. Acțiunea Fundației are ca urmare un spor de coeziune socială, o înviorare a sentimentului cetățenesc al săteanului, o readucere a obștiei satului la matca vieții sub privegherea autorității luminate a Statului. De aceea, în acest înțeles, Căminul Cultural vine să întărească legea, nu s'o strice. Și de aceea se cade ca autoritățile, la rândul lor, să ajute, în toate împrejurările, realizarea programului de lucru al Căminului Cultural.

În anii de până acum, colaborarea cu autoritățile s'a rezolvat prin bunăvoința acestora, fiind lăsată la latitudinea organelor locale și a administratorilor. Ea a fost o colaborare experimentală, care uneori a reușit, alteori nu, după cum ea a fost hotărâtă, ori numai formală și după cum

era pusă în slujba unui program stabilit în bună înțelegere ori nu. Evident că, în întocmirea planului de lucru al Echipei sau Căminului, ca și în alegerea satelor, n'a intrat nicio altă socoteală, decât aceea a interesului obștesc, al satului ori Statului, ceea ce înseamnă altceva, decât interesul, adeseori politic, al administrației. De aceea, nu odată, între planul de lucru al Echipei și punctul de vedere politic al administratorilor, nu s'a putut stabili nicio apropiere. Dar, Fundația nu are mijloace materiale la îndemână; ea are un program de lucru, o metodă de lucru, autoritate morală, și tot așa și Căminul; funcțiunea ei este aceea, de coordonare a activităților speciale, pentru un mai deplin folos și o mai mare eficacitate, potrivit cu nevoile locale ale satelor. În cadrul Căminului, ca alcătuire firească a sătenilor, privigherea de sănătatea oamenilor, ca și îndrumarea muncii lor, ori a vieții în gospodărie, încadrată într'un plan unitar de acțiune totală asupra satului, va fi mai bine realizată, căci fiecare acțiune specială va găsi o întărire în educația și îndrumarea integrală a vieții obștești. În cadrul acestei alcătuirii noi se va realiza atât de necesara unitate de doctrină și de plan, în munca de restaurare, de reconstrucție, de refacere, a vieții românești.

De aceea, măcar pentru 71 de sate, socotind un sat la fiecare din județele țării, ar trebui legiferată *obligațiunea autorităților și administratorilor de a fi în slujba programului de muncă al Căminelor Culturale, investite ele înșile cu*

autoritate de Stat. Astfel, am scoate de sub capriciul autorităților această operă adânc necesară țării, făcându-le răspunzătoare de buna îndeplinire a planului de lucru, în marea muncă de ridicare a satelor.

3. *Munca trebuie să fie aceea a obștiei satești, divizată după pregătire, după interese, după preocupări, după mijloace, în secțiunile Căminului Cultural. Aceste grupări și divizări există de fapt în sat; ele nu se cunosc însă, nici de către noi și, adeseori, nici de către săteni, între care apropierea se face tot mai rar și mai greu.*

În fiecare sat sunt oameni cu dragoste de carte, care răsfoiesc un calendar ori o carte cu povestiri sau sfaturi agricole; pretutindeni sunt săteni care împrumută foi săptămânale unul dela altul și care nu se întorc niciodată dela oraș fără să aducă și o gazetă. În fiecare sat sunt, iarăși, gospodari, care se gândesc mereu la îmbunătățirea grajdului lor, ori a ogorului, țărani luminați, dornici de progres, care caută singuri și cu greu, drumul spre o viață nouă; de asemenea, pretutindeni sunt țărani gata să fie ocrotitori buni și devotați ai consătenilor lor, îndemnându-i spre o viață mai sănătoasă. Adunați laolaltă, acești săteni, grupați între ei și îndrumați stăruitor și sincer, constituiți în Cămin Cultural, vor strânge lângă ei și pe ceilalți, ca să fie cu toții temeinic încadrați în munca de ridicare culturală a satului lor.

De altfel, an de an, vor crește în sate gene-

rații tot mai luminate de gospodari, căci premilitarismul își va arăta roadele. Ceea ce a făcut premilitarismul și străjerismul, se va desăvârși în secțiunile de lucru, în școlile țărănești și în munca de fiecare zi a Căminului Cultural.

Sătenii trăesc astăzi singuri, neocroțiți de administrație și neascultați de ea, fără apropiere între ei. Intovăârșirile au încetat, încrederea reciprocă este scăzută. Instituții și idei de mare utilitate socială au căzut; ele au pierdut încrederea și ascultarea sătenilor, fiindcă au fost aservite unor interese străine de cele obștești și transformate în mijloace de parvenire politică ori îmbogățire personală. Căminul Cultural, este chemat să recâștige terenul pierdut. Lucrarea lui este dublă; a) *zidiri materiale*, construcții de folos obștesc, instituții, drumuri, diguri, împăduriri, etc. și, b) *zidiri sufletești*, gospodari muncitori, de inițiativă, dornici de progres, cu conștiința vieții obștești. Săteanul nou, trecut prin educația străjerească și prin premilitarism, va intra astfel sub o nouă priveghere care-l deprinde cu viața de cetățean și de membru al obștei sătești. El se va simți încadrat într-o unitate naturală, reală, totală, care-l ajută să-și realizeze aspirațiile spre o viață organizată, de bună stare morală, fizică și materială și care-i dă și prilejul necesar al unei munci ideale, în activitatea lui obștească. Astfel, el nu va face niciodată primejdioasa confuzie între aspirațiile politice ale partidelor, totdeauna fragmentare și mai totdeauna meschine, și interesele generale

ale Statului, ale nației, ale satului; astfel, săteanul nu va cădea în atitudinea sceptică și negativă a celui care nu mai crede în nicio instituție, socotindu-le aservite intereselor particulare ori de partid. El are în sat o instituție permanent devotată obștei satului, Căminul Cultural, „instituție de tutelă morală a satului“, în care și el are cuvânt și teren de muncă în secțiunea sa, înzestrată cu toate cele trebuincioase. Adaptate pretutindeni nevoilor locale, dând precădere într'un sat agriculturii, în altul pomiculturii, în altul muncii femeii, dar înzestrând pretutindeni satul cu un dispensar, cu o baie, cu o cooperativă, cu o bibliotecă, bine aleasă, *Căminul Cultural va fi școala cetățenească a sătenilor și instituția sătească închinată privegherii vieții satului în toate laturile ei.*

4. Urmărim, astfel, crearea unui sat nou și a unor conducători noi. Școala satului este căminul cultural. Școala conducătorilor de mâine este Tabăra de muncă obștească și Echipa Regală Studențească pentru munca la sate. *Tabăra de muncă și Echipa reprezintă două etape ale unei pregătiri unice și cu un singur scop: munca la sate, munca pentru ridicarea culturală a sateilor și deprinderea unui nou stil de viață.*

Înfăptuirea programului de lucru al Fundației pentru sate presupune o experiență prealabilă asupra vieții satului și asupra metodei de lucru. Universitatea nu o dă. Școlile noastre superioare nu pregătesc practic pe student; ele au, cum e și

firesc de altfel, un caracter riguros științific; pregătirea propriu zis profesională a tânărului se face abia în clipa când își începe cariera de medic, inginer, preot, profesor, etc. De asemenea, tânărul este străin de viața satului, de doctrina muncii la sate, de idealul muncii pentru sat, ba chiar de orice interes pentru viața țărănimii, pe care a părăsit-o și la care nu vrea să se mai întoarcă. În aceste împrejurări, este de mirare că s'au găsit totuși, an de an, sute de voluntari care, s'au îndreptat spre sat și au stat acolo trei luni, în slujba unei munci nobile, dar nebănuite de grele. Va veni odată ceasul în care numele acestor pionieri va fi pomenit cu cea mai mare cinste! Așa dar, înainte de a face din studenți și din absolvenții universităților conducători ai unei mișcări de Stat pentru noua organizare a satelor, cu funcțiune și de organizatori și de educatori, ei vor trebui să treacă printr'o pregătire temeinică.

Tabăra de muncă, întrunind 50—60 și până la 80 și 100 de studenți, este cea mai nimerită alcătuire pentru pregătirea studenților în vederea muncii la sate. Aleși la o vârstă tânără, în cursul anilor de formațiune (18—20 de ani), munca la sate, sub îndrumarea echipierilor, le va face cunoscută viața satului, nevoile ei, metoda de lucru întrebuințată pentru îndreptarea stărilor de azi, precum și principiile diriguitoare ale acțiunii acesteia. *Munca în Tabără este o muncă îndrumată, colectivă, o școală teoretică și practică de*

inițiere pentru viața de mâine și pentru cea de a doua etapă a muncii obștești: Echipa.

Funcțiunea Echipei este aceea de a organiza satul, de a conduce Tabăra, de a iniția pe tăbărași, de a construi planul de lucru pentru ridicarea totală a vieții satului. Este o muncă de tehnician, este o activitate de inițiativă, pe temeiul cercetării științifice a vieții satului. Restrânsă ca număr, la 6—7—8 echipieri, Echipa nu se poate angaja la o muncă practică de mari proporții (dig, Cămin Cultural, asanări de teren, etc.); de asemenea, aducând în sat medici, medici veterinari, ingineri agronomi, ei trebuiesc lăsați la dispoziția nevoilor sătenilor, ca specialiști. Activitatea lor profesională se lărgeste însă, se amplifică și se întregește, cu rostul lor nou de organizatori sociali, grupând și formând pe săteni în secțiunile de muncă ale Căminului Cultural. *Echipa este, prin urmare, etapa de conducere a Serviciului Social și va fi alcătuită din tinerii cărturari cu studiile terminate.*

Munca aceasta ar reprezenta noua obligație cetățenească a Serviciului Social pentru orice absolvent al Universității și al oricărei școli superioare, înainte de a-și începe cariera și înainte de a ocupa o funcțiune de Stat. Această idee a fost preconizată, pentru întâia dată de către d-l prof. D. Gusti, în articolele: „Învățămintele și perspective de munca Echipelor Studențești” și „Cunoașterea sociologică și acțiune culturală”. (*Sociologie Românească*, an. I, Nr. 2 și Nr. 4).

Tineretul nostru cărturar privește cu ostilitate

această obligațiune și se ține, sufletește, departe de ea, dintr'un rău înțeles naționalism, care se cufundă cu adeziunea la o anumită ideologie politică de partid. Spiritul de partid este unilateral, fragmentar, ori despre care partid ar fi vorba. Iar naționalismul, aci la noi, nu poate avea niciun alt conținut mai real, mai pozitiv, mai românesc, decât munca pentru țărănime. Nimic nu poate fi mai nepatriotic, mai neromânesc, mai împotriva a tot ce înseamnă spirit politic naționalist, decât sabotarea nechibzuită a unei asemenea mișcări. Ea ar trebui să fie slujită, înainte de oricare alt grup, cu credință nestrămutată și cu duh de sacrificiu, de către tineretul naționalist. Chemarea nouă, la îndeplinirea obligațiunii naționale pentru munca obștească, ar trebui împlinită ca un larg, românesc și tineresc voluntariat național. Instigația la nesupunere și îndemnul la nelucrare, formează în tineri primejdioasa deprindere a neascultării ordinelor autorității și distruge în ei ideia datoriei de a respecta instituțiunile, întrupări supreme ale alcătuirii de Stat, ale organizării vieții naționale.

Scoasă din faza pregătitoare a voluntariatului, munca pentru țărănime, munca la sate, ca formă pozitivă a muncii obștești, va fi etapa supremă a pregătirii tânărului cărturar din România de mâine, ca o superioară datorie cetățenească, a elitei conducătoare a țării.

Realizarea practică a organizării tineretului, atât în epoca Taberelor de muncă, precum și în aceea a serviciului de echipier, pretinde formarea

unor cadre de tehnicieni ai muncii sociale, precum și crearea unor centre de inițiere, de scurtă durată (15—20 de zile), prin care să treacă tinerii licențiați sau doctori, înainte de a cobori la sate, pentru stagiul de trei luni ca echipier. Lipsiți de o îndrumare temeinică, nedeprinși să înțeleagă nevoile satului, necunoscând legile organizării și repartizării oamenilor la muncă, lăsați pradă căutării, nesiguranței, neizbânzilor repetate, entuziasmul lor ar scădea, încrederea în putința și eficacitatea muncii lor s'ar irosi și desamăgirea va cuprinde sufletul tânărului, care așteaptă roade de pe urma străduințelor sale.

5. În țara noastră munca obștească în general, precum și forma cea mai de folos a ei în România, munca pentru ridicarea satelor, este la început. Sub forma ei specială, a muncii pentru sat, ea numără zece ani de experiență, prin cercetările monografice ale Institutului Social Român, sub conducerea d-lui prof. D. Gusti; iar Taberele de muncă, numără abia vreo patru ani, gândindu-ne la cele dintâi, realizate cu mult eroism, de către tineretul naționalist.

Astăzi munca socială este preconizată și realizată de către mai multe instituții: Fundația Culturală Regală „Principele Carol”, Inspectoratul Muncii de Folos Obștesc și Inspectoratul Pregătirii Premilitare. Fiecare din aceste instituții își întemeiază activitatea pe o anumită doctrină și pe o anumită experiență, fărâmițând timpul și munca tineretului. O mare colaborare, tot expe-

rimentală, s'a realizat în vara anului 1937, în douăzeci de sate, prin Tabere comune, cu o singură conducere și cu un singur program, prin alăturarea Taberelor de premilitari universitari, concentrați pentru muncă obștească, pe lângă douăzeci de Echipe Regale Studențești. Experiența aceasta a arătat cât de necesară este o organizare unică și unitară a tineretului, precum și unitatea de doctrină în munca socială. Cu atât mai mult este necesară această unitate de conducere și de acțiune, când munca socială și culturală ar fi o acțiune permanentă de Stat, iar Serviciul Social, o obligațiune cetățenească. Ea presupune o *instituție unică și autonomă, de un caracter permanent*, scoasă de sub influența politică, care să aibă atât răspunderea doctrinară și tehnică a întocmirii planului de lucru, cât și îndrumarea lucrărilor, supravegherea realizării pe teren, precum și organizarea și educația tineretului *).

Această instituție, cu o activitate științifică de cercetare și cu una practică de muncă pe teren, prin tabere și echipe tehnice, ar avea sub conducerea și privegherea ei și toată noua alcătuire a

*) Ideile conducătoare pentru o asemenea alcătuire au fost arătate de către d-l prof. D. Guști în următoarele studii și proiecte: Memoriul înaintat guvernului în 1922, cu organizarea Casei Culturii Poporului și anteproiectul organizării culturale; Problema organizării muncii culturale (răspuns la o anchetă a ziarului „Universul”); apoi studiile: „Învățăminte și perspective din munca Echipelor Studențești” din „Sociologie Românească” Nr. 2, Februarie 1936 și „Cunoaștere sociologică și acțiune culturală” din „Sociologie Românească” Nr. 4, Aprilie 1936 (întâiele două au fost publicate în volumul „Politica Culturii”).

așezămintelor culturale ale satului, cu rostul coordonării generale a activităților speciale pentru ridicarea vieții satului.

Organizarea unitară, de Stat, a muncii culturale și a muncii generale obștești, ar da acestei așezări noi a vieții noastre, vigoarea, adâncimea și temeinicia menite să cucerească încrederea constructivă a nației și entuziasmul creator al tineretului românesc.

SERVICIUL SOCIAL *)

— *Câteva cuvinte despre înțelesul unei legiuri
noui* —

La începuturile ei, mișcarea tineretului universitar era o mare luptă de protestare, împotriva partidelor politice și împotriva politicianismului, în numele unei credințe noi, constructive, de ideologie și doctrină naționalistă.

Desvoltarea rapidă și amploarea uriașă pe care această mișcare a luat-o, în ultimii doi sau trei ani, i-a dat caractere noi cari au depărtat-o, în mare măsură, de principiile inițiale.

Ideea mare, pentru care am luptat toți acei cari am fost, dintru început, pe meterezele noii cetăți, naționalismul, a fost desființarea spiritului de partid, cu tot ceea ce el are învechit, sterp, ucigător de avânt și semănător de ură. Față de lumea celor bătrâni, formați și încrustați în această mentalitate, noi, cei tineri, veneam cu o largă generozitate în suflete, mult deasupra îngustimii orizonturilor unui partid, ori care ar fi el, îndreptându-ne înțelegerea și năzuințele

*) „Sfarmă Piatră”, 16 Octomvrie 1938.

spre hotarele, larg cuprinzătoare, ale nației. Din marea pasiune înbitoare s'ar părea că n'a mai rămas decât foarte puțin ne-înveninat de păcatele lumii vechi. Dacă am sta să privim, cu îndrăzneală, ceea ce se petrece azi în lumea tineretului, cu amărăciune ar trebui să recunoaștem că idealurile noastre au fost falsificate de o serie întreagă de idei și metode ce aparțineau lumii vechi, spre a cărei dărâmare porniserăm.

Îndeosebi, preocuparea politică, în forma ei primejdioasă, lupta de partid, a pus stăpânire pe sufletul tineretului, care a căzut, astfel, în păcatul pe care voia să-l stârpească: spiritul exclusivist și negativ de partid.

Nu cu bună știință, ci din nebagare de seamă am căzut iar pradă spiritului de partid, căci, n'au lipsit acei cari au făcut tot ce le-a stat în putință ca să desbina unitatea sufletească a tineretului, să-l abată dela principiile curate de la 'nceput și să-l subjuge sectarismului de partid. Așa s'a făcut posibilă și apropierea multora din lumea veche, învechită în păcate, de lumea nouă, generoasă, liberă și eroică a tineretului.

Lupta trebuie deaceia să fie reluată în numele principiilor dealtădată, jurând credință idealurilor părăsite vinovat. Frământarea politică n'are ce căuta în rândurile noastre. Ani de zile de discuții și încercări grele ne-au dovedit că politica de partid nu poate duce la nimic pe câmpul mare al înfăptuirilor obștești și naționale. Partidul, oricare ar fi el, stă pe temelii principale și doctrinare cari nu sunt potrivite să

sprijine opera de reconstrucție și restaurație națională, pentru care a luptat și luptă încă tineretul. Această operă pretinde sforțarea unită și unică a lumii noi, energiile înmănușiate ale tuturor, credința unificată și liberă a tuturor celor tineri. Partidul și spiritul de partid, duhul politic și politicianist al oricărui partid, este o sarcină apăsătoare, care stânjenește libertatea de spirit și de acțiune, necesare marilor înfăptuiri.

Principiul nou al Serviciului Social, înseamnă, în vremurile de astăzi, o mare lozincă unificatoare, temei pentru o mare mișcare socială și pentru o mare acțiune de creație națională.

Principiul Serviciului Social, înțeles ca o chemare la muncă a tuturor categoriilor sociale, țărani, muncitori și cărturari, în cadrul unui program unic, total și totalitar, al națiunii și nu al unui partid politic, este o formulă de unificare, a tuturor celor cari voesc, sincer și fără alt gând, întărirea socială și națională a țării. A te abate dela această chemare însemnează că prețuești, mai presus de idealurile nației, idealurile de partid.

Încadrarea tuturor profesiunilor în aceeași lucrare națională, într'o totală înfrățire, pe care numai un mare ideal comun și o muncă colectivă o pot da, este calea cea mai dreaptă și cea mai bună, spre realizarea unei apropieri fecunde și creatoare, între toate categoriile sociale ale nației. Partidele, oricât de bine intenționate ar fi, vor reprezenta, întotdeauna, prin funcțiunea lor și prin natura lor, interese limitate și parțiale,

prilej de ciocniri și frământări în sânul nației. Coordonarea tuturor eforturilor, într'un plan de muncă unic și unitar ca duh, pe temeiul ideii de profesiune și în numele unei concepții care socotește profesiunea ca funcțiune socială și națională, va aduce o echilibrare creatoare a raporturilor dintre categoriile noastre sociale.

Idealul celor înrolați în lupta unificatoare a Serviciului Social este un ideal de creație obștească și națională.

Duhul noii mișcări leagă tineretul de astăzi, peste anii cari au trecut, și peste toate frământările politice ale ceasului de față, cu năzuințele anilor dintâi ai luptelor naționaliste.

Serviciul Social este o lozincă de unire și de încadrare națională, necesară și binevenită, în turburarea sufletească și spirituală de astăzi.

Serviciul Social este principiul organizator al României de mâine.

SERVICIUL SOCIAL AL MUNCII LA SATE *)

Ciclul de conferințe privitoare la munca de astăzi și de mâine a Fundației Regale „Principele Carol”, început acum câteva săptămâni **), când a fost arătat drumul de viitor al școlilor țărănești, și au fost expuse principiile pentru reorganizarea Căminului Cultural, ca instituție de priveghere și îndrumare totală a vieții satului, continuă astăzi cu înfățișarea unei alte laturi din marea experiență de pedagogie și muncă socială a Fundației, anume problema legalizării activității tineretului cărturar în Echipele pentru munca de ridicare culturală a satelor.

Se pun astfel în desbatere o seamă de măsuri și principii pe cari Fundația „Principele Carol”, întemeiată pe experiența celor patru ani de muncă și neîntreruptă legătură cu viața satelor românești, le propune spre legiferare, socotindu-le necesare în împrejurările actuale ale vieții noastre de stat și îndreptățite să încunu-

*) Conferință rostită la Radio, în Iunie 1938.

**) Iunie 1938.

ne opera reformatoare și restauratoare a Constituției celei noi.

Chemată, acum patru ani, adică în 1934, să înceapă o mare lucrare de ridicare culturală a satelor, Fundația Culturală Principele Carol, a introdus pe tărâmul acțiunii culturale, o doctrină cu totul nouă și mijloace cu adevărat revoluționare. Înțelesul cel nou, care este totodată înțelesul cel adevărat al culturii, a lărgit dintr'odată câmpul muncii culturale, ridicând-o la cea mai de seamă treaptă, între ramurile de activitate privitoare la starea și viața poporului. O concepție, deacum definitiv înlăturată și nimicită, menținuse, ani de zile, problema culturii poporului, în marginile modeste și nerodnice ale unei activități întâmplătoare de răspândirea cărții, întemeierea de biblioteci și organizarea de conferințe, prin grija unor instituții centrale. Munca desăvârșită nouă a Fundației a rupt cu acest fel de-a înțelege problema culturii poporului, întregind înțelesul acțiunii culturale cu grija de sănătatea poporului și de organizarea îndrumată a muncii lui. Cultura nu mai era, ca până aci, un obiect rar, de care săteanul trebuia să se teamă și pe care nu-l zărea decât la sărbători, sub forma, deacum uitată, a conferințarului care binevoeste să-l cerceteze câteodată, ci o unealtă de fiecare zi, care-și arată folosul în curtea gospodăriei, în îngrijirea copiilor, la munca ogorului, ori la gătitul bucatelor, ca și în ceasurile de odihnă, ori în zilele de sărbătoare. Lucrul de preț — cultura, pe care-l fe-

ream cu toții de ochii lacomi ai săteanului, e dat azi spre folosință tuturor, și se află amestecat în viața de fiecare zi a poporului. Am îmbogățit astfel viața și munca țaranului cu o unealtă pe care el începe s'o prețuiască tot atât cât prețuește plugul ori securea.

Căminul Cultural, nu este o casă cu ușile fericate, făcută doar pentru câțiva cărturari ai satului, ci o tovărășie a sătenilor, orânduți, după înclinări, în secțiuni de lucru, așezate după nevoile satului și grijile sătenilor. Ei își îndreaptă flăcări spre Școli serale, Cursuri țărănești și Școli țărănești, ca să câștige învățătură de gospodar și să-și pregătească pe viitorii conducători ai Căminului.

Munca n'a fost ușoară. Și nu este ușoară nici astăzi, după patru ani de necurmată ostenire. Dar ea a fost dusă cu o neînfrântă stăruință și cu o mereu înnoită energie, de către patru rânduri de tineri, înrolați în Echipele Regale Studențești.

Înrolarea studenților, în Echipele Fundației pentru munca la sate, a fost una din cele mai noi și mai înnoitoare fapte de după război. Nici o pătură socială n'ar fi înțeles așa de deplin marea valoare socială și națională a operei care începea și nimeni n'ar fi putut pune în slujba ei atâta energie și atâta convingere ca studențimea. Ceeace altor generații le-ar fi părut o greșală, dacă nu o erezie filosofică, tineretul universitar a primit-o dintr'odată. Înțelesul total al problemei culturii satului, metoda colabo-

rării dintre specialiști pentru realizarea unui program unic și unitar de muncă, întemeierea întregii acțiuni pe o prealabilă cercetare monografică a satului, munca directă și efectivă pe teren, așezarea centrului de muncă în sat, între săteni, în necurmată apropiere cu ei, colaborarea dintre tineret și țărani, sunt tot atâtea principii noi în organizarea muncii culturale, pe cari nimeni nu le-ar fi acceptat și pe cari studenții le-au slujit timp de patru ani cu ardoare și dragoste, ducându-le la biruință.

Mișcarea Echipelor Studențești a fost singura organizație care a dat aspirațiilor naționaliste ale tineretului universitar un conținut pozitiv, împlinind dorința lor fierbinte și idealistă de a-și sluji țara, și împăcând îndoelile lor spirituale.

Într'adevăr, mișcarea Echipelor Studențești este, înainte de toate o mare acțiune constructivă a epocii noastre.

Expoziția care se va inaugura peste câteva zile *), la Muzeul Satului Românesc de pe Șoseaua Kisselef, va înfățișa documentat, cu cifre și lucrări statistice și va ilustra cu fotografii, uriașele realizări ale Echipelor și Căminelor Culturale; deasemenea volumul închinat muncii la sate a Fundației din 1934 și până azi, va arăta, în cuvinte și imagini, această muncă nouă, pentru țara cea nouă **).

Dar, dincolo de rezultatele obținute pe teren,

*) 6 Iunie 1938.

**) Vezi „Fundația Culturală Regală „Principele Carol” 1934-1938”.

este covârșitoare valoarea de metodă a Echipelor. Din acest punct de vedere, mișcarea Echipelor Studențești, este superioară atât „Arbeitsdienst”-ului german, cea mai puternică organizație de tineret pentru munca obștească, cât și oricărei alte organizații asemănătoare. Echipa cere echipierului, student în medicina umană, sau în medicina veterinară, ori studentului inginer agronom sau teolog, să-și întemeieze lucrarea practică, pe o lucrare de cunoaștere a realităților sociale din sat; utilitatea muncii echipierului este strâns legată de pregătirea lui intelectuală, de aptitudinile lui științifice, de destoinicia lui specială în meseria lui, de corectitudinea și conștiinciozitatea lui profesională; Echipa nu reprezintă o grupă de muncă, ci o colectivitate unitară care adună laolaltă un mănunchi de specialiști chemați să înfăptuiască un acelaș plan de lucru. Echipa unifică eforturile lor, iar planul de lucru îi cere fiecăruia un maximum de destoinicie, de energie, de muncă, de conștiință. Cercetarea ca și acțiunea este o operă colectivă a Echipei; iar întemeierea acțiunii pe cunoaștere, o regulă fundamentală a metodei noastre de lucru. Munca în Echipă este o operă de permanentă creație personală și colectivă, în acelaș timp. Ea deschide pentru fiecare Echipier orizonturi nebănuite de înțelegere și posibilități necunoscute de acțiune, rupând marginile restrânse ale specialității, spre marea realitate a vieții sociale, multiplă, variată și totuși unitară în toate înfățișările ei. Încadrat

în Echipă, ajutat în străduințele lui, tânărul cărturar, are un câmp de lucru pe care nu-l va mai întâlni poate niciodată în viața lui, spre a-și realiza marile dorințe de înfăptuire și mai ales de participare la munca de întemeiere a unei țări noi.

Acest simțământ este o realitate de nesdruncinat, și de neocolit, a tineretului nostru. El nu s'a manifestat poate niciodată și nicăiri mai aprig, mai voluntar și mai puternic decât la noi. O bună parte din aspirațiile lui, formulate adeseori confuz, vag, îndreptate spre alte fapte ori realități, o bună parte din scrierile tineretului nostru, cari cuprind lucruri ciudate, haotice, neliniști și nemulțumiri, trădează o aspirație permanentă spre ceva pozitiv, care să-l scoată din nelucrare, să-l facă folositor, să-i redea încrederea în posibilitățile sale. Lăsat să-și găsească singur drumul, nesocotit și ocolit, tineretul se sbuciumă de ani de zile între idealuri de împrumut și chemări felurite din țară, mereu de bună-credință și mereu gata de jertfă. Zeci și zeci de înșelări au sădit, în cele din urmă, îndoeli nenumărate în sufletul celor tineri, dar n'au înfrânt năzuința și dorința lor de muncă. Au trecut, în patru ani, prin Echipele Studențești sute de tineri, din toate categoriile sociale, din toate taberele politice, din toate structurile sufletești. Conducătorii Echipelor au cunoscut astfel, lucruri întristătoare și au avut prilejuri de mari bucurii sufletești. Stau, în rândurile studențimii, cot la cot, răi și buni. Dar, nu se poate uita

niciodată, că, se află în studențimea noastră elemente de o valoare morală nebanuită, suflete de elită, oameni tineri de rară pregătire și conștiință profesională, echipieri cari au muncit cu un duh de jertfă și o iubire de neam rar întâlnită. Se cuvine să spunem aici acest cuvânt de recunoaștere pentru toți acei tineri cari au jertfit, de patru ani încoace, veri după veri, pentru idealul cel nou al ridicării satelor. Și nu trebuie uitat că munca asta, în înfățișarea ei de azi și în realizările ei, este creațiunea lor, a acelor pioneri din 1934 și mai încoace, cari au răspuns atunci chemării Regelui și au rămas până azi, echipierii Lui.

S'ar cuveni, tot așa să însemnăm aci, nume de echipieri, necunoscuți marelui public, dar așa de vii în sufletele sătenilor, în marea, în uriașa și tăcuta lume a satelor; tineri cari au umblat nopți întregi, pe drumuri basarabene, ca să aducă o mașină de treerat; echipieri cari n'au cunoscut răgaz, nici zi, nici noaptea, timp de trei luni, ca să vindece vitele bolnave ale țăranilor în ținutul Năsăudului; doctori tineri, abia ieșiți de pe băncile școalei, dar vestiți în șapte sate, pentru priceperea lor tămăduitoare și mai ales pentru sufletul lor bun și curat. Sunt, în dosul acestor cuvinte, prezente, nume și fapte de echipieri, semne limpezi pentru puterea de muncă și pentru dreptul la muncă, în marea încercare de construire a României noi, al celor tineri. Și, întemeiați pe această experiență și pe această realitate, acum, în Iunie 1938, ca și acum

patru ani, în Iunie 1934, la început de vreme nouă românească, Fundația propune, o măsură revoluționară, menită să încadreze întregul tineret cărturar din România, în marea muncă de zidire a țării celei noi, prin crearea serviciului social al muncii la sate, împlinit în Echipetele Studențești.

Fundația își întemeiază acest deziderat pe adevărul că:

Nici o altă realitate politică și națională nu are mai mult dreptul la jertfa tuturor și în primul rând a tineretului ca țărănimea și nici un drum nu duce mai adevărat la realizarea idealurilor noastre naționaliste, ca munca pentru țărănime. Deaceia, introducerea pe cale de lege a serviciului social ar îmbrăca în haină de lege dorința tineretului de a munci pentru țară, ar consfinți dreptul său de a participa la construirea țării celei noi.

Aplicarea noii legiuri ar urma să fie îndreptată Fundației Regale „Principele Carol”, care a organizat de acum patru ani munca la sate a tineretului și a dus în mijlocul ei credința în idealul României de mâine a satelor, ca o nouă direcție spirituală, menită să stingă pricinile de desbinare și să unifice energiile tineretului, într-o aceeași mare și românească muncă și credință. Echipetele reprezintă o experiență verificată timp de patru ani, iar Fundația o instituție a cărui prestigiu a crescut an de an, întemeiat pe o muncă efectivă și pe realizări concrete. De asemenea, devotamentul tineretului față de insti-

tuție și de operă, și înainte de toate față de înaltul ei Cîtor și Conducător, au fost dovedite cu prisosință. Noua măsură a Serviciului Social, ar generaliza o mișcare existentă și puternică, transformând-o într-un bun național, într-o epocă în care nu-i îngăduit să rămână neutilizată nici o energie. Orice alte încercări ar însemna risipă de timp și de muncă, spre a ajunge la încheeri cari sunt gata formulate. Și tot atât de primejdioasă ar fi și confuzia între caracterul inițial al unor instituții existente și nouile legiuri menite să generalizeze programul de lucru și ideile călăuzitoare ale Fundației.

Potrivit cu arătările Fundației, Serviciul Social al muncii la sate va fi școala cea mare a viitorilor noștri conducători. Ei vor sta timp de 4 luni în slujba satelor; în acest timp vor trece, timp de-o lună, printr-o școală de pregătire și apoi vor sta trei luni la sate, ca echipieri. Munca pentru sate este înțeleasă ca o îndatorire etică a celor ce vor avea rosturi de conducere în stat și ca adevărata școală de pregătire a lor. După prevederile proiectului Fundației, nimeni nu va mai putea ocupa o funcțiune în stat și nici practica o profesiune, fără să facă dovada acestui serviciu pe care-l datorează neamului și țării. Fiecare cărturar, viitor conducător, jertfește astfel, în vremea tinereții sale, patru luni de muncă gratuită pentru țărănime și fiecărui tânăr cărturar i se dă dreptul să participe la marea muncă de zidire a României celei Noi.

Dar, Serviciul Social, veche și scumpă idee a

D-lui Prof. Gusti, Directorul General al Fundației Culturale „Principele Carol” și autorul proiectului de astăzi, mai are și o altă justificare, întemeiată pe realitățile sociale ale țării și pe nevoile țărănimii.

Ridicarea culturală a satelor, este o problemă națională și de stat a cărei rezolvare nu îngăduie întârzieri. Ea nu poate fi lăsată în grija întâmplării, care să-i aducă deslegarea peste un an, peste zece ani, ori poate nici odată. Deosemena, munca la sate nu-i îngăduit să rămână doar ca un prilej de muncă pentru câteva mii de oameni gata de jertfă, sub ochii nepăsători ai celor mulți, cari stau cu brațele încrucișate. Cei patru ani de muncă ai Fundației au dovedit tuturoara cât de gravă este starea satelor românești și cât de grabnică trebuie să fie munca de îndreptare. Deaceea, este o datorie de conștiință pentru fiecare din noi să se încadreze în această muncă și deaceea, este datoria statului de a chema, pe cale de lege, întregul tineret, în slujba planului de muncă pentru ridicarea satelor. Noua lege ar pune în slujba acestei idei, în fiecare an 7500 tineri absolvenți ai universităților, cari împreună cu cei aproape 30.000 de tineri premilitari din taberele de muncă obștească, ar forma o armată puternică de muncă și o mare școală cetățenească și națională a României celei noi. Iată, prin urmare cum, principiul Serviciului Social nu este doar un deziderat al Fundației, în acest an de răscruce, dar și o mare problemă de stat, spre a cărei deslegare Fun-

dația aduce experiența și învățătura anilor săi de muncă.

Opinia publică românească, deprinsă a fi lăsată în voia sentimentelor și părerilor ei, și poate și tineretul nostru, atât de bănuitor în ultimul timp, vor primi poate cu ostilitate această nouă obligațiune. Dar, naționalismul nu poate avea, în țara noastră, niciun alt conținut mai real, mai pozitiv, mai românesc decât munca pentru țărănime. Deaceea, nimic nu poate fi mai nepatriotic, mai neromânesc, mai împotriva a tot ce înseamnă naționalism decât opoziția nechibzuită la o asemenea legiuire. Și ea ar trebui să fie slujită, înainte de oricine, cu credință nestrămutată și cu duh de sacrificiu, de către tineretul universitar. Chemarea cea nouă, care va veni, la îndeplinirea serviciului social se cuvine a fi împlinită ca un larg și românesc voluntariat național.

Iar munca la sate pentru țărănime, ca formă pozitivă a serviciului social, scoasă din faza pregătitoare a voluntariatului, va fi etapa supremă a pregătirii tânărului cărturar din România de mâine, ca o superioară datorie cetățenească a elitei conducătoare a țării.

Serviciul Social al muncii la sate, va fi astfel o nouă așezare de țară nouă, din anul VIII al Restaurației.

SERVICIUL SOCIAL AL TINERETULUI *)

Apărută fără o îndelungă și prealabilă pregătire a opiniei publice în favoarea ei și cuprinzând prevederi, pe cât de noi, pe atât de grave, legea Serviciului Social, a deschis ochii tuturor spre datorii de mult părăsite și spre nevoi românești de mult uitate, ca o poruncă a cărei împlinire nu mai rabdă întârzieri.

Administratori și liber profesioniști, țărani și muncitori, tineri și bătrâni, bărbați și femei, descoperă, fiecare, în articolele puține, dar mult cuprinzătoare, ale legii, datorii neîmplinite și un mare ideal de viitor, construirea unei Românie Noi.

Sunt douăzeci de ani de când, închisă între granițele visate de veacuri și după o mare bătaie, Țara lasă anii să treacă, nesguduită de dorul nici unei încercări noi.

Mulțumiți cu rânduiala unei vieți așezate și

*) Conferință rostită la Radio, în 28 Octomvrie 1938.

tihnite gândul marilor întreprinderi nu ne-a mai turburat cu ademenirile lui, deprinzându-ne a crede că puterea și voința unui popor nu pot nimic împotriva mersului de fiecare zi al întâmplărilor și lucrurilor.

Cu arătările ei poruncitoare, ca dintr'o altă lume, în care altele sunt rânduilele și alții oamenii, legea Serviciului Social vine năvalnică, răsturnând, cu cele 25 de articole ale ei, principii, turburând tihna, uimind prin îndrăzneală, înflăcărând prin aspirații și trezind nedumeriri prin noutatea ei revoluționară.

Știu însă în țara asta, o lume întreagă de oameni, care a primit-o, ca pe un dar mult așteptat, o lume pentru care nici una din marile încercări ale legii nu este prea grea și pentru care nici una din cerințele ei nu este apăsătoare. Într'adevăr, răspândit în tot cuprinsul țării, tineretul întâmpină legea Serviciului Social cu simțământul împlinirii unei făgădueli și ca încununarea a douăzeci de ani de lupte.

Căci ceea ce legea cere astăzi dela toată lumea. tineretul României împlinește, grav și pătruns de însemnătatea și necesitatea faptei sale, de ani de zile. Să nu pomenim, din șirul nesfârșit de semne despre duhul de serviciu social al tineretului românesc, decât unul, ca cel mai cuprinzător și mai semnificativ, anume voluntariatul Echipelor Regale Studențești, temeiul de metodă și dovada puterii înfăptuitoare a legii de azi.

Timp de patru ani, patru rânduri de studenți ai universităților noastre au pus la îndemâna

unei ctitorii regești, Fundația „Principele Carol“, puterea brațelor, lumina minții și căldura sufletului lor, pentru munca de ridicare culturală a satelor, temei de țară nouă. Prin munca lor a căpătat viață o doctrină, singura pe care o avem și singura cu putință, pentru ridicarea țăranimii și credința și iubirea lor a purtat în lume lozinca și idealul nou: România Nouă prin România Satelor.

Ideia Serviciului Social, care, pentru trei pătrimi din țară, vine ca o noutate, este pentru acești pioneri, ca și pentru satele prin cari au trecut, demult, o realitate, trăită ca o nouă concepție de viață și de muncă. Frântură din trupul de uriaș al tineretului românesc, voluntarii Echipelor Studențești au purtat spre biruință o lozincă și un principiu, consfințite, prin legea de azi, ca dogmă pentru viața de mâine a României.

Dând, prin jertfă și devotament, cuprins adânc și rodnic, unei metode de lucru aceea a Fundației „Principele Carol“ și slujind cu credință porunca Regească a ridicării satelor, voluntarii Echipelor Studențești, au împletit și au topit la olaltă, nelămurite năzuințe mai vechi de viață nouă, noua învățătură a muncii la sate și dragostea pentru nesfârșit de marea viață țărănească, plămădind astfel concepția nouă a Serviciului Social.

De aceea, obligativitatea serviciului social al tineretului, tălmăcit în lumina aspirațiilor, revendicărilor și idealurilor studențimii, departe

de a fi o constrângere venită de-afară, este o cucerire și o isbândă a tineretului românesc.

Străduindu-ne să desprindem, din articolele legii, privitoare la tineret, înțelesul mai adânc al ei, vom regăsi aci, preocupările fundamentale ale nouilor generații românești.

În istoria politică a României, tineretul vremii noastre vine cu năzuința de a întemeia și a construi un stat nou pentru o națiune nouă. Neînțeles de cele mai multe ori, afirmându-și adevseori aspirațiile cu mijloace nepotrivite și neîngăduite, tineretul a rămas statornic în neînduplecata sa chemare de a fi întemeietor de așezare nouă de viață pentru poporul românesc. Pentru cei tineri, unirea tuturor Românilor nu însemna un sfârșit, ci un început. Războiul cel mare n'a fost purtat doar pentru lărgirea hotarelor ci și pentru a da putința unui popor tânăr să-și făurească un viitor de putere și de bogăție, alcătuindu-și un stat, potrivit cu trecutul, cu firea și năzuințele sale. Acest lucru, uitat de pătura conducătoare, a fost gândul de fiecare zi al tineretului românesc. Dar, împrejurările de până ieri au împiedecat puterea lui înfăptuitoare și stările politice de până ieri i-au refuzat dreptul de a-și sluji țara și nația, prin muncă și jertfă ziditoare de stat.

Chemând la prestarea Serviciului Social pe absolvenții tuturor categoriilor de școli, Legea Serviciului Social acordă tineretului dreptul, care nu i se putea șterge, de a zidi o țară nouă, și este astfel întâia încercare de a înfăptui acest

ideal de veac nou, prin truda și sufletul nouilor generații.

Dar, obligativitatea serviciului social aplicându-se în aceleași condițiuni pentru toată lumea, va realiza, nu numai o solidarizare a tuturor categoriilor cărturărești, pentru același ideal de viață nouă românească, dar și înfăptuirea unei mari comunități de muncă pentru națiune, temei al unei reale și fecunde comunități naționale, împlinind pe această cale, al doilea deziderat al vremii, o nouă educație românească, pentru formarea unei noi pături conducătoare, în disciplina muncii, a camaraderiei și a naționalismului constructiv.

Și în această privință, voluntarii Echipelor Studențești, ale Fundației Principele Carol, stau mărturie mult grăitoare. Ar trebui văzuți și cunoscuți acești echipieri, cari au transformat, în abia patru ani, aproape două sute de sate în câmp de muncă și au legat numele lor tânăr de numele satelor, ca niște căpitani de oaste de locul războaielor biruitoare. Au intrat în lumea tainică a satelor adolescenți de douăzeci, douăzeci și unu de ani, cu ochi limpezi și stau azi aci, printre noi și printre camarazii lor de vârstă, după patru ani de sbucium creator, tineri gravi, cu privire grea, trupuri oțelite și suflete tari, conducători dintr'o altă lume și pentru o altă lume. În lumea asta, până ieri anonimă și necunoscută, iar astăzi biruitoare și triumfătoare a lor, vrednicia se înscrie și se măsoară după numărul bolnavilor vindecați, după frumusețea și trăinicia

Căminelor Culturale ridicate, după rodul pomilor sădiți, ori după credința sătenilor aduși la calea cea nouă. „Învățăceii de ieri, sunt dascălii de azi ai țării” — a spus Regele despre acești soldați ai lui, al căror nume a rămas săpat în ziduri și suflete, la Drăgușeni în Baia, la Râpile în Bacău, la Nepos în Năsăud, la Corcmaș pe Nistru, la Costeni, în Gorj, la Lescovița pe Dunăre, dela un capăt la altul al țării. Ar trebui cunoscuți acești constructori de țară, cari au răscolit satele și au uimit pe conducătorii lor, prin ardoare, pricepere și disciplină. Cunosc asemenea echipieri, tineri de 23 de ani, cari, întâmpinați cu neîncredere de săteni și autorități, au știut să le câștige, până la urmă, nu numai dragostea, dar și prețuirea pentru vrednicia muncii și temeinicia gândului lor. Cum altfel ar fi fost cu puțință de înfăptuit cutezătoria încercare de a așeza temelie de biserică românească în Lescovița, pe Dunăre, unde poposise într'un an, un mănunchiu de 8 voluntari? Și cum s'ar fi ridicat altfel, cealaltă biserică, cea din Regina Maria în Cadrilater, pentru coloniști, monumentală și frumoasă, podoabă ivită din trudă tinerească pentru Dobrogea întreagă? Și cum pot fi înțelese altfel acele școli de conducători de Cămine Culturale, la cari ascultătorii, atenți și uimiți în acelaș timp, erau preoți, învățători și săteni, iar dascălii erau tineri studenți, în uniformă de muncă a Echipelor Regale.

Au cunoscut astfel satele un mănunchi de cărturari cari făgăduesc a fi conducători de țară

nouă, mai bună, mai vrednică și mai cinstită. Iar din tinereții fără grijă de altădată, a crescut un rând de oameni cumpăniți, aspri cu ei înșiși, în slujba permanentă a nației, a satelor, a muncii, a disciplinei, și a camaraderiei. Au prins viață aci, trăsăturile dominante ale epocii noi a Restaurației, stilul constructiv al Regelui și realismul sociologic al Profesorului Gusti, altoite pe duhul de jertfă și naționalist al tineretului românesc.

În acest spirit va crește de aci înainte, sub ochiul și mâna încercată a foștilor echipieri voluntari, întregul tineret al țării. Alcătuiți în Echipă, potrivit cu experiența Echipelor Regale Studențești, tinerii chemați a presta Serviciul Social vor trece prin școli pregătitoare și vor fi apoi trimiși la sate, ca să învețe pe alții și să învețe ei înșiși, ca să cunoască țara și țara să-i cunoască pe ei, ca să muncească și primească răsplata muncii lor în dragostea țăranilor și ca să-și împlinească o datorie, cea mai de preț din toate — munca pentru satele românești.

Căci, valoarea cea mare a legii Serviciului Social, stă înainte de toate, în acest al 3-lea caracter al ei, funcțiunea educativă a obligațiunii Serviciului Social.

Niciodată, problema formării unei pătri conducerătoare nu a fost, pentru noi, hotărâtoare ca astăzi și nici odată ea nu a fost pusă mai hotărât ca în Legea Serviciului Social.

Criteriul diplomei, criteriul certificatului, ca singur în măsură a arăta valoarea unui tânăr este înlăturat și înlocuit cu altul nou, anume munca

pe teren, munca socială, munca pentru sate — adică Serviciul Social.

Plecați din școală, cram deprinși a ne îndrepta, spre o slujbă oarecare, menită să ne dea, cât mai de vreme, singuranța zilei de mâine și tihna unei vieți burgheze, în care stăpânește gândul câștigului cât mai mare și al efortului cât mai mic. Armele de luptă ne erau diploma și bilețul de recomandatie, două mijloace pe cari legea Serviciului Social le face nefolositoare pentru viitor.

De-acum, când poarta Universității se zăvărăște în urma noastră la încheierea studiilor, iată deschis, în fața noastră, drumul nesfârșit al satelor cari ne așteaptă și ne cheamă, iar diploma, în loc să ne poarte din birou în birou, în căutarea unei slujbe, ne dă dreptul de a porni la muncă, pentru România cea nouă. Abia începe, așadar, adevărata școală a viitorilor conducători. Încadrați cu specialiști tehnicieni și îndrumați de conducătorii Serviciului Social, noii absolvenți ai Universităților, vor trece proba de foc a muncii, fiecare după pregătirea lui, în comunitatea de muncă colectivă și în disciplina de viață a Echipăi. Dreptul lor de a sluji, în viitor, țara, sau societatea, ca funcționari sau ca liber profesioniști va fi măsurat după conștiința și după devotamentul pe care-l vor pune în împlinirea celor patru, șase sau douăsprezece luni de Serviciu Social, ca o prefață la întreaga lor viață viitoare și ca o pecetie pentru legile cari se cade să ne cărmuiască viața din acest an înainte.

Așa înțeles, Serviciul Social al tineretului înseamnă, fără 'ndoială, o mobilizare. O mobilizare permanentă în serviciul nației și al ideii de apărare națională prin întărire lăuntrică a forțelor sufletești, prin sporirea energiilor creatoare ale nației și prin crearea unei păтури conducătoare dominată de o concepție de viață adecuată nevoilor actuale ale țării.

Dar el înseamnă, încă mai mult, și aci stă valoarea națională și forța morală a Serviciului Social, un mare prilej de destindere sufletească, de limpezire a unor îndoeli și de unificare ideologică, pe care Regele îl dăruiește tineretului țării, ca o nouă și deplină dovadă de înțelegere și reciprocă prețuire și iubire. Prăpastiile nedumirilor și zăgazurile împotririlor, cari au stat în calea întâlnirii directe între tineretul românesc și Regele lui, săpate și ridicate de către oamenii lumii apuse a politicianismului, s'au prăbușit și netezit când, Domn și Educator, Regele încredințează tineretului dreptul la Serviciul Social, încredințându-i prin asta soarta viitoare a țării.

Înființând Serviciul Social, Regele consfințește și sancționează, cu puterea și dragostea domnească, dezideratele unei generații: o țară nouă și un popor nou, conducători noi, prin etica muncii, naționalism constructiv prin ridicarea țărănimii. Și, încredințând aplicarea Serviciului Social ctitoriei Sale din tinerețe, adică Fundației Principele Carol, Regele leagă, pentru totdeauna, noua orânduire a vieții tineretului de idealurile tinereții Sale princiare și de puterea

Sa regească de a comanda singur. Între Rege și tineret numai stă nimeni care să împiedice înțelegerea și ascultarea, întunecându-le cu judecata partizanului politic. Ani de zile, tineretul românesc a fost câmp de rivalitate pentru nenumărații conducători de partide politice, cari căutau să și-l aservească unor scopuri restrânse la orizontul partidului. Idealurile proprii tinerețului, năzuințele lui în cari prindeau glas nevoile adânci ale țării, dorința lui de a fi pus în slujba unei încercări pe măsura puterilor lui de uriaș tânăr, erau nesocotite și rămâneau neascultate. Toată năvalnica pornire a lui spre o unitate de vederi doctrinare și de înțelegere a idealurilor veacului nou românesc erau anihilitate de neostenita goană dizolvantă a partidelor politice, cari rupeau splendida unitate a tineretului în nenumărate grupuri.

Adeziunea covârșitoare cu care studențimea întâmpinase Restaurarea Domniei Regelui Carol II, semn de desăvârșită unitate sufletească între Rege și tineretul poporului său, fusese întunecată de anii cu înverșunate lupte politice cari au urmat.

În umbra lor, tineretul, dat la o parte, a așteptat cuvântul restaurator de dreptate și cuvântul de dragoste și înțelegere care nu a întârziat să vină.

Iată, astăzi în al VIII-lea an de Domnie Regele vorbește către tineretul nației sale, purtându-i năzuințele la biruință.